

BLAHOŠLAVENÁ

anežka

PŘEMYSLOVNA.

VYDÁNO K OSLAVÁM
650. VÝROČÍ BLAŽENÉHO ZESNUTÍ
BLAHOSLAVENÉ ANEŽKY PŘEMYSLOVNY
1282—1932.

BLAHOŠLAVENÁ
ANEŽKA PŘEMYSLOVNA

SBORNÍK JUBILEJNÍ

SESTAVIL ANTONÍN ŠORM

1932

NA PODNĚT VÝBORU PRO OSLAVU
650. VÝROČÍ SMRTI BL. ANEŽKY PŘEMYSLOVNY VYDALO
NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ V PRAZE.

VĚNOVÁNO

JEHO MILOSTI NEJDŮSTOJNĚJŠÍMU PÁNU

Dr. JOSEFU VLASÁKOVĚ,

VELMISTRU ŘÁDU KŘIŽOVNÍKŮ S ČERVENOU
HVĚZDOU V PRAZE, HORLITELI PRO ÚCTU BLA-
HOSLAVENÉ ANEŽKY PŘEMYSLOVNY, PŘEDSE-
DOVI »JEDNOTY PRO OBNOVU KLÁŠTERA BL.
ANEŽKY ČESKÉ«, PŘEDSEDOVI »VÝBORU PRO
OSLAVU 650. VÝROČÍ SMRTI BL. ANEŽKY« ATD.,
ATD.

NIHIL OBSTAT

Dr Carolus Kadlec,
censor.

IMPRIMATUR.

Pragae, die 3. Februarii 1932.

Can. Dr. Theophilus Opatrný,
Cancellarius AEppalis.

Nr 1122.

Blahoslavená *Anežka Přemyslovna* náleží mezi nejušlechtilejší zjevy našich dějin. Je ryzí představitelkou ideální křesťanské myšlenky, která svou víru, sílu i půvab čerpala z prvního rozkvětu gotické kultury. Jako její sestřenice, sv. Alžběta Durynská, jako její sestra Anna, manželka vévody Jindřicha Vratislavského, jako druhá sestra, báječná Vilémína Milánská, podobně konečně jako blízká příbuzná, sv. Hedvika slezská, je vychovankou a šířitelkou té nové, následování Krista cele oddané zbožnosti, kterou posvětil a proslavil svým příkladem sv. František z Assisi a jeho žákyně sv. Klára. Jejím zákonem hlavním vedle odříkání a sebezapření až mnišské důslednosti byla služba člověku spolu- bratru, člověku nemocnému nebo vůbec trpícímu. Je nemálo významné, že na naší půdě a v sousedství, na rozhraní světa germánského a slovanského, získává nový náboženský ideál takřka současně tolik oddaných následovníků; je významné, že jsou to vesměs ženy a vesměs dcery rodu knížecího. Jako v době sv. Ludmily, sv. Václava a sv. Vojtěcha, zachvacuje nová kulturní myšlenka i tu nejdříve vrcholky společnosti; je potřebí bezmála dvou set let, aby zmocnila se s podobnou živelnou silou, ale již prosycena kacířstvím, i nižších vrstev lidu a dala vznik husitství.

Nově probuzený zájem o životní dílo a křesťanské a kulturní zásluhy blahoslavené Anežky je proto uvítati upřímně. Přeji sborníku, který soustřeďuje řadu prací a pokusů k tomu směřujících, hojně zdaru.

JOS. PEKAŘ.

RADOSTNÉ ČESKÉ JUBILEUM.

Stojíme na prahu nového roku. Výhled do něho není jistě utěšený. Celý svět zmítán jest neklidem. Východ hoří bratrovražedným bojem dvou velkých mongolských národů, všecken ostatní svět chvěje se předtuchou ohromného sociálního zápasu o chléb. Lidstvo se rozdělilo na dva veliké tábory, mezi nimiž zeje zdánlivě nepřeklenutelná propast: Na jedné straně mamon, nahromaděný v poválečné době nejrůznějšími okolnostmi, přepych a požitkářství; tam pak zoufalé volání statisíců po chlebě, po práci, příšerná bída a zoufalství.

My věříme, že Přozřetelnost bdí a že hledá cestu k srdcím lidským, aby je vrátila normálním poměrům.

V kritické době před 700 lety darovala světu velkého serafinského světce *Františka*, výmluvného divotvorce sv. Antonína a mladistvou durynskou kněžnu sv. Alžbětu, jež konala divy lásky k trpícím. Duše podivuhodně se probouzely k obrodnému životu lásky a vracely se k ideálům Kristovým. Zrodila se uvědomělá Charita, jež zachraňovala miliony ubohých a opuštěných.

I v naší milé vlasti zasvitla skorem současně nádherná Jitřenka, aby osvětila bloudící. Byla to Anežka krásná, duchaplná dcera krále Přemysla Otakara I., jež vyrůstala jako nádherný květ nebeský svému národu ke spáse a světu na podiv.

Hradčany hýjí přepychem a tonou v nákladných zábavách z ciziny sem se vtírajících, když dívenka osmiletá v zátiší doksanského kláštera u oltáře posvěcuje své čisté srdéčko milovanému Ježíši a prosí Jej, aby je přijal On jediný. Na rušném dvoře Babenberků ve Vídni tajně svírá své útlé údy kajícím rouchem, krytým nádherným šatem, jak jí jej předpisoval její stav, jakožto dceři královské. Celé noci bdí na modlitbách, vrátivši se zpět do milého domova. Touží kráčet ve šlépějích velkého serafinského světce, milovníka Chudoby. Odmítá trůny královský i císařský; zakládá řád křižovníků pro péči o chudé; své královské věno vynakládá na stavbu českého Assisi, chrámů, které se stávají vzácným památkem stavitelského umění, v němž snoubí se ranná gotika podivuhodně s dosud panujícím slohem románským. A při těchto chrámech bude klášter zasvěcený lásce k Bohu a trpícím bližním, v němž pak po 46 roků tráví život v neobyčejné svatosti, sebezáporu a obětavé lásce. Tento útulek chudiny vítá však i často vznešené hosty královské; v něm vzácná Světice jako strážný anděl své vroucně milované vlasti zažehává hrůzy občanské války, vlivem svým čelí přepychu královského dvora i šlechty a brání cizáctví, zaplavujícímu zemi. V tomto klášteře »chudých paní« řeší bratr její Václav I. po úradě s duchaplnou Anežkou důležité záležitosti politické; a Ona odtud krásnými listy svými přátelsky upravuje napjatý poměr našeho státu k Římu. Poslední léta jejího života, za hrozně vlády lakotného Oty Braniborského jenž vyraboval zemi, jest klášter »svaté« Anežky, jak ji lid již za živa nazýval, obléhán zástupy chudiny, která morem a hladem ničena hledá tu poslední spásy. Srdce jí krvácí, líce smáčejí hořké slzy nad bídou trpících, s nimiž se dělí o poslední sousto. Nedočkává se konce utrpení svého národa; umírá ve věku 74 let, oplakávána celým národem. Na její přímluvu dějí se mnohé zázraky.

Ve smutných staletích náboženských bouří a vpádů cizích nepřátel spustnul klášter, svaté tělo její stalo se nezvěstným — ale paměť její nevymřela. Jako krásná hvězda svítí do duší zbožného lidu v temnotách a strastech života. Málokteré ženě dopřáno zanechati tak krásnou stopu všestranné vznešené činnosti a podivuhodné svatosti v historii svého národa, jako veliké naší kněžně Anežce.

Není hoden národ svých velikánů, který jich zapomíná. Veliká naše světice, zakladatelka Charity v naší vlasti jest i v naší době skvělým příkladem účinné lásky k bližnímu. Za ní musíme jíti v službách milosrdenství v době, kdy statisíce bratří a sester, volají po chlebě! Její zbožná, svatá duše musí svítiti zbloudilým při návratu k Bohu, bez něhož národ hyne! Svatá památka její musí nás obroditi!

Dnes zasahuje Prozřetelnost do našeho dění. Slabý pramének ze zbožných věřících duší rozzaňuje se. Podivuhodně křísí se paměť největší, ale zapomínané české ženy. Dnes celý národ se na ni rozpomíná a celý národ cítí své opomenutí, cítí, že jest mu splatiti veliký dluh, jež zanechala nám uplynulá staletí.

Postaviti tuto vzácnou, velkou Přemyslovnu na oltář, přihlásiti se radostně a hrdě k té, již není rovno v našich dějinách a jež nachází málo sobě rovných v dějinách všech věků a národů vůbec. Nejen my, katolíci, ji uctíváme; ale i v srdcích všech Čechů rodí se láska k Ní.

Na prahu jubilejního roku 650. výročí její smrti všechny listy se k Ní hlásí, o Ní píší a žádají pro Ni úctu olátre po celém světě.

Vyhovuje této všeobecné touze, ustavil se »Výbor pro oslavu 650. výročí smrti blah. Anežky«, který uspořádá její oslavy církevní a národní ve velkém slohu. Celý tento rok má býti u nás posvěcen její oslavě, k níž se spojily také všechny řády a kongregace františkánské, které ji radostně uctívají jako největší ozdobu svou z národa českého.

Protektorem této akce jest J. Excel. nejdůst. pan arcibiskup, předsedou velmistr křižovnického řádu dr. J. Vlasák, členy pak vynikající duchovní i laické osobnosti české.

EMILIE SCHMUTZEROVÁ.

K ŠESTISTÉMU PADESÁTÉMU ROKU ZESNUTÍ BL. ANEŽKY PŘEMYSLOVNY.

Proč usilujeme oživit blahoslavenou pamět české královské dcery, před půl sedmi sty lety zemřelé? Nebylo by lépe říci o ní, co o svaté Ludmile pravil r. 1100 pražský biskup Herrmann, svatojirské abatyši: »Nemluv, paní, o její svatosti; nech babičku, stařenku odpočívat v pokoji.« (Kosmas III, 11.)

Proč bychom rádi našli kosti blahoslavené a vynesli je z neznámého hrobu? Ano, proč si obrazně přejeme, aby se tyto kosti jako o vzkříšení Ezechielově spojily šlachami a pokryly svaly, a stál tu jeden z nejspanilejších zjevů dějin v československém národě před zraky všech oživlý a navždy živý?

Před Bohem je každé rozumné stvoření, které v něho nevěří tak, jak On chce, v něho nedoufá, jak má, a jeho nemiluje, jak náleží, — ubohé. A takovým ubožcem v očích Božích jest i nyní náš národ, jenž z velké části ztratil jednotu, náboženskou víru, náboženskou naději a náboženskou lásku.

Tato ztráta jest více než ztráta, jest pohroma. Již proto, že je to pozbytí tisíciletého duchovního a národního majetku a že za sebou vleče ještě další osudné následky pro život celého národa i jeho jednotlivých příslušníků.

Bez správného životního náboženského creda je celý národ v ideovém rozvratu, kde i svědomí veřejné i jednotlivců je zmateno a projevuje se přčetnými strašnými zločiny; bez největší náboženské naděje jeví se v celku při sebe menším nezdaru nedůvěra v sebe a občasná kritická skleslost, která se končí u jednotlivců nesčetnými sebevraždami; bez náboženské lásky je národ bez soudržnosti v sobě a ustavičnými spory stran se rozkládá a zvláště v rodinách se rozpadá. Jest, užijeme-li obyčejného a přílehavého obrazu, jako loď, v které ztracen anebo zničen kompas, kde plující, jsouce věčně zmítáni na moři a nikde nevidouce břehu, pozbývají víry ke kapitánovi a jeho »směrům« a buď v zoufalství skáčí do moře, nebo nenávistnou vzpourou jedni proti druhým mezi sebou se ubíjejí.

Ti, kdo si bolestně uvědomují náboženskou krizi v svém národě, neustávají obracet jeho pozornost, aby se včas hleděl zachrániti, a to, co ztratil, nalézt, totiž jednotnou náboženskou víru, naději a lásku, jak ji míval ve šťastnější své první minulosti, a jak mu ji představují jeho nejlepší synové a dcery, k svatosti vyvolení, kteří se právě vyšší — hrdinnou — věrou, naději a láskou stali světci.

Byli jsme šťastnými účastníky svatováclavského tisíciletí. Se všech stran i stránek, dějinně, vědecky, umělecky, národně, mravně, nábožensky byl tu pozorován a posuzován svatý dědic českého národa a po celý rok pojížděl tu za ustavičných slavností jakoby živý jeho zjev — v pravé to »jízdě králův«, a mnohý z chladných pozorovatelů octl se v zástupu jeho náboženských ctitelů a byl uchvácen proudem s nimi. Pokračujme v té »jízdě králův« dále; máme jich více a jsou mezi nimi i královny.

Zkusme to také s živou úctou *k blahoslavené Přemyslovně*. Předvádějme ji živě a úsilně před zraky národa se všech stran její krásně ušlechtilé povahy a přesvědčíme se hned, v čem a jak mocně bude její úcta národu pomocna a prospěšna: především ve hledání i nalezení ztracené *jednotné náboženské víry*.

Ve zmatku bouřlivých časových myšlenek a denních hesel — hře jepic — nemůžeme se ani tvář v tvář postaviti tomu, co je v myšlení a snažení lidském vlastně trvalého, nesmrtelného, věčného. Ale vstupme do věku blahoslavené světice: jako když z divoké ulice, z jejího hluku a zápachu, kde se lidé a vozidla vedle sebe míhají a do sebe vrážejí, vejdemo v ústraní do gotického chrámu. Uchytí nás u dveří sloupy jako paže, mezi sebou spojené ve výši, a podávají si nás důsledně jedním směrem ke hlavnímu oltáři a jeho klidnému věčnému světlu. Cítíme hned, co tu jest: zákon jednoty a míru. To je obraz křesťanství v Čechách za věku Anežčina. Jest tu sice i pohnutý lidský život, ale duchovní život náboženský jest jednotný. Není tu ještě žádných rozryvů a hádek o víru. Ty tři — víra, naděje, láska — jsou tu jedno. Není tu ani zdaleka pochybnosti o Bohu, zda jest, či není, o duši, má-li ji člověk, či nic, o Kristu, jedině spáse duše. Ta víra je tu prostá a samozřejmá jako vůbec pravda, jako třeba to, že má člověk otce a matku. Není naprosto ani zdaleka v národě sporu o Řím a o papeže, představitele jedné křesťanské pravdy na zemi; jest tam jeden otec všeho křesťanstva, a všichni ho za to v Čechách uznávají a přede všemi ti, kdo jsou v čele národa, a nevyjímá se z té jednoty víry ani královská dcera.

Nebylo žádnému Slovanu, ani Čechu, ani sv. Vojtěchu, jenž byl světcem širokého evropského rozsahu, Prozřetelností přiděleno, aby v takové míře a v takové vzorné ideálnosti představoval vztah církve v Čechách k církvi obecné a její hlavě, jako právě české blahoslavené Anežce. A je to vztah správný a požehnaný a nelze o něm pochybovat ani básnit: dvaadvacet listů, v Římě zachovaných, je tu důkazem. Mnoho osvětlují tyto listy i v českých Regestech otištěné, na příklad list krále Václava I., poslaný Řehoři IX. r. 1237, kde český král římskému papeži za to děkuje, že milované jeho sestře Anežce nikdy nepřestal projevovati přízeň. Neboť ona sama to dosvědčuje, tak píše král, že se nepamatuje, že by kdy nějakou prosbu Vaší Svatosti byla podala, aby brzo nebyla od Vašeho otcovství dosáhla žádoucího vyslyšení. (Reg. Boh. I. p. 429.)

Jak této přízně a tohoto světového křesťanského spojení užila blahoslavená nikoli k dobru pro sebe, ale k dobru víry v Čechách a tím k dobru celého svého národa, o tom mluví její veliké zakladatelské dílo i samo nestranné dějepisectví, kteréž je souhlasně velebí. —

Toto málo, co jsme uvedli, stačí nám tu na povzbuzení, že blahoslavená Anežka, oživíme-li její úctu, bude nám i v přítomnosti příkladem živé víry, jak bychom mohli sloužiti svému národu ve spojení s celým jednotným křesťanstvem, s katolickou církví.

Je třeba zajisté shledávati všechny ony svazky, které lidi, křesťansky věřící, spojují v jednotu Kristovu. K tomu jsme my, čeští katolíci, především povoláni, abychom ostatní velkou část národa, v níž byly tyto svazy násilím XV. a následně úskokem XX. věku přervány, znova k jednotě křesťanské přiváděli.

Dejž nám to nebe přímluvou i následováním světců, českých svatých Ochrán, mezi nimi též bl. Anežky Přemyslovny. Mějme tu víru v sobě, že se český národ přece jednou vrátí, pokud bude chtít být věřícím, upřímně do jedné církve!

Podobá se zajisté, a to velmi silně, mnichu Božetěchu ze sázavské legendy, jenž z pokání nesl svého Ukřižovaného na bedrách pěšky do Říma. Český národ také nese svého Ukřižovaného, svůj dějinný kříž, své bolestné křesťanství, sektářstvím rozervané a nevěrou ztrýzněné, po dlouhé, staleté cestě, přes hory útrap, po okrajích propastných nebezpečí, — ale věřme — jednou jej přece dovleče do Věčného města a vztyčí na prazích apoštolských.

* * *

Cestovatel pustou Arabií, Dr. A. Musil, na jednom místě líčí, jak zápasí zelená oasa s okolní pouští: na život a na smrt je tento tragický zápas. Pískové přesypy, věčně zmítané větrem, stále posunují své valy do nekrytých zahrad a sadů, které zoufale nastavují jejich vytrvalým útokům hladká těla svých palem. Někde již postoupilo zpuštění tak hluboko, že nejen drobnější zeleň rostlinstva zpražena, ale již i život oasy, pramen, zavát a zasypán.

Takovéto počínající poušti na bývalé oase podobá se již na mnohých místech v Evropě — a také u nás — náboženský život. Vichry námah z duchovních pustin materialismu, uznávajícího jen hmotu země, zastřely vyšší obzory ducha prachem svých pochybností a dusivým pískem své omezenosti zavalily všecko ideální snažení lidského života.

Snad se bude zdáti tento obraz našeho náboženského života, jak svým rozvržením, tak i barvami, upřílišený. Vždyť možno u nás ještě ukázati na to vše, co se třeba jen v katolické duchovní správě pro lid koná: na přčetná kázání, na rozšiřovaný křesťanský tisk, na obsažnou duchovní práci některých sdružení, ano na horlení nadšených kroužků. Ale toto vše jsou celkem jen zlomky bývalého plného náboženského života, neboť davy v ohromujícím rozsahu přestaly se napájeti z nadpřirozených zdrojů milosti, takže život většiny národa je všechno, jenom ne křesťanský. Vraťme se k obrazu. Přes to, že se tu a tam na bývalé oase zachovaly některé skupiny vytrvalých rostlin, ba i zákrsky palem, není to již, jak býval, palmový ráj — jest to počínající poušť a zpoušť.

Snad by duch citlivějšího pozorovatele nad takovými zjevy pozbýval naděje, ale pevný, křesťansky doufající duch nikdy nezoufá a zvláště ne duch katolický, jenž na počátku hned vysílal do nubických pouští své světce — Otce pouště, — jako nyní do Sahary posílá své misionáře — Bílé otce. Právě na takových ztracených místech, kde již nelze spoléhati člověku na člověka, ani na přirozenou pomoc odkudkoliv, obrací se křesťan mocněji k nadpřirozeným mocnostem, a tak i v poušti, jako divem, pučí květ křesťanské naděje. Protož ani my na své duchovní pustině, pokud a kde ji kolem sebe vidíme, nechceme pozbývat myslí a s touto živou křesťanskou nadějí budeme podnikati každou duchovní práci pro svůj národ.

V ní nám bude prvním pomocníkem všemohoucí Bůh a s ním jeho svatí i naši čeští světcové. Byli to přece dělníci Boží v národě pro jeho vyšší božské úmysly a záměry. Velkou pomocnicí bude mezi nimi — nikoli poslední — i bl.

Anežka Přemyslovna, jejíž úctu znova a znova svému národu doporučujeme a to proto, že nezaujatý zrak vidí v ní zvláštním význačným způsobem ztělesněnou *křesťanskou naději*.

Její osoba byla spojena významně s nejtrudnější dobou českých dějin, kde běželo vážně o nebytí celého národa, s hrůzoplounou dobou braniborskou. Léta 1278—1282 jsou pravé příšery roků a let. Několikaleté pustošení země, vybití a vymírání jejích obyvatel bylo již takové, že se zdálo, jako by v této zemi neměl zbyti nikdo a nemělo zůstatí nic.

A hle, v takovém zpuštění všeho, co jest, kde již nebylo lze čekati pomoci od lidí shora, totiž od krále, jehož nebylo, od lidí zdola, kteří se až na smrt mečem bránili ale morem umírali, ani od země, jejíž půda stížena neúrodou a hladem, mohla žíti ještě v klášteře s několika družkami v největším strádání, vetchá a sama již také nemocná stařena, kdysi královská dcera, pak okolnostmi žebračka, jež přesto jako královna včel hladem umírajících zůstávala do posledního dechu s nimi, všechny je i jiné kolem zahřívajíc a lepších časů čekajíc. To jistě poslední vtělená naděje zbytků svého národa! Proto chápeme zcela, jak mohla i při svém skonu, kdy se přece stíny dlouží a temnoty houstnou, jeviti se, podle starých zpráv, »krásnou, ozářena jsouc jasností« a dokonce s veselou tváří mluvíti, umírajíc, o »sladké milosti Boží, jež neopouští«.

A jako umírající její tělo jevílo ještě naději, tak její odlesk zůstal i na těle bezduchem. Podle starých zpráv sběhli se lidé, kterých ušetřila Morana, k jejímu úmrtnímu loži. Ale co spatřili, nebyla, jak jedna ta zpráva hlásí, tuhá a ztrnulá mrtvola; leželo tu tělo měkké a hebké, s tváří nápadně svěží pleti a sličnosti, ani za živa na ní nevídané, a s vůní nebesky opojivou.

Byla to pravá květina pouště, nevadnoucí a neměnicí mnoho svou tvářností, imortela — květina naděje, a lidé pohledem na ni uchváćeni, svlékali se sebe, co měli, a dotýkali se jí šátky i rouchy i posledním zlatem, před Braniborci uchráněným, prsteny a řetízky, aby si z této naděje nabrali balzamické vůně.

A dlouho, dlouho bylo jim toto tělo v Čechách nezmarou nadějí i tehdy, kdy přišly nové časy a jiné věky, ba i tehdy, když se ztratilo a zmizelo v hrobových stínech nepovědomosti — uchovávala se tato naděje v ojedinelých ušlechtilých duších, jak na příklad ve věku XV., kdy (r. 1455) psal svá známá slova litoměřický probošt Papoušek, mluvě jistě i ze srdce mnohých jiných Čechů, že zemi české nastane blahá doba pokoje a požehnání, až bude tělo bl. Přemyslovny nalezeno. Časové dávno uplynulí! povzdychne si v pochybách někdo; tato blahá naděje bývala kdysi v prostomyslných věřících. Ale nyní? Zda možno zašlé naděje obnoviti, zmizelé dějinné zjevy vzkřísiti a světici dávné doby v beznadějnosti nynějších časů učinit živou spolupracovnicí na úhoru pouště duchovní?

Zůstal jsem vědomě dlužen předtím odpověď na slovo biskupa Herrmanna, které pronesl k abatyši svatojirské, aby nemluvila o svatosti sv. Ludmily, ale nechala babičku stařenku odpočívati v pokoji. Abatyše odpověděla tehdy biskupovi — a její odpověď přes věky je hluboká — takto: »Nemluv, pane, takových řečí, neb Bůh pro její zásluhy mnoho velikých věcí koná každého dne.«

Totéž by se mohlo netečným nebo pochybujícím odpovědět se vztahem na naši světici, bl. Anežku. Vždyť se svatými Božími je to zvláštní: právě proto,

že jsou sami nesmrtelní a jsou u Boha, před nímž není minulosti ani budoucnosti, ale vše je v živé přítomnosti, působí s ním i v něm, když o to prosíme, nyní i kdykoli, neb jak pravila abatyše, »veliké věci každého dne«.

Tato slova v Kosmovi zapadlá objevují se i dnes ve velikém světle pravdivosti. Ještě se ani nenalezlo její tělo a snad se tak hned aneb vůbec nenalezne, a již na neveliké povzbuzení její úcta nápadným způsobem obživuje, důkazem jsou četné spisky a články o ní v časopisech, a její působení se mezi námi podivuhodně rozvíjí právě tam, kde nejvíce zela beznadějnost — na poušti obvodu města a to dílem po ní nazvaným: *Dílo blahoslavené Anežky pro zřizování duchovní správy a pro stavbu kostelů*.

Jsme přece očitými svědky, jak na takových místech, kde nebylo nikdy katolického kostela, kde se zdálo, že vůbec není ve zpuštěných duších z Boha nic a nikdy nic nebude, tvoří se malými hloučky věřících zárodky budoucích farností a stavějí zatím kostely.

Hle, tak působiti začíná »vtělená naděje« našeho národa. Protož, kde a jak můžeme, pracujeme s ní a vstupujeme v dotek s jejím dílem, jako naši praotcové s jejím požehnaným tělem, a tak, jak a čím kdo může, srdcem, rukou, i dlaní se zlatem a stříbrem, a tato živá naděje nás nezklame a český národ se stane, jak býval, opět v pravdě křesťansky a katolicky věřícím i doufajícím.

* *

*

Stojíme zamyšlení nad těžkou záhadou svatého života bl. Anežky. Proč tak veliká světice, křesťanským světem i samými papeži již za živa uznávaná, tážeme se, nedošla blahorečení a svatořečení hned po smrti? Jest to tak nápadné, že se i protestantský badatel o jejím životě (Seton) nad tím pozastavuje a nerozpakuje se mluvit o jakési dějinné křivdě . . .

Dějezpytec, který uznává v dějinách jen příčiny účinné, poukáže jako na dostatečnou příčinu toho na známé náboženské rozbroje v národě, kdy nebylo nálady na prohlašování světců. Bohoslovec přijímá sice tento důvod, ale jde dále, neboť mu nedostačuje. Je divné, že pokusy o svatořečení Anežky byly přece v rukou Elišky Přemyslovny a jejího syna Karla IV., jenž byl v pokoji s papeži v Aviñoně a byl by prohlášení své příbuzné za svatou hravě dosáhl. A nestalo se . . . Kanonisační spis, který byl k svatořečení sepsán, dokonce se ztratil, a nyní teprve je nalezen v Miláně. A ještě divnější věc: nejen že se na čas i sama živá památka světice ztrácí, dokonce i její tělo, a to již v XV. věku. A ku podivu ještě dále. Nové pokusy o blahorečení v XVII. věku míjejí se s účinkem, ač tehdy bylo to opět velmi snadné, kdy se prováděla katol. reformace a arcibiskup-kardinál Harrach vzal to dílo s Anežkou do ruky; když nikomu, tedy Habsburkům, kteří — jako Ferdinand III. — projevovali o Anežku zájem, by se to bylo jistě u papežského stolce podařilo . . .

Zde spíše než v lidech a časových okolnostech třeba hledati jinou příčinu, která je pro věřícího nasnadě: Prořetelnost tehdy ještě to nechtěla. Ona má hlavní slovo o svatých svých, a ještě tehdy nepřišla hodina Anežčina. Proč zatím ukryla v staletích její památku jako kdysi v cisterně posvátný

oheň jerusalemského chrámu? Ne-li proto, aby tento svatý oheň v jistou hodinu dne v obnoveném chrámu vynesla a znova obět zapálila?

Máme zato, že tento den a tato hodina jest nyní. Je-li jaká tragika v českých dějinách, tedy je to jeho náboženský spor s Římem, spor údu s hlavou křesťanstva, spor, jenž v druhém století po smrti blahoslavené světice vznikl a dodnes, po pěti staletích, není v myslích ukončen. Ale musí býti skončen. S Římem bude zúčtováno, slýcháme často hlasy kolem sebe. Ano, bude zúčtováno, musí býti zúčtováno, neboť ta česká, vleklá, staletá choroba musí konečně jednou přestat; musí načisto být zúčtováno, ne však ve smyslu nenávistném, ale ve smyslu *upřímné lásky a oddanosti národa k apoštolskému stolci*.

A tu právě v tomto nastávajícím díle, kdy vše, co tu ještě chce u nás křesťansky věřiti, bude nuceno odpor a nechť k nejvyššímu vedení církve odložit a v jedné lásce, jak k národu, tak k církvi, se smířit, je prozřetelnostní práce bl. Přemyslovny, z hrobu staletí vzkříšené.

Kdo jiný, který světec ze všech českých, co jich máme, jest tu již svým pozemským životem nejpovolanější? Který prostředník nejvhodnější? Zajisté ten, který zvláštním způsobem vynikal velikou láskou k oběma, kdož proti sobě stojí, jak ke stolci papežskému, tak ku prestolu svého národa, a kdo tuto lásku obětavým jednáním ve prospěch církve a národa dokázal.

Co se prvé lásky dotýče, vědí o ní dějepisci výborně, znajíce, čím byla česká Anežka v své době římským papežům v jejich krutém boji s nezakrytou nevěrou, která se tehdy ponejprv v osobě císaře Fridricha II. — zval se sám podle listu Řehoře IX. předchůdcem Antikristovým — cynicky zdvihla. Byla to tehdy česká Anežka, jež — jak píše Seton — byla určena, aby nejvíc učinila pro církev (who was destined to do most for the Church).

A čím byla svému národu, své zemi, v druhé lásce? Marně bychom ovšem hledali v ústech člověka XIII. století cituplných slov o lásce k vlasti a k národu, jakési rozcitlivění k svým a k svému, které přechází často v nenávist proti příslušníkům jiných zemských neb národních celků. Ale zato, co pravé a oddané milovnosti národa a domoviny nalézáme v něm, neboť láska k zemi a rodu a k plemeni je tu přirozenou samozřejmostí, která se projevovala nespočetnými denními činy. A k těmto obyčejným, všedním činům, přistupovaly i skutky lásky kromobyčejné, hrdinské, jak se objevovaly v životě světců ve středním věku.

Také bl. Přemyslovna měla velikou lásku k zemi a k národu, jež v nesčetných radách neochabovala podpírati české krále v dobách slávy, ať slyšena, ať neslyšena, nebo v dobách jejich nejhlubšího ponížení a nejhroznějších pohrom země, kdy nezbyvalo její lásce jen pod křížem trpěti a modliti se, takže v době, kdy se rodil v národních bolestech onen verš svatováclavský »nedej zahynouti nám i budoucím«, ona zde na zemi, v klášteře mezi ubožáky doby braniborské byla *Dolorosou* — Láskou bolestnou — zbytků svého národa.

A co tehdy působila svou láskou, to bude znova působiti mezi námi, doufejme, bude-li živě pěstěna její úcta v národě a bude-li v skutcích lásky sama následována. Právě pro svou velikou lásku k církvi a k národu jest povolána pomoci nám provést onen veliký dějinný smír — vyřídit otázku česko-římskou.

To se nejlépe připraví tím, když my čeští katolíci, kteří chceme správně

v duchu křesťanském, v duchu bl. světice pěstovati lásku k církvi a k národu, podáme svému národu patrné důkazy, že jej vpravdě milujeme. Umlčíme, nikoli hádáním, ale správným jednáním; všechny ty, kdo, ať důvodně neb nedůvodně, o nás mluví, že jsme nespolehlivými příslušníky svého národa a jeho státu, protože jsme římskými katolíky. Nikdo nesmí nám, opřeným o důkazy, které podáme svými činy, právem říci: Ty nejsi upřímný k národu, tys nespolehlivý, ty pro něj nepracuješ! Naše činy nás samy obhájí, že naše srdce dovede ve správném poměru srovnati obojí lásku, takže se nikdy nemusíme státi mezinárodní plevou, zmítanou větrem s domácího humna. Podáme tyto důkazy i vůči těm, kdož se od kořene národnosti v mělkosti své odvracejí s posměchem k jakési povětrnostní bezrodnosti, že, kdyby se i všichni tak zvyraceli, nebudeme to my, čeští katolíci, ctitelé bl. Přemyslovný a všech českých světců. My přece víme, že katolická církev uznává základní náboženskou zásadu: všecko nadpřirozené spočívá na přirozeném, neboť obojí, milost i příroda, jest Bohem chtěné a dané. Proto ona, přistupujíc k Židu neb Řekovi, neřekla: Musíš přestat býti podle své přirozené povahy, plemenné a národní, Židem, Řekem, chceš-li býti katolickým křesťanem. Svou nadpřirozenou lásku zaštipila proto do přirozené, ne aby zničila její přirozenou mízu, ale aby ji zušlechtila.

Na této základně tedy stojíme. Toť základ Bohem, přírodou, Kristovou církví, toť našimi světci a mezi nimi i bl. Přemyslovnou položený: býti a zůstatí tím, čím jsme od přirozenosti, a to výborným, křesťansky a katolicky zušlechtěným. Na tomto základě pracujíce, doufáme časem puklinu rozkolu zahladiti. Bl. Anežka bude nám tu pomocnicí a prostřednicí. A jakou! Není krásnějšího a ušlechtilejšího ženského zjevu v našich dějinách.

Nevíme, zda by kde — po lidsku mluveno — byli dva protivníci, sebe urputnější, kteří by se tomu vzepřeli, kdyby mezi ně vkročil takový zjev, plný nebeské krásy a něhy, oběma milý, a vzal jejich ruce a spojil je ve svých.

V. SVATOHOR.

ANEŽKA PŘEMYSLOVNA.

DRAMATICKÁ BÁSEŇ VE TŘECH DĚJSTVÍCH

EMILIE SCHMUTZEROVÁ

Místo děje:

I. Na královském Vyšehradě. II. Na dvoře Leopolda Babenberského ve Vídni.
(po 10 letech). III. Opět na královském Vyšehradě.

O s o b y :

Anežka, dcera krále Přemysla Otakara I.

Přemysl Otakar I., český král.

Konstance, jeho choť.

Vladislav

Václav } jejich synové.

Marta, panna z průvodu Anežčina.

Markéta, dcera Leopolda Babenberka.

Matylda

Brunhilda } její přítelkyně.

Jednání I. Na královském Vyšehradě.

(*Konstance a Anežka*).

Obraz n. socha Panny Marie. Klekátko.

Konstance: Maria, hvězdo naděje,

jež's tolik v světě trpěla pro lásku k Synu přesvatou,
bud' štítem mým v té útrapě!

Vrať dítě mé mi v náručí a ukroť otcův hněv!

Mé dítě bloudí v cizině,

snad schvátil je dech smrti již,

a já na trůně, v slávě, cti! —

Má duše cítí stonásob útrapy matky nešťastné:

na skráních lesklá koruna a v srdci žalost bez mezí.

Mé dítě ovšem zhřešilo v bujaré pýše mladistvé

a zvedlo svoji pravici již proti otci rodnému.

Však syn Tvůj, Máti milostná, v neskonale Své dobrotě

celému světu odpustil! I Ty, jichž viny nad šarlat,

chtěl očistiti nade sních.

A můj ubohý Vratislav je srdce jistě dobrého,

bylť útěchou nám všecken čas a s pýchou hleděl otec naň.

Mateřskou láskou zahříván a veden mužnou pravicí

on svého otce, od dětství nezkalil nám den jediný,

Až v osidla jej vlákali nešťastní vlasti zrádcové,

jímž bohem byla ctižádost a pomsta útěchou!
O kéž's jich, synu, neslyšel! Po bouřném moři života
zanesen ve vír člunek tvůj a tobě jistá záhuba! —
Když duše trpí nejvíce, i svědomí se ozve hlas
a volá v duši zraněnou: Ty, matko, chovala jsi jej
a dochovala k neštěstí, k životu navždy ztracenu!
A přec zas hlas se ozývá mi bouří v nitru tišící:
Jen neštěstím tě zkouší Bůh, netresce vinu spáchanou.
O Matko božské milosti, o pohled' na mne nešťastnou
a vypros milost u Boha, by nehodné mi vyjevil,
zda tresce mne či zkouší jen?! —
Kéž jeho anděl s blankytu mi skytne útěchu!

Anežka: (se objeví): Neplač, má dobrá dušinko!

Konstance: O Panno svatá, Tys mne slyšela!
O díky Tobě — díky na věky!
Ty posle s nebe, buď mi požehnán,
jeť zjev Tvůj jako balsám v srdce mé.

Anežka (úzkostlivě): Ó matičko, což neznáš mne!

Konstance: Má Anežka! Jak vysvětlit! — Již vím, ach vím! —
To dítko šlechtené's mi, Bože, na útěchu poslal v čas.
Zjev jeho hlásá mi, že milost Tvá,
byť zkoušela mne trpce — netresce.
Pojď dítě matku svoji obejmout!

Anežka: Neplač, matičko předrahá! Nevím, co tíží
duši tvou, však chci ti pomoc kříž tvůj nést! —
Zda usmíří se milý Bůh,
když obě dobré budeme, jak lze jen býti člověku?

Konstance: Bůh žádá od nás šlechtnost a za ni vezdy žehná nám!

Anežka: Tož buďme tedy, jak chce Bůh! —
Až jen matičko vyrostu, chci radostí tvou býti vždy,
jak byla sestra Drahomíř! A jak jí žehná dánský lid,
tak chci milovat já svůj kraj a sloužit svému národu.
Vždyť říká dobrý otec nám, že srdce jeho lidu jest:
chci též českému lidu žít. A třeba musím do Vídně,
ke dvoru strýce Luitpolda, já v tvoji náruč vrátím se:
A Vladislava, matičko, já tobě navrátím.

Konstance: O Bože, to jsou slova tvá, a dětská ústa nástroj jen
Tvé neskonalé milosti!

Anežka: Jsi spokojena, matičko?

Konstance: Ne spokojena — šťastna jsem!

Jednání II. Ve Vídni, na dvoře Leopoldově po 10 letech.

(*Anežka, Markéta, Matylda, Brunhilda, Marta, — Vladislav*).

Marta: Přicházím, panny vznešené, vzácného hosta ohlásit,
ježž milostivý kníže náš uvítal právě na hradě.

Přivedla prý jej touha sem vám zapět písně milostné
i bohatýrské vzkazky své: a nemůž' dočkat' chvíle té,
kdy pozvete ho ve svůj kruh!

Markéta: Chcem poslechnout jej, družky, hned?

Co myslíš, milá Anežko?

Anežka: Ty rozhoduješ, sestřenko, nám přání tvé je po vůli.

Či Matylda a Brunhilda by měly návrh jinaký?

Matylda: Poslechnout písně skaldovy, kdož váhal by dát svolení?

Brunhilda: Markéto, dej ho požádat, by raděj hned k nám zavítal!

Markéta: Nuž oznam tedy skaldovi, že čekáme naň s radostí.

Anežka (pro sebe): Můj Bože, drahý čas tu dlím,
než také teskné předtuchy mi nesevřely dosud hrud'.
Je radost to, či velký žal?

Bůh sám jen vidí v srdce mé, nedovedu to povědít!

Jako bych stála na prahu snad událostí veliké. —

Kdyby tak, velký Bože můj, ten pěvec, jenž zná dálný kraj
našeho Vladislava znal a o něm zprávu přinesl!

Markéta: Nač myslíš, milá Anežko.

Milostné písně skaldovy tě vždycky chladnu zastaly;
dnes jsi tak velmi vzrušena?

Vladislav (vstoupí): O zdravý buďte, panny vznešené!

Všecky: My vítáme tě všechny s radostí!

Markéta: Jsme hrdy tím, že nejprve nám chceš přednést krásné zpěvy své!

Vladislav: Dobroty, krásy, ctnosti Vaší zvěst
spěla mi k sluchu v dálné cizině;
a poutník bludný spěchám radostně, bych zapěl vám
o ženě nejkrasší, již chovala kdy širá zem;
o miláčku národa dálného, o světci, již lid ne křálovnou, než hvězdou
svou nazýval — Dagmarou.

Anežka: O přešlechetné sestře mé,
jejíž mi obraz v srdci tkví,
k níž přes daleký okeán mne víží pouta
nejblážší a již se kořím v obdivu!
— Cizinče, nechť jsi kdokoli,
tisíckrát buď mi požehnán za tato slova útěchy!

Vladislav: A kdo jsi vzácná panno, rci?

Markéta: Mně dovol říci za tebe. Přemysla Otakara dceř,
jak Dagmara, i ona jest a rovná se jí úplně.

Vladislav: Tys Anežka!

Anežka: Jsem, zajisté! Proč překvapení jeví se
a pohnutí ve tváři tvé při zvuku jména prostého?

Vladislav: Snad proto jen, že s žehnáním tvé jméno hlásá každý ret.
Buď zdráva, hvězdo šlechtná, českého lidu Dagmaro!

Matylda: Tu dobrou Anežku hned každý miluje!

Markéta: A jaký div! Jsem vesela, jak motýlek jdu žití vstříc,
jen bezstarostně napořád; však za ni, věřte upřímně,
bych dala život v každý čas.

Brunhilda: Tys zpívat přišel, pěvče náš!

Vladislav: Ba dobře pravíš, panno šlechtná!
Než duch můj zajat takým pohnutím,
že ku zpěvu jej sotva přimějí.
A proto vzácné panny dovolí,
bych píseň, jež teď přes rty nemůže,
jim prostými jen slovy vyprávěl.

Markéta: Vše od tebe nám bude vítáno!

Matylda: Jen svoje krásné verše pověz nám.

Brunhilda: Tu křeslo ochotně ti nesu vstříc!

Vladislav: O díky tobě, panno spanilá!

Anežka: Nuž o Dagmaře drahé pověz nám!

Vladislav: Ze země otců v útlém věku poupátko luzné černých vděků,
odvezli v dálný, širý svět, v nádherný by tam vzrostlo květ.
Hlaholí řečí lidu cizí, cizoty mráz však ihned zmizí
před lepým zjevem vzácných krás. Blahem pak plní lásky jas,
jenž z její hledů vstříc jim zírá.

Vždyť láska v světě nevymírá,

a její řeč se vnímá hned, mluví-li čistý, vroucí hled,

V bělostné říze, ladné tělo, jas oka modrý, jak by chtělo

sídlit v něm nebe věčný čas: ve vlastní kráse vlídná zas,

vždy milá, stoupá k nuzných davu,

v lásce k nim sklání krásnou hlavu.

Útěchy slova, přemilý hled jak anděl lásky, jenž s nebe slét,

má pro ně všecky. — Slzu stírá s ubohé tváře, z nížto zírá,

vstříc pohled vděčný beze slov. — Tam ve dlaň suchou třpytný kov,

klade zas něžná její ruka. Matce, již svírá bídy muka

z náručí dítko malé jme, jež blahem zhloubí povzdechne,

ručkama tleská, slasti jato na skrání jí sklání kučer zlato,

s radostným plesem líbá tvář, z níž vůkol mírná proudí zář.

Mír, blaho sídlí v srdci jí tklivém. Tak mívá léta, ať v chvatu divém,
na bouřné peruti ubíhá čas, či skýtá míru a radosti jas:
hladina její duše vždy jasně jen září všechněm: jí plynou krásné
dny mladé. —

V podzimní šerý jen chlad, kdy ptactvo slétá se v houf odevšad,
do teplých aby odlétlo vlastí, i jí se duše naplní strastí.
Vzpomíná v touze, v žalosti ctné na zemi, kde se k výšinám pne
jak hradba věnců vrchů kol tmavých; jí duše spěje, kde z luhů smavých,
vinou se proudy vod vltavských, tam, kde zemi vévodí velebný chrám.
V ten otců ráj vždy touha ji nese, na léta dětství vzpomíná v plese,
vroucí pak ze srdce posílá vzkaz rodné té zemi své, převzácných krás.
Nesvítil slunce stále zemi, po jeho svitu perutěm
tmavými kryje vůkol vše noc. — Nestačí ani vše lásky moc
upoutat k zemi drahé žití, jež's chtěl svým štěstím vykoupiti!

Nevlídny chlad a šedé mraky zkalily kraj i teskné zraky:
z prsou se vine těžký všem vzdech: Nám, Bože, dobrou Dagmaru nech!
Zachovej lidu hvězdu spasnou, v andělské kůry duši krásnou
nevolej ještě. Vroucí hlas slyš, obavy hrozné v duši nám ztiš!
Marno je vše! — Již matně zvedá prosebné zraky paní bledá
k milému choti!

»V trudný ten čas poslední uslyš prosby mé hlas:
Já lidu tvému matkou vždy byla, s láskou jsem útěchu v srdce jim lila,
ty láskou bratřím nešťastným splať, družiny Slávské zlou vinu shlad'!« —

Pohasnul oka svit, poklesla hlava — k nebi se povznesla duše ta drahá!
Královna našla věčný již klid: věčně však želí dánský jí lid! — —

Anežka: Buď požehnáno vzácné, svaté umění,
jímž rozehřát lze všecka srdce ke ctnosti.

Jen skrovnou odměnu ti tuto podávám. (Věsí mu kříž na hrdlo).

Vladislav: Dík tisícerý, panno vznešená! (Tiskne kříž ke rtům).

Anežka: Tak o české kněžně pět dovede jen český syn.

Neptám se po jméně tvém, avšak tuším najisto,
vlastí tvou že má je zem, Evropy překrásný ráj!

Vladislav: V mých žilách koluje též česká krev,
a pro vlast srdce moje věrně bije!

Anežka: A přece planě v cizině své maříš síly převzácné!

Zda netřeba nám v Čechách Lumírů, již tišili by sladkým zpěvem svým,
ty vášně rozbouřené ve hrudích, již hasili by záští prudký žár
a smiřovali bratry rozzlené?

Vladislav: Kdo do vlasti by raděj spěchal nežli já! —

Však anděl plamenný mi ráje u vchodu
vstup navždy zbraňuje. Toť otcův hrozný hněv!
Odmítl srdce proň jen bijící, zavrhl pomocnou mou
pravici a vyhostil mne z lůna rodiny!

Anežka: Však láska v něm zajisté ozve se
a na srdce své jistě přivine své dítě ztracené a želené.
O zapomeň a vrať se do vlasti!

Vladislav: Jak blaze uposlechl slov bych tvých!
Však otcův hněv, ten nezná smíření. A já, Kain bludný, světem obcházet
a věčně trpět musím napořád!

Anežka: Chci otce tvého sama prositi!
Hle, v brzku vrátím se v tu drahou zem, jež oběma nám jesti domovem.
Rci jen, chceš vrátit se a usmířit?
A srdce mé se zachví radostí,
až uvidím tě, dítě ztracené, na srdci věrném, dobrém, oteckém.

Vladislav: Ty nedomlouvala bys mi, mne nechtěla vést v lokty mu,
kdybys jen tušila, kdo jsem! —

Anežka: Já dobře vím, kdo jsi. Jsi věrný vlasti
máš srdce ze zlata a zpěvu vzácný dar!
To zcela stačí mi.

Vladislav: Však kdybys tušila jen jméno mé! Jsem Vladislav, tvůj zapu-
zený bratr!

Anežka: O bratře drahý! Vladislave můj! Jak těším se, že dovedu tě zpět
na starý, slávohradý Vyšehrad!

Vladislav: Let drahně tomu již, co jí jsem nespatriil,
tu zemi jedinou, po níž tak toužil, jsem!
Od krajů sinné, tiché Adrie až po Balt studený,
z úpalna slunce hrdých Španělů do dálné Syrie
jsem zašel hledat zapomenutí. Však marno bylo vše.
I nad hrobem jsem Spasitele lkal a smácel ruce v svatém Jordáně
a pohroužil se v vědy egyptské. —
Však stále v srdci neúprosný žár,
a v duši povždy touha bezmezná: Jen pokleknout na rodné půdě své,
ji svlažit slzami a políbit!

Anežka: Ne jednou, ale navždy již ty na ní musíš prodlévat!
Nech slávu bratru Václavu. Meč těžkýť krví prolitou.
My lásky dílo započnem! —
Vlast bojovníků dost má statečných, již v ocelové paži třímou meč:
však nikdy nebude mít nazbyt těch, kdo vybojují boj ten nejtěžší,
kdo zaprou se svým bratřím ku blahu. Na stříbropěnné řeky na břehu,
v úkrytu tichém proti Hradčanům my vybojujem sobě vzácnou tvrz.
Tam prvním bohatýrem bude Bůh a jeho čeled' — česká chudina.
My osiřelé k němu povedem a ukážem jim cestu ku blahu;
my opuštěných chcem se ujímat a mírnit vzdechy bídných nemocných;
my slzy setřem s tváře přemnohé. Ne slávy chtějme rodné od země,
než vybojujme v práci statečné si její požehnání na skráně.

Vladislav: O sestro má, jak šťasten jsem! Já blaho, štěstí ztracené

jsem u tebe zas našel! Dle vůle tvé buď napořád!
Jsem nyní lásky bojovník.

Marta: I mně, jež s Anežkou jsem vyrostla, chována láskou kněžny pře-
drahé,

dovolte do vlasti se navrátit a pomáhati v práci šlechetné.
Jsem chudá dívka jen, však v srdce mé jsi příkladem svým dobro vstípila.
Chci zasvětit se službě lásky též. Ty uvedeš nás nazpět v rodnou zem,
ty vůdčí hvězdou nám vždy zůstaneš. Ty Dagmarou nám budeš ve vlasti,
ty Ludmilou vši bédné chudině a Mladou věhlasnou vždy duchem svým.
Král zlatý, slavný skloní šíji svou ve vroucí úctě před tvým věhlasem
a zlatá, vzácná, moudrá rada tvá řídití bude vlády otěže.
Lid žehnat bude tvojí dobrotě a na věky tě chovat v paměti.

Markéta: Kořím se v prachu před tím národem, jenž chová bohatýry takové,
v němž také srdce bijí šlechetná!

Jsem dítě, vyhýčkané v šťastných snech; však to, Anežko,
slavně přísahám, že nechť mne osud kam chce postaví,
tvůj vzácný obraz vždy mne povede a nikdy nevyhyne z paměti.

Brunhilda: My nejsme dcery tvého národa, jak tys nás jej však znáti učila,
my v úctě před ním skláníme svou šíj!

Matylda: Z těch tisíců, jež vzácný příklad tvůj ke krásným činům ještě po-
vzbudí,
věř, Anežko, nechci být poslední. Já zříkám slávy se a světa, cti a vlasti
své ve službě laskavé chci obětovat celý život svůj!

Jednání III. Na královském hradě na Vyšehradě.

(Vladislav, — Konstance a Anežka. — Později Přem. Otakar a Václav.)

Vladislav: Ó Praho zlatá! Srdce vlasti mé! Mně opět přáno prodlévat
v tvých zdech!

Já, poutník bludný, nad Vltavou dlím, nad svatým Jordánem své otčiny!
Jak mile kyne mi hrad královský, jenž byl mi domovem v dnech
mladosti!

Kraj světa neuzřel jsem krásy té, již skýtá pohled mi na Hradčany.
Ó dóme svatý, svědku slavných dob, ty věkostálá; vzácná mohylo,
buď vroucně z hloubi duše pozdraven.

Jak šíří se mi blahým citem hrud', jak povznáší se srdce radostně,
když sobě pomyslím: to domov drahý můj!

Já syn tvůj nehodný ti žehnám upřímně ze hloubi duše své.

V ten slavný okamžik, kdy opět na tě zřím, slyš upřímný můj slib:
Duch můj se k Bohu vznes, mé srdce vlasti jest a práce národa!

Anežka: Matičko, již jsme zde. Teď k srdci přivineš své dítě ztracené!

Konstance: Kde je? mé srdce jemu spěje vstříc a lokty mateřskými chci
jej obejmout!

Vladislav (klekne na kolena): Má matko! Zda mi odpustíš!

Konstance: Vždyť's dítě mé, jež ztracené
jsem opět našla.

Bud' Maria, ti dík!

Ach neprodlévej již a k srdci přiviň se,
jež pro tě želelo až do dnešního dne. —
Zde synu, bouři tiš, vzplane-li jí ti hrud',
zde hledej oddechu, na srdci mateřském.

Vladislav: Jak blaze matko v tvou náručí. Ten anděl, o němž's dítku mluvila,
jej nazývají strážným andělem,
on provázel mne v dálné končiny.

Toť anděl lásky čisté, šlechetné, jenž hledá sídlo v srdcích mateřských,
Tvá láska, dobrá, drahá matičko a láska milé naší Anežky
mi navrátily mír a v srdci ráj.

Konstance: Bůh odplaf tobě, drahá Anežko, vším štěstím tento blahý
okamžik! —

Však nyní o to ještě jedná se, jak bychom otce usmířili as,
Přichází právě v tuto dobu sem a nesmí tě hned u mne spatřiti.
Ukryj se tamo za záclonu!

(*Vstoupí Otakar a Václav.*)

Otakar: Tak, Anežko, pověz nám přec, zda uvykla jsi u nás již,
či touží srdce po Vídni?

Anežka: Můj duch nespěje v cizinu a srdce mé vždy u vás jest.

Vždyť teskno jesti dítěti bez milé lásky rodičů.

Ten paprsk lásky otecké mi nezakmitnul v cizině!

A kdybych měla pomyslit, že ty, předobry otče můj,
nemyslíš s láskou na mne už, jak přenešťastna byla bych!

Přemysl: Jak bláhové to myšlenky ti víří hlavou dnes?

Anežka: Ach, otče, odpusť, v mysl mi ubohý vstoupil Vladislav.

To hrozné pro něj vědomí, že nemá místa v srdci tvém!

A přec je dobrý, šlechetný; je otče též tvůj rodný syn!

Přemysl: Nermuť mé srdce, Anežko! Ty víš, vzpomínka na něho,
že dotkne jako břitký meč se duše mojí pokaždé.

Nechci ho znát, nevděčníka!

Anežka: A kryje-li ho chladná zem, či strádá-li snad v chudobě,
ty, otče, neslituješ se? Ach vím, že velké srdce tvé již odpustilo dítěti,
jež okamžikem chytilo. Vždyť i všemocný Hospodin
odpouští hříchy mladosti!

Rci, otče, chceš mu klnouti?

Přemysl: Ne kletbu pronáší můj ret, však zapomenout na něj chci
a obraz jeho ze srdce chci vyrvat povždy, nadobro.

Anežko: Ne otče, to neučiníš. Jsi šlechetný a on tvůj syn,
tvá vlastní krev. Ó usmiř se!

A nad námi se zaskvěje

zas lásky slunce, štěstí, mír!

Vladislav želí upřímně, že tě kdy, otče zarmoutil.

A srdce své by z těla dal,

jen aby tebe usmířil.

Je šlechetný, jak's ty byl vždy: a pohlédnu-li otče, naň,

tvůj obraz v něm se obráží. Je hotov vše ti učinit

a jakýkoli krutý trest ty vložit míníš na něho,

on trpět beze slova chce, jen uslyší-li se rtů tvých,

že jsi mu zcela odpustil!

Přemysl: A odkud, dcero, vše to víš?

Anežka: Já jsem jej, otče, viděla, a celou duši šlechetnou odhalil přede mnou.

On zřek se trůnu dávno již a jako poutník kající

chce navrátit se v rodnou zem; v zátiší stánku božího

chce konat skutky šlechetné, zapomenut a nepoznán.

Přemysl: To, že ti, dcero, vskutku, řek'? Či pouze láska sesterská ti
nedopouští prohlédnout a poznat ho, jak je?

Anežka: Přisáhám tobě před Bohem, to jeho vlastní slova jsou!

Ach, otče, odpusť mu!

Přemysl: Já odpouštím mu ze srdce, jež vždycky náleželo mu,

ač z něho vyrvat chtěl jsem jej nadobro se vším úsilím.

Vladislav (vystoupí): Můj otče, tebe obejmout já nejsem hoden nikdy víc;

jen u svých nohou strpiž mne a já již budu přešfasten.

Chci nejmenším být v domě tvém, jež za nedlouho opustím!

Přemysl: Můj synu! Povstaň se země! Tvé místo na mém srdci jest,

ty jsi mne zcela překonal!

A o odchodu nemluv již!

Sotva, že našel jsem tě,

nechci tě, věru, ztratit zas!

Vladislav: Ne tebe, otče, opustím, jen nádheru, jež kolem Vás,

zaměním s celou klášterní. Posvátné žezlo, koruna,

jsou Václavovým dědictvím, já jich zde, otče, nehledám.

Bůh s tebou již se rozdělil, dvě dítek trůny obdařil,

dvou žádá k svaté službě své. Já, otče, a tvá Anežka

na březích krásné Vltavy své říše sobě zbudujem.

Tam Bohu srdcem sloužit chcem a láskou svému bližnímu.

Václav: Ó bratře drahý! Odpusť mi, žes' pro mne bloudil v cizině!

Tys královského šarlatu a žezla hodnější než já!

Tvá mysl jesti královská a přešlechtěné srdce tvé!

Vladislav: Můj Václave! Již zapomeň, že byl jsem ti kdy nevěren;
Jsem ti teď bratrem upřímným a chci jím navždy zůstat!

Konstance: (k Anežce): Považ, mé dítě! V lásce své chceš obětovat
za mne se!

Bůh věčný přijal oběť tvou, Vladislav se nám navrátil.

Však srdce tvé si zasteskne v ústraní, samo, bez přátel!

Já s tebou budu trpěti, vědouc, žeš pro mne nešťastná!

Anežka: Rci, maticko, znáš blaha víc, jimž naplnit lze srdce žen,
než k srdci vinout robátko, jež útlé ručky spíná k nám;
anebo s líce zmořené setírat slzy zármutku;

a ty, kdo nejbídnější všech, ubohé pěstít nemocné?

Ženino štěstí v lásce jest; já milovat chci všechny ty,

kdo s důvěrou se přiblíží, by žádali mé pomoci.

Lesk světa, davu přátelství, moc, sláva — lichým pozlátkem
jsou pozemského života.

Má cesta za tím světlem jde,

jež s nebe na zem sstoupilo, by mohlo útěchou být všem.

A cestou lásky k nebi spět chce také bratr Vladislav!

Ó drahá máti, otče můj! Za tímto cílem života,
nás vaše požehnání ved'.

Konstance: Ó Hospodine, Bože zástupců, shleď na nás v tento svatý okamžik!

Dvě srdcí šlechetných se k Tobě pne, co čistá, vzácná oběť za mír náš!

Ó shlédni na mne, Pane, milostně a blaž je vezdy slastným vědomím.

že při nich jsi Svou svatou milostí a žehnáš šlechetné jich jednání.

Přemysl: Mé vroucí požehnání sestupiž co rosa vlašná vám teď na skráně!

Žes pro mír vlasti obětoval se, to buď ti, synu,

míru blaha zdroj!

Ty, dcero, věz, že příklad šlechetný se v pokoleních pozdních neztratí,
než tisíce povzbudí k dobrému.

Václav: I mně požehnej, otče můj, by oběť jejich šlechetná

snad mnou nebyla zmařena! S upřímným srdcem přísahám:

Ne vlastní zisk, ne slávu svou učiním cílem života.

Poslední srdce krůpějí chci sloužit lidu českému

pro blaho vlasti milené!

Otakar (k Václavu): Hle, synu! Příklad vznešený ti dává dobrý Vladislav!

Z té velké jeho oběti a jeho sebezapření

jak vždy ze skutku velkého, jen požehnání národu

i tobě může vzejíti. Kéž pravdiva jsou slova tvá!

Kéž tebou mocný Hospodin povznese zemi ke slávě

kéž národ vedeš ku štěstí a šlechetností ku blahu.

Původně otisknuto v knize »Pomněnky«, Praha, 1896.

MALÝ VÝBOR Z ČESKÉ POESIE.

Ú V O D E M.

Jistě, že blahoslavenec, byť z královského rodu, nemnoho více než za půl století nemůže se prokázati tak rozsáhlým a rozvětveným kultem kteréhokoliv oboru, jako světec s tisíciletou tradicí svatořečení. Proto samozřejmě při jubileu blahoslavené Anežky Přemyslovny, ač dcery »zlatého krále« Otakara I. nesetkáváme se s tak rozsáhlou tvorbou výtvarnou a poesíí, jako jsme se jí mohli honositi při jubileu svatováclavském.

U vzácné naší postavy české františkánské gotiky celkem vyskytá se ještě jedna zvláštnost, že totiž všechna ona tvorba básnická jako pravý něžný skromňoučký fioret františkánský zůstává takřka utajen tichounce v ostatní bohaté literatuře, věnované církevnímu nebi světců a světic božích tak, že kdo nevydal se na podrobnější pouť za těmito kvítky, domnívati by se snadno mohl, že čekají ještě své jaro a že teprve zasetá jejich seménka, jež nám vydají jednou celou nádhernou květenou českofrantiškánskou.

Při podrobnějším pídění ovšem setkáváme se — zase celkem jen ojedinele — s květy poesie, věnované již záhy po blaženém zesnutí vznešené Přemyslovny a shledáváme, že nadějně kořeny anežčinské poesie tkví již přes šest století v literární půdě, původně ovšem jen v latinsky psaných jejích životopisech — legendách. Že staročeské legendy psány byly prosou básnickou, dokazují ukázky, přeložené básníkem Svatohorem-Bělohlávkem, z latinského neznámého autora na počátku 14. století, pokud je zařadil do své rozkošné knížečky: »Čtení o blahoslavené Přemyslovně«.

Ježto poesie věnovaná blahoslavené Anežce, kromě básní otiskovaných v poslední době v »Dešti růží« a »Od Karlova mostu«, jest příliš rozptýlena, ba často nepřístupna, ale bude nyní dosti hledána, odhodlal se pořadatel k rychlému sestavení tohoto výboru, aby snadněji mohl vyhověti četným přátelům pořadatelů. Tito zde naleznou básně k lidovým oslavám a akademiím a prostředky k seznání postavy a života naší Blahoslavené Anežky. Náš výbor básní svým posláním jest tudíž určen k praktickému cíli, proto mohl poskytnouti tu jen ukázky z nejposlednějšího období a asi tři výňatky z doby blahořečení; ovšem nemohl také zařaditi vše, ale spokojiti se jen ukázkami, zvláště u básníků, jež značnou část své životní veršové tvorby věnovali blahoslavené Anežce, jako P. Václav Bělohlávek a Běla Dlouhá.

Seznam starší tvorby básnické a literatury vůbec, nalezne ctitel blahoslavené Anežky v Podlahově »Bohovědném slovníku«, díl I., str. 441 a v článku Viléma Bitnara »Blahoslavená Anežka Česká«, otištěném v »Našich listech«, roč. XXXVII., č. 26 (ze dne 2. března 1928).

Ve chvatu s jakým výbor básní pořízen, snad vznikla nejedna mezera, kterou omlouvá pořadatel odvoláním na dobrou vůli. Krátká lhůta přípravy k tisku též připravila jej o možnost, získati k tomuto účelu nejednu novou původní tvorbu soudobých básníků.

A. Š.

Anonym:

BLAHOSLAVENÁ ANEŽKA ČESKÁ.

Z žehnaných niv Itálie, tam, kde myrty květem sněží,
vavříin voní, cypriš kývá v rytmu svojí kšticí tmavou,
přes lazurné moře létla světem velká zvěst:

»Opojte se svatou láskou! Od pobřeží ku pobřeží
zapaltež ten oheň zlatý! Pohrdněte zbožím, slávou!
Kdo se jako dítě sníží, smí se dotknout hvězd!«

Prostřed věku, který stonal pýchou, sobectvím a sváry,
na obzoru zamlženém, nad vypráhlou světa rolí
jako hvězdy přespanilé vzplálo srdcí dvě:

bíle žhnula vedle sebe — srdce Františka a Kláry —
pršely z nich světlé jiskry, aby ten, jež všednost bolí,
vznítit mohl svatou touhu od nich srdce své.

Na severu v dálné zemi královská se stkvěla panna
tichá jako holubice, čelo, záhon liliový,
pod korunou pochýleno v dětské pokoře.

Slyšela tu výzvu vroucí, srdce zřela požehnaná
zářit z dáli: ňadro její rozechvěl ten život nový,
který Oni rozsévají z jihu, od moře.

Čím jí bleskot zlatohlavu? Čím jí hradu zlaté síně?
Vyšší touha ovládla ji, před níž blednou světa krásy:
v službě Lásky všecka shořet jako svatý strom!

Přimknula se k srdcím Svatých, vzala chudý šat a žíně,
vedle sebe vystavěla sídlo útěchy a spásy,
aby našli opuštění asyl v domě tom.

Věky táhly — věky hřměly — rouhaly se ctnosti, kráse,
vyplenily svaté símě, rumem zanesly a kalem,
smazáno, kde svaté kněžny popel ukryt jest.

Pověst dávná vypravuje: Silný bude národ zase,
až se sejde nad ostatky Té, již bylo ideálem
k Světlu toužit, všechněm sloužit — tak se dotknout hvězd!

»Lidové listy«, Praha, 1928.

Dlouhá Běla:

BLAHOSLAVENĚ ANEŽCE PŘEMYSLVNĚ.

Byla's jak sněhy na horách,
jichž nepotřísní lidský stín,
k nimž nedosáhne nížin prach.
Byla's jak sněhy na horách,
jimž pánem Tvůrce-Hospodin.

Byla's jak oheň na horách,
svým výstraha a bdělá stráž
všem pohříženým v snech a hrách.
Byla's jak oheň na horách,
jak vztažená nad námi paž.

Jsi jako kaple na horách,
k níž pne se pohled z údolí,
když malé srdce svírá strach.
K Tobě, Ty kaple na horách,
lze přinést vše, co zabolí.

Jsi jako píseň na horách,
jež k Bohu má i k lidem blíž.
Uchop ta srdce, hřích jež stáh'
v propast, a k Výškám na horách
je vrhem smělym přiblížíž!

»Děšť růží«, Praha, 1930

Dlouhá Běla :

SNUBNÍ SMLOUVA.

Přijelo poselstvo z německé říše,
rytíři skvělí,
v středu svém mladého krále měli.
milostných citů příval,
Cestou si mnohou písničku zpíval,
jak mu je v srdci šeptal tiše
vždyť k zasnubám spěchal na český dvůr
mladistvý trubadúr.

V pražského hradu slavnostní síni
poselstvo šumné, rytíři skvělí
Přemyslu králi vypověděli,
co císař svatě římské a německé říše
v lásce své k Přemyslu míní.

Jindřich a Anežka že budou svoji,
snubní at' smlouva rychle se píše.
Za věrnost bývalou v boji,
zárukou budoucí věrnosti krále
at' se dvě děti ke svatbě strojí.

Slavnostní ticho teď zavládlo v sále.
Přemysl poctěn je císařskou přízní.
Poselstvu odvětil souhlasně, mile,
v Jindřichu objímá syna té chvíle.
A jak tvá odpověď, Anežko, vyzní?

Děvuško malá,
ty jsi se jinému Ženichu dala:
v srdci tvém zpívají andělské kůry,
nedbáš o trubadúry.

Ať třeba poselstvo smlouvu již píše,
na přání císaře německé říše —
Ty rosteš pro Ježíše.

Smlouva je napsána, pečeti těžkou
stvrzeny zasnuby Jindřicha krále,
římského krále tož s Anežkou Českou.
Dívenko pověz, jak bude dále?

»Bude, jak Bohu se v nebesích zlíbí,
vždyť jméno snoubenky ve smlouvě chybí!«

»Děšť růží«, Praha, 1931.

Dlouhá Běla:

TVOU DRÁHOU Z HVĚZD...

Jak jitřenka Ti Pán Bůh zazářil
do žití úsvitu
a světla jeho odraz v Tobě žil
i v přísném úkrytu.
Když potom lid Tvůj v Čechách smuten krácel v tmách,
jak večernice jsi mu vzešla nízko při horách.

Tak nízko, že se hvězdy dotknout směl
a drže hvězdy prst
za ní se výše k nebi rozletěl
pro světla plnou hrst.
A po tom světle vratkým krokem citů svých
zas zamířil na blahé cesty pokojných.

Ó, Anežko, nám v každém zatmění,
kdy Bůh je křižován,
dej lásky svoje světlé znamení.
Bud' národu zachován
na cestách těch, kam Ty's ho chtěla vést!
Ať kam chce míří svět... My jdeme Tvou dráhou z hvězd.

»Děšť růží«, Praha, 1929.

Dlouhá Běla:

POHLED BLAH. ANEŽKY NA OLTÁŘ.

Tvé oči od malosti zřely
veškeru nádheru, již zjevit může svět.
A přece záhy posmutněly
a jejich pohled rozvroucnělý
počal se od světa bolestně odvracet.

Tvým očím bílý Terč jen svítil,
přivábil navždy tvůj toužebný zrak.
Barevné prismo v sebe chytil,
duhový zázrak v Něj se sítíl,
vše kromě Něho ti bylo co mrak.

A všeho jsi ráda se vzdala,
oblékla sandály, hábit a hustý šláň.
Jen jedno přec jsi oplakala,
jen jedno zpět si vyžádala:
pohled na Hostii, kněze a na oltář . . .

»Děšť růží«, Praha, 1930.

Dvořák Xaver :

BLAHOSLAVENÁ ANEŽKA ČESKÁ.

Tvé srdce ciborium drahocenné,
Tvá nevinnost jsou bílé závoje,
v to božské náručí vstříc napřažené
ty vroucně vzdáváš se a bez boje.

Jak anděl v plameni psal svoje »Mene«
v zeď paláce a v děsu ticho je,
v hloub nitra vrýváš láskou vyžhavené
to sladké *JHS*, jež symbol jeho je.

Co zbavuješ se diadému svého
rveš perel skvost si s hrdla královského,
co hermelín ti s něžných ramen pad:

On, neviditelný, se snoubě skrytě
svou zdobí nevěstu a obláčí tě
v své nejsvětější lásky majestát.

»Seraf. prapor«, Praha, 1928.

BLAHO SLAVENÉ ANEŽCE ČESKÉ.

Tys byla květ
na Přemyslovců vzácném letorostu.
Tys byla sladký, liliový květ
a koruny jich z nejvzácnějších skvostů;
Duch Boží nad tebou svou peruť pial
a ve paprsků mystickou svou přízí
tvou snivou duší všecku obetkal
a prozářil ji jako démant ryzí.

Tys byla květ,
jenž pučel, rost', však v jiný svět
a marně život půvab rozestíral
kol tebe bohatství a lesku pych
ach, jinam tíh',
žár touhy, kterým duch tvůj zmíral,
ten sálal v jiný svět.
Tys byla jeho květ!

Tvé nitro bylo Boha tvého chrámem
a v žhavé adoraci
tvé srdce bylo věčné lampy plamen,
jímž koruny se v popel zvrací
a purpur císařský se tratí — dým.
Tvé tělo bylo tabernaklem líbezným,
kde svátostný Graal zářil bled.

Tys byla květ
a vůně ctností byla hymnem jeho,
tvůj život celý svaté obětiště;
jak nevěsta ždáš chotě nebeského,
kam pozvedá Duch božský výš tě:
svou věrnost pečetiš
a čistotu svou snoubíš jemu,
tvá touha sladká pro něj umřít všemu;
jdeš v klášter jako v hrob, neb jsi mu blíž,
jenž život je a z něhož řine v světy.
Tys jeho ovečka a oddaně jdeš za ním.
Jsou strmé cesty k výši jeho mety,
tvé šlépěje jsou krve znamenáním;
však v očích jas
ty zachycuješ jeho vlídný hlas,
jenž zve tě za sebou a v sled.

Tys jeho květ,
však nemůžeš přec nikdy zapomnět,

že's z Přemyslovců vyšla letorostu
 jak snivý liliový květ,
 že's koruny jich z nejvzácnějších skvostů
 svůj národ znáš a miluješ,
 neb bylas jeho hradba, jeho věž,
 a proto nemůže tě nikdy zapomnět,
 ať odešla jsi v hvězdný svět.
 Tvůj byl a je. Tys jeho květ!

»25 let kláštera bl. Anežky« (1893—1918), Praha, 1918.

Grund Antonín:

ZÁVĚR PROMLUVY PŘI SVĚCENÍ PRAPO- RU V OPAVĚ S OBRAZEM BL. ANEŽKY.

Anežko, ty hvězdo svatá,
 oroduj, by nehoda,
 kterou strojí zloba klatá,
 vymizela z národa!
 Víra tvá a tvoje ctnost
 pravou dá nám blaženost!

Národní buditel slezský, Dr. Antonín Grund světíl roku 1890 Jízdnímu od-
 boru Sokola v Opavě prapor s Přemyslem Oráčem; jeden z fáboreů ozdoben byl
 obrazem blah. Anežky. Světitel při svěcení praporu dává ji za vzor slezskému
 lidu. Viz o tom podrobněji v článku A. Šorm: Svěcení sokolského praporu s ob-
 razy bl. Anežky Přemyslovny a Přemysla Oráče. Verše jsou vlastně variantou
 poslední strofy písně B. M. Kuldy.

»Děšť růží«, r. II. (1930), str. 22.

Hornov Vladimír:

PROSLOV K OSLAVĚ 650. VÝROČÍ BL. ANEŽKY PŘEMYSLOVNY.

Niv rajských ovečko a holubičko bílá,
 k nám sněžnou perutí jsi slétla v český luh,
 Pán Ježíš poslal tebe, slávy věčné Bůh,
 bys něhou lásky své kraj rodný posvětila.

Slyš, stříbrem proudů vltavských tvé jméno zvučí
a českým dětem vypravuje jejich břeh,
jak před lety tu zavál jara teplý dech
z tvé duše liliové, která do náruči
ran Ježíšových složila svůj čistý květ.

Ó, kněžno Anežko, sta přešlo bouřných let,
tvůj národ cestou kříže šel i nocí bludů,
své krve krůpějemi rosil otců svatou půdu,
však na tebe v svém srdci nemoh' zapomnět!
Z dnů věků dávných zářila jsi v duši jeho,
jak světlo hvězdy, rozhořelé s věčných hor,
kde slaví tebe cherubů a knížat sbor:
»Hle, služebnice věrná Krista chudobného!«

V té době pýcha vládla, láska umírala
víra hynula, s ní otců ryzí mrav,
duch hrdý v zpupnosti své nedbal Božích práv
a rozkoš s nepravostí světu kralovala.
V své bídě beznadějně chud'as spínal ruce,
pán hýřil v přepychu, lid sténal v porobě,
znak kletby pohrdání dán byl chudobě
a Kristus marně volal s kříže v těžké muce.

A tehda září jasnou vítězného světla
duch otce Františka v noc temnou zahořel,
ran Ježíšových stigma na svém těle měl,
v nichž pýcha světa odsouzení vin svých četla.
Pěl o Lásce, jež v chudobě se narodila
a láskou prozaňuje všechno stvoření,
kříž světu hlásal, lásky Boží znamení,
jímž z hříchu poroby své děti vykoupila.

Hlas světce pokorného víry slavnou zvěstí
zněl v hrady knížat, otvíral si brány měst,
led lámal srdcí, duše volal z bludných cest,
čest vracel chudobě, kříž Kristův učil nésti.
Král rouchem žíněným se oděl v tvrdém postu,
hřích s nepravostí kajících přijal šat,
dům boháčův dar Boží s chudým sdílel rád
a dcery knížat pod kříž kladly zlato skvostů.

Květ nejmilejší však a plný rajske krásy
z niv českých rozpučel se v církve Boží sad,
jenž slávou věčnou zdobí serafínský řád
a srdci českému je drahý po vše časy.

Tvůj zjev, ó Světice, z dob dávných roste
a milostné své lásky slunným úsměvem
sen ráje v duši kouzlí, štěstím blaží zem
a srdce naše jímá v pokoře své prosté.

Co svatý Václav, Ludmila, máš Čechů drahá,
kdys rozsévali spolu v rodné země klín,
z tvé duše touhou svatou vzlétá v nebes tůň,
v kraj slávy jejich věčné, nezměrného blaha.
Jdeš cestou jejich, letorošte rodu Přemyslova,
a ctností jejich, neseš zářný diadém,
jsi matkou chudiny, jsi králů příkladem,
svůj národ povznášíš a srdce tvoříš nová.

A jakou láskou hořela jsi k svému lidu!
Tvá jasná moudrost nad ním bděla v dobách všech,
tvých modliteb zněl k nebi úpěnlivý vzdech,
když cizák porobu mu nesl, strast a bídu.
Vše Bohu dala jsi a vlasti milované
a v srdci lidu svého věčně živa jsi,
byť bouře hrozily a těžké zápasy,
ty za nás zvedat budeš ruce požehnané.

Tvé české Assisi, skvost krásy drahocenné,
jenž zlobou doby zmatené byl stržen v prach,
zas v slávě nové rozplesá se v nebes nach
nad toku vltavského vlny stříbropěnné.
Z kob jeho jméno tvoje zjasá kraji všemi,
vlast květem úcty věčnit bude oltář tvůj:
»Tvé krve lid jsme, za nás v nebi oroduj,
svůj národ chraň a žehnej české zemi!«

Psáno pro »Sborník bl. Anežky«, Praha, 1932.

Hornov Vladimír:

BL. ANEŽKA PŘEMYSLOVNA.

Lilie bílá rodu Přemyslova
Anežka svatá, kvítek rajských niv,
rozkvetla v lůnu sadu Ježíšova
lidem i dvorstvu nebes na podiv.

Pokorná, čistá, plná svaté něhy,
jako dech ráje provanula svět,
nadhvězdných krajů volaly ji břehy,
toužila v náruč Boží zaletět.

Odmítla korun lesk a světa slávu,
Františka otce zvolila si řád,
nádheru skvělou knížecího hávu
změnila v prostý řeholnice šat.

Chudobu svatou nad vše milovala,
bohatstvím ctností zářil její duch,
duši svou zcela lásce Boží vzdala,
srdce své chudým, jimž je otcem Bůh.

Moudrostí svítila své rodné zemi,
útěchou vlasti byla v dobách všech,
modliteb zastřela ji perutěmi,
bouřlivý mrak když hrozil nivám Čech.

Světice naše, bílý kvítku ráje,
oroduj za nás, chraň nás časů zlých,
drahými byly tobě české kraje,
ochranou buď jim také v nebesích!

Ročenka »Neděle«, Praha, 1932.

Horská Eliška:

PRVNÍ ČESKÁ ŘEHOLNICE.

Ted' ponořena v historii věků,
v lesk králů, knížat, dávno mrtvých sláv,
dnes skutky rozjímajíc silných reků —
þ hnědý, Anežko, Tvůj drsný háv.

Tu čelo své v ty ledné dlaně kladu,
jen chvíli sním, pak zřím Tě chudou zas
a světlo, jež Ti plálo v nočním chladu,
po staletích, však v duše leje jas.

Nač světem jít, když on tak nuzně splácí,
líp hlavu sklonit, ruce složit v klín;
pro zlata lesk, ó, co se natrmácí
tak mnohý, najde zlata sotva stín.

Ty štěstí poznala jsi cenu pravou,
když v extasi tam dlela prostřed stěn;
Tvé lásky vzdechy hrály nad Vltavou,
z Tvých proseb, Čechům vzcházel slavný den.

Čas nesmetl, co velké bylo v duši — —
to ne na zemi, u hvězd sídlo má — —
přec nad Tebou se mnohý zadumá.
a jsou-li mnozí k slavným ženám hluší,

»Věstník jednoty křesťanských matek«, Uher. Hradiště, 1930.

Keltnerová Aloisie:

BLAH. ANEŽKA NA OLTÁŘI ČESKÝCH SVATÝCH PATRONŮ U SV. LUDMILY NA VINOHRADECH.

*Úryvek z básně »Oltář«, v níž k Ježíškovi na klíně Panny Marie
promlouvají zemští patronové. Blahoslavená Anežka pravi:*

Tak tiše s touhou v oku
šestset již roků
se sepnutou dlaní
zemi své rodné chci vyprosit požehnání!
Vrať život svatý, Pane, do dědinek země
a svaté Svě sémě
Oráči svatý, zasej v srdce lidu
a vypej bídu
hlučících měst — — —
kříže Svě zasad' do hlubokých cest
a na cestu dobrou vrať, svatý Rádce,
sešlé života stezkou na křižovatce!
Kláštery rozmnož, ať přístřeší skytnou
opuštěným — — —

Zoufajícím svitni
znovu jak hvězda, jak tenkrát Jsi vzáčil
v pohanstva blud, když víru Jsi zmařil
v Svaroha-boha, v noci a skřítky!
Požehnej lidu i českému lánu
jitřenkou svitni k novému ránu — — —
V dědinkách — v městech, v hlučícím davu
obnov Svou slávu!

»Čech«, Praha, 1922.

Kos František:

DCERA VLASTI — ANEŽKA ČESKÁ.

Bůh národu dal perlu —
českou světici.
Nevinný květ hřející —
královský dar svaté vůně.
Pečeť pokory a lásky
kněžna
rozvila se svěží ratolíška něžná.
Iméno svaté dcery v srdcích lidu žije,
jak nám ji dala slavná historie.

Z české minulosti
září vznešený zjev libý.
Růže ctnosti. —
Jak se odívají prostí,
chudoby oblékla háv a sliby
řeholními
Bohu obětovala sebe —
živila krásu věčného nebe.

Perla českých dějin,
vonná konvalinka bílá —
životem a prací
trpícím se zasvětila.
Z Assisi českého
růže ctnosti planou —
posvěceny českou
historií slavnou — — —

»Lid. Listy«, Praha, 1928.

Králová Marta:

BLAHOSLAVENÁ ANEŽKA PŘEMYSLOVNA.

Vzpomínka na 28. říjen 1928.

Ty, Světice, všem duším českým drahá,
Ty, jejíž srdce plné soucitu
vstříc bilo trpícím . . . Dnes Tvoje Praha
se třpytí jako hvězda v úsvitu.

Kéž také s koruny Tvé vzácné svatozáře
svit padne srdcí lidských na oltáře,
by jasem světlé, vroucí lásky vzplála,
a jak Ty, strádající milovala,

a kde s bolestí setkají se mukou,
by pomáhala slovem, — štědrou rukou.
Ty, Světice, již hostí nebes říš,
buď našim srdcím stále blíž a blíž.
Ty, Světice, z přeslavných rodu králů,
kéž spějeme k Tvé lásky ideálu!

»Lidové Listy«, Praha, 1928.

Odvalil František:

Z »ČESKÉ LITANIE«.

... Anežko, Jagienko, ovečko milá,
kterou v lokty stulil Pastýř Pán,
o zlatého's krále v slzách žalostila,
na poli když zkázy ležel probodán —
toho pole pro nás, Pole Moravského,
lid kde Otakarův klesá vysílený,
ovečko, na srdci toho Krista svého
vypros, ať již není! ...

Ze sbírky »Kvetoucí meze«, Stará Říše, 1917.

Odvalil František.

O P R A P O R.

V Trinitá dei Monti*) jsem
viděl ten obrázek milý;
Maria Panna s kůželem ...
Postál jsem před ním chvíli.

Ty předeš, ano! Příze tvá
do věku slávou hoří.
Ty tkáš a bělíš, Nausiko
na březích pevnin a moří,

a jehla tvá květ vzpomínek
a snů a tužeb kreslí,
Královno v chatě dělníka,
Šičko u kolébky jeslí!

Ó ano, Maťko chudobná,
dělnice světu skrytá,
kůžel i jehlu i tkací stav
znala tvá ruka hbitá

*) Chrám v Římě.

a žádná jiná netkala
ten ornát nejvyšší krásy,
v němž Kristus Pán chtěl kráčet sám
k oltáři naší spásy . . .

Nuž ano, Matko, dále před',
my se již nedivíme.
Až napředeš . . . my poklekнем
u nohou tvých a díme:

Přijmi náš hold, ó vznešená
Kristova Matko, Paní!
Zatoužili jsme jednou zas
po Jeho kralování,

a milostivým očím Tvým
se šik náš představuje.
V tu chvíli prosbu pokornou
si přednést dovoluje:

Chceme svůj prapor . . . Ke které
dámě jen o něj jíti?
Nemohla bys Ty z práce své
nám na něj uštedřiti?

Ó, míti prapor z rukou Tvých,
symbolů svatých plný! . . .
Kříž Tvého Syna svítil by
nad jeho vlající vlny,

Ó, míti prapor z rukou tvých . . .
Rač nám jej, Královno, dáti!
Pod praporem tím radostno
bude i umírati!

Z knihy »Černý koráb«, Praha, 1930.

Stupavský R.:

UZDRAVENÍ.

Hrad Loket v horách tiše sní,
však v síních jeho nárek zní.

V kolébce horká hlavička
a u ní klečí maticka.

a z našich sester mnohá by
snad vyvolena byla,
by na něj rukou chvějící
svou pentli přivěsila:

Cecilie a Anežka
nachovou stuhu s šíje,
a běloskvoucí fábory
Klára i Terezie,

a Františka i Alžběta
zelené stuhu by daly,
i blankytnou by s hlavičky
sňal mnohý andílek malý —

o jistě, Paní, všecko to
podle tvé školy tkáno,
však různým stehem v různý sloh
předivně vyšíváno,

věku a osudů bohatý květ,
spletité arabesky . . .
(jak těšil by nás na jedné
Anežčin motiv český . . .)

A kytky by se dočkal též,
jak prapor o svátcích mívá,
však máme jednu Sestřičku,
jíž růží nechybívá . . .

Zda zemře Čechů naděje,
či pomoc Boží přispěje?

Tu ve hrad spěje poustevník,
chce býti Boží prostředník.

Tak mnoho bídy v žití zřel
a mnohé v žalu podepřel.

»Královská máti, naděj měj
a k Praze rychle dospíchej.

Spěj k hrobu svaté Anežky,
tam ulož bol svůj přetěžký.

A plášť, ježž ona nosila,
nemocným zdraví posílá.

A nežli zítra vzplane den,
králevič bude uzdraven.

Je přání divné splněno,
dítěti zdraví vráceno.

Zvěst letí v celou českou zem,
Anežka Čechů andělem.

Jí zachráněn je Karel nám
lid spěje ve klášterní chrám,

kde Anežku již skrývá zem,
před matky Boží oltářem.

* *

*

Anežko, hvězdo zářivá,
kež moc tvá Čechům prospívá.

Vem svoje dítky pod svůj plášť,
rozehřej lásku, zapud' zášť.

Nám vypros duší obrodu,
lék skytni svému národu!

Psáno pro Sborník, Černotín, 1931.

Stupavský R.:

BERÁNEK BLAHOŠLAVENÉ ANEŽKY.

Valily se těžké mraky,
českou zemi halil stín,
zvlhly slzou mnohým zraky —
s otcem králem, válčil syn.

Nerad Václav sahal k meči
životem už skloněn — stár,
když jej ke krvavé seči
vlastní syn zval Otakar.

Zbarvila se krví Praha,
ulicemi třásl řev,
otec v synu viděl vraha,
hanbou chvěl se český lev.

A co meče křížily se,
kaplí šerou letěl vzdech,
Klarisky to modlily se,
Bůh by neopouštěl Čech.

Naposled tu jedna zbyla,
Anežky to svatý zjev,
před oltářem zakotvila,
utišit chce Boží hněv.

Černá noc už všechno spíná,
věčná lampa leje svit,
»Bože, pro smrt svého Syna
boj ten račiž zastavit.

Jeho láska ve Svátosti
jako moře veliká,
jeho rány mluví dosti,
láskou, že vše proniká.

Beránku, ty věčně živý
sestru Václavovu slyš,
Otakar ať ztichne chtivý,
pokoj dej a válku ztiš!«

Půlnoc s žitím zápasila,
život začal nový den,
s oltáře se záře lila —
svatostánek otevřen.

Beránek, hle, čistý, bílý
na Anežku mile zří,
světice se k zemi chýlí,
Beránek vše usmíří.

»Za bratry jsem umřel v boji,
na svém těle rány mám,
usmíří se známí tvoji,
s tebou zůstanu vždy sám.«

Noci tři se políbily,
růžový se zrodil den,
Anežka zří velkou chvíli —
syn je s otcem usmířen.

Radostí se všechno chvěje,
i zdi šeré klášterní,
nechá Bůh jen bez naděje,
ty, kdož jemu nevěrní.

Beránek však sněhobílý,
Anežky byl milý druh,
za ní krácel každou chvíli —
tak ji vyznamenal Bůh.

Psáno pro Sborník, Černotín, 1931.

Stupavský Rudolf:

ÚRYVEK Z »ČESKÉ KOLEDY«*)

»Samé výtky, žalování
na českou ty slyším zem
a přec, zlaté Jezulátko,
chci být jejím andělem.

Z lásky k této drahé zemi
v klášterních jsem žila zdech,
prosby vroucí k Bohu lila,
by byl šťastný jednou Čech.

Tvrdou mají Češi hlavu,
ale tklivý srdce jev,
nemůže být podlý člověk,
kdo má v lásce hudbu, zpěv!

Poslyš, milé, zlaté dítě,
jaký radostný zní ples?
Zpěv to českých dětí zvoní,
letí k tobě do nebes.

Ze všech lidí v širém světě
— nejsou mé to náhledy —
nejkrásnější Čech má hudbu
a vánoční koledy.

Proto, světlé Jezulátko,
lásku na mne kanout nech,
koledu Ti zazpívám též,
vždyť jsem dítě zlatých Čech . . .«

»Našinec«, Olomouc, 1926.

*) Zemští patronové sešli se v době popřevratové u jeslíček, aby postesklí si Ježíškovi na různé nedostatky dole v československé zemi. Ke konci mluví blah. Anežka výše uvedenými verši.

HVĚZDA POD KŘÍŽEM.

Královno v šatě řeholním, šerém
jak se jím chudý Francesco oděl,
proč se nám skrýváš?

Ó, my tě známe,
synové kříže, synové hvězdy.
Marně ses převlékla pohledům zvědným,
složila s hlavy koruny zlato,
ustříhnout dala hedváb si vlasů
a květ své tváře zhalila v závoj
jako květ rajský v okvětní pupen.
Marně — neb víme to dobře:
královský květ jsi.

Přemyslův kořen
ze zemských štáv a z nebeských míz
nejlepších, které v sobě kdy choval,
Václava svého ze svaté krve,
Ludmily své, té předobré, ze slz,
vypučel v tebe a dal ti růsti
vysoko vzhůru nebeským stvolem
v české té zemi, která hned ráj jest
a hned zas pouští zlobou se stává,
abys tu květ své přímluvné tváře
vynesla nad svůj národ i vlast
před Boha k nebi — v pokoře níčí
královna béd.

Ó známe tě dobře!
Víme, když s pádem Zlatého krále
úderem ve prach na sirém Poli
zvířil se na nás roj béd a litic,
jak jsi tam stála v ochozu svého
kláštera v bolu pod křížem velkým,
bolestná paní.

Známe, ó známe,
kdo jsi . . . Slyš! V zapomenutí žalář
sedmi set let se ztajuješ marně,
a čas, ten němý žalářník tvůj
sedmerou branou, ve věčnost tiše
zapadlou, hrob tvůj neznámý vězní,
kde tlí tvé tělo v nevděku clonách.

Vděčnosti láska serve ty clony,
vyrazíc brány, vylomíc hrob ten,
abys ty mohla vyjít z něho
v lesku a záři — — —

Nebeský Bože,
ty víš to, my ne, kdy se snad kříž béd
vztyčí nám znova nad naší zemí,
tolikrát kde jej zdvíhaly ruce
osudů zlých. Ach tehdy, kdo bude
s útěchou státi poslední pod ním?

Tehdy, ó paní bolestná, vyjdi,
postav se pod něj, jako již kdysi,
naděje česká, *pod křížem hvězdo!*

»Od Karlova mostu«, Praha, 1932.

V. Svatohor:

POUŤ SVĚTEM ČISTOTY.

Světy lásky zapadly v dálce za námi, a vesmír nebeský barvil se nyní do žlutozlatova, a paprsky k nám zalétající byly tak sladce jímavé, že anděl, můj druh, čím dál tím mocněji se vzrušoval, až se konečně rozplesal zpěvem, zpěvem tak blaživým a přece pro mne těžce pochopitelným. Co pěl, bylo toto:

Ve hrubé skále v temnotách
sešly se ztracené jiskry ohně
a slily se v kámen průzračný a zářivý.
Zdráv buď, drahý kameni!

V černém lese sešly se vespolek
všechny zbloudilé paprsky slunce
a utvořily jantar průzračný a zářivý.
Zdráv buď, drahý kameni!

Ve hlubinách moře tmavého
shromáždily se nejskvělejší krůpěje vod
a slily se v jednu, jež zazářila průzračná.
Zdráv buď, drahý kameni!

V propastech černého prostoru světového
shledaly se a v jedno shlukly svity zlata
a utvořily hvězdu průzračnou a zářivou.
Zdráv buď, drahý kameni!

»Co to píšeš, bratře,« otázal jsem se. »Takových písní neslychat na zemi . . .«

»Oslavuji drahý kámen, svítící v andělských bytostech i lidských, pokud se tyto k oněm přiblížily. Jest to topas, průzračnost démantu a lesk zlata v sobě spojující, jehož leskly a svity převládají v této oblasti. Jsi na světech Č i s t o t y,« pravil anděl a snesl se přes veliké moře, z jehožto hrajících vln jako by miliony topasů prošlehovalo, se mnou na ostrovy blažených.

Ve zracích se mi zajiskřily topasové řeky i citrýnové prameny, o jejichž průhlednosti nikdy se zemi ani ve snách nezdálo, a na jejich březích lilie bílé i zlatohlavé, na něž nikdy nepadl prach a s jejichžto kalichů vichor nikdy nesvál jemný pel. Také zahlédl jsem obyvatele.

Míjeli nás skupiny i jednotlivci, majíce všichni na spěch, a anděl mimochodem je pozdravoval velice důvěrně jejich jménem: »Ave Thecla, ave Clara, ave Zita, ave Colomba, ave Nympha! Zdrávi buďte Stanislave a Kazimíre, zdráv buď Aloisi!«

Ta jména slétala jako květy se stromu na mou hlavu, která byla stále skoro uctivě sehnuta. Zraky mi přecházely leskem míjejících i blahem, a bylo třeba, aby mě anděl pojal za ruku a poodvedl s cesty stranou.

Zastavili jsme se pod rozkvetlou povlovnou strání, po níž právě kráčela ojedinelá zářící postava. Anděl pozdravil: »Ave Agnes!« a já dle zvyku svého jazyka: »Zdráva, Anežko!« Myslil jsem, že mám před sebou Anežku Římskou, ale k svému úžasu slyšel jsem odpověď ve zvucích rodné mluvy: »Zdráv buď i ty, bratře!«

Pochopil jsem ihned, že anděl přivedl mě mezi ty, kteří mi byli rodem blízcí. Proto, vděčně naň pohlédnuv, obrátil jsem pak zraky k té, jež tu stála tak přítivá.

»Anežko Přemyslovno, blahoslavená panno!« zvolal jsem. A ona za odpověď rozeskvěla se leskem démantu zasazeného do zlata. »O, jak jsem blažen, že na cestě, Bohem mi určené, zabloudil jsem mezi lilie a našel tě, lilii královskou, zlatohlavou.«

»Nikoli, bratře putující,« odtušila skromně, »jsem lilie Ježíšova, neboť víš, kterými slovy jsem se mu zasvětila: Královstvím světa a veškerou nádherou věku jsem pohrdla pro lásku k Pánu mému Ježíši Kristu, jehož jsem uviděla, jehož jsem si oblíbila, v nějž uvěřila, ježž zamilovala . . .«

»Ach ano, máš pravdu,« přiznával jsem. »Kolik jen korun jsi na zemi pro něho zamítla! Již do kolébky ti je skládali, ještě tě kolébali a již tě králům slibovali. Kolik snubních prstenů jsi svlékla, které ti na prsty ještě dětské navlékali! Kolik závojų svatebních jsi odložila, když jsi byla již děvou panenskou! A to všecko jsi odsunula stranou pro lásku k Tomu, jenž jediný je čistý, který, když se přiblíží, čistou zůstává, když se dotkne, pannou zanechává. Jak těžko to pochopit! Tehdy skvěl se hrad zlatý, a v něm byl zlatý král, a přicházeli pěvci z ciziny hrající písně o pozemské milosti, svůdné a horoucí, a ty jsi přes to sestoupila se zlatého hradu do tiché a chudé cely, ponížené v podhradí,

aby žádná z těch vábných strun nerozechvěla tvou duši. A měla jsi pravdu. Ten velebný zlatý král padl v boji a sedmnácti ranami proklán, vláčen byl ve zlacené zbroji po krvavé půdě. Rozprchli se pěvci, hrající a loudící o lásce smyslu, a zlatý hrad zatměl se v lesku a stál opuštěn . . .«

»Ó, dobře jsi volila, lépe než ta, která zlatému králi byla chotí a kteráž písním těla sluchu naklonila. Pozbyla svého zlatého chotě, a když si i nového zvolila, jenž dovedl o tělesné lásce zpívat umělé písně, ztratila i toho a našla pak jeho sličnou hlavu státou pod zámek na zeleném luhu . . .«

»Anežko, jak šťastně jsi na zemi vešla v odříkání, abys jen ve svatých zjeveních a čistých nebeských viděních se scházela se Snoubencem nikoliv těla, ale duše, a pak abys za Ním vystoupila sem do topasového jasu, kde jest věčně tvůj. Jak málo ti ovšem rozuměl pozemský svět, jak těžko tě chápal i tvůj vlastní rod a národ! Sta let nechal tlíti panenských tvých kostí v opuštěných kobkách zdí klášterních, až se mu i ty kosti ztratily. Po staletích konečně se rozpomenul a dal tě prohlásiti za blahoslavenou . . . Jsem šťasten, že aspoň zde ti mohu svou skrovnou chválou poněkud nahradit nedbalost a nevděk země, jež tě zrodila«.

»Ach,« řekla ona za odpověď, »zde je již dávno všechno nahrazeno a odměněno. Ten, jehož jsem milovala, mne nezklamal. Zrovna se chystám, abych jej co nejslavněji s ostatními uvítala, neboť ještě dnes v noci přijde . . .«

Tak pověděla a vznášela se po květném svahu, shýbajíc se po nejladnějších květech, které skládala v kytici . . .

Božetěch, Praha, 1930.

V. Svatohor:

ZPĚV O CHUDÉ DCEŘI ZLATÉHO KRÁLE BLAHOSLAVENÉ ANEŽCE.

Františkánská pohádka.

Básník v něžné této pohádce o čtyřech oddílech vypráví o Zlatém králi, kterak vše podnikl, aby rozveselil čelo své dcery; slíbil značné bohatství a její ruku tomu, komu by se to poštětilo. Všechny pokusy selhaly, až ji františkánský mnich svým zpěvem o zasnoubení sv. Františka s paní Chudobou rozveselil. Z odměny za to získané staví se nejprve »rajský dvůr« — klášter u vody, kde potom oslavována duchovní svatba královské dcery.

Rajský dvůr stál, byla svatba,
neviděla zlatá Praha,
takové, co věky stála;
na tom král dal záležet si.
Já jsem tam byl, všecko pravda,
žádná lež, věř nebo nevěř,
já to viděl, věštec nazad.
Přišel na ni, seběhl se
davem celý národ na hrad,
zvědavci i ze sousedstva,
bosá chatrč, v botkách palác,

vše je vyprovázelo,
dolů mezi chudé, na ráj.
Už jdou, už ji vedou, král sám
napřed s královnou svou, s dětmi,
prostřed knížat, prostřed hrabat,
za ním sedm biskupů,
z lesku zlata až jde závrat,
pak sto panen, dvě stě pázat,
z barev až zrak přechází.
Pak jde ona.

Ach, můj Bože
jako jeden krásy zázrak,
v nachu pláště, pod korunou,
takže vedle chudý kabát
a v něm ženich ztrácí se,
v slunci oblak!

Slavně došli,
ve chrám vešli v rajském dvoře,
před oltář, kde kardinál stál

v pestrém kvítí červený mák,
od svatého Otce posel,
jenž je měl tam oddávat.
Před něj klekli. Slávy oděv
drahý, vzácný Sulamitin,
složila tu k jeho nohám
princezna a dala v oběť
vlasy své a přijala pak
za výměnu chudý oblek,
lilíí to polních šat,
a s ním snoubencovu ruku.

Plakal lid i královna máf,
neb se rozpomněla na sen,
který měla, když dceř v lůně
nosila, že ve své šatně
mezi množstvím vzácných rouch,
uviděla — Bůh to tak chtěl —
žebraččin šat v zlatohlavech.
Plakal král i jiní páni,
ale po hodech hned s králem
odjížděli vesele
na hrad k svému zlatu zase
a k svým radostem; jen zbyli
u těch dvou v tom dvorstvu rajském
ti, kdo chtěli s nimi žíti,
žíti v mále k Boží chvále,
bratří, sestry — vyvolenci
radosti té dokonalé.

— — — — —

»Od Karlova mostu«, Praha, 1930.

Štulc Václav:

NA OSLAVU BLAHOŠLAVENÉ ANEŽKY
ČESKÉ.

DNE 2. BŘEZNA 1876.*)

Z pokladův českých tajemnou ve hloubi
Perlu Pán vybral, blaživou by září
šířinám — dálím v diadém věčném
milo se leskla.

A hle, již svítí z diadém Páně
v slávě pověčné diamantu leskem,
s Ludmilou Václav, s Prokopem kde Vojtěch,
Jan blaze sídlí. —

Nuž ve souhvězdí blažených slavencův,
ježto má z Českých nebe odchovancův,
Pánu povděčný Čechu, svou Anežku
vítaje, jásej!

Viz, kterak s láskou blažená se věčnou,
svůj za lid modlí, rodu tvému věrná;
viz, kterak míří hněv, i jak milosti
Páně ti jedná! — —

Aj, planeš — svítíš naše nám Anežko,
záštitou Tvá nám kyne láska s výše
kdež blahá Kristem, vždy za náš vyléváš
prosby a touhy!

Tož k nebi s vroucí za Tebou hledíme
svých duší touhou, velebíce Pána,
an Tě, perlu — Svou vyvolenku věncí
ve svatověnci.

Mrákotám ušlé za Tebou chce plémě
Tvých Čechů věrných, se vinouti k Pánu:
táhni nás, uč nás, vždy duší svobodnou
sloužiti Kristu!

Táhni nás, uč nás — nebe sobě získat,
a všade bratrům nebe, ráje chystat;
uč milou vlastí putovat k nebeské
otčině slávy.

*) Dne 2. března toho roku byl prvně oslavován svátek blah. Anežky Přem. v naší vlasti.

Milo Tě zřítí v koruně svatosti:
což bude vděčněj Boha zřít a chválit
tam s Tebou, kam Tvá kyne láska věrným
s výše nebeské.

»Blahověst«, Praha, 1876.

Štulc Václav:

Z PALÁCE A Z KLÁŠTERA.

V Praze nad Vltavou staví se chrám nový
a jak z vody rostou stěny, klenby, krovky.

Pracují tu lidu davy jako včely
při svatyni na čest Bohu Spasiteli.

Václav, mladý král a sestra jeho milá
s živou láskou hledí svatého si díla.

A to dílo svaté na oslavu Bohu
den co den výš sahá — roste pod oblohu.

A čím výše roste chrám a klášter nový:
Anežce tím volněj' jest a Václavovi.

Václav, král se těší zdaru slavné snahy;
Anežka, ta vítá den svůj blahoblahý.

Anežka den v duchu vítá, kdež ji budou
v samostanu novém zváti sestrou chudou. —

Milé sestry chudé — ó, jak jest jí blaze,
z Vlach již došly — již jsou v milé naší Praze.

A jak chrám i klášter nový státi budou,
Přemyslovna rovněž bude sestrou chudou.

Sestrou bude chudou po svůj život celý
na úsluhách věrných Kristu Spasiteli.

O té blahé službě — o tom dni a čase
Anežka kdy myslí, blahem rozplývá se.

A čím živěji se těší na tu chvíli,
tím víc sobě díla hledí s čilou pílí.

A tou pílí její hoří zbožné davy,
jež chrám Spasiteli — klášter nový staví.

Tak ten chrám i klášter zjevným roste divem,
jako strom a kvítí na potoce živém.

Převelebné dílo Páně, hle již stojí;
a Praha se diví nové kráse svojí.

Anežka však blahá ta se ticho chystá,
že v klášteře bude služkou Jezu Krista.

Ó, jak plesaf nebe nade světem bude,
až ta hvězda zajde mezi sestry chudé!

Ukázka z knihy veršem »Z paláce do kláštera«, Praha, 1875.

Voborský Jan:

NEJVĚTŠÍ TOUHA NAŠE...

K 650. výročí úmrtí blahoslavené Anežky.

Jsi Česká Anežko, jsi blahoslavená, jsi »Beata«!
toť stvol je lilií, do plna nerozvitých —
a jedno stačí »Sancta«, aby slunečního ze zlata
nám svitly nádherou za záhad dosud skrytých.
Ty — poslední jež chtěla's sestrou býti zvána,
by — po zbožnosti jejíž dosud touží všecken lid,
že dosud světlem svatosti jsi nekorunována,
chcem statisíci srdcí svých i duší vykoupit!

Kde v lůně země posvátné po smrti ustláno ti,
nám, dobrá, srdcem poznat dej jak v legendách,
a jenom nevěrec neb blázen smíchem znehodnotí
lesk hvězdy Tvé, žijící v tužbách nám a v snách —
Jsi drahá nám jak Orleánská Panna Francouzům
a ti přec byli též bez relikvií všech,
však z ruky Tvé jak klenot ducha našim dnům
tvá slova zachována vzácných na listinách třech.

Jak světici Tě kdysi právem pochovali,
však taký byl snad Boží úradek a soud,
by s málem spokojen byl český národ malý
a pro Tebe chtěl častěji na Boha vzpomenout —
snad zapomínal dokonce — a válčil s nebem,
a slovo »pryč« na čele černí vzdoru psáno měl —
dejž Bůh, by jak se jizba bílá rozvoní nám chlebem,
stát nový jménem nové světice se slavně rozvoněl!

Zelenková M.:

VELIKÁ PŘEMYSLOVNA. K JEJÍMU SVÁTKU DNE 2. BŘEZNA.

Jak vzácný strom byl starý Přemyslovců rod.
Již po staletí vyvolenou českou zem
tak zacláněl svou korunou v čas nepohod
i v době, která slunné krásy byla obrazem.
Co snětí vzácných vypučelo z jeho kmene již,
co síly, moudrosti a vznešenosti věkem nezvadlo!
Však také chyb a hříchů nesl trudnou tíž
a pýchy, sobectví též skýtal smutné divadlo.

I vzrostl vysoko a široko se rozložil,
než na kořání jeho věk už hlodal neviděn.
A tehdy v novou snítku — věk třináctý to byl —
jak divem vzpučel starobylý jeho kmen.
Ji všecku odívala zeleň panenství
a úběl jejích květů srdce jímal všech.
I byla slastí všem, kdo zřeli, jak se stkví
a plaše zachvívá jí velké tuchy dech.

To byla Anežka . . . Ovečka výkupná,
by všečen rodu hřích byl smazán z paměti,
a vděčnost národa i upomínka ctná
by květem jeho hrob jen pokrývala staletí.
Kde krásy tolik, něhy, pokory a tichosti,
co v dívce — Anežce jak růží ve váze snoubilo?
Kde síly tolik v zapírání, vůle ke ctnosti,
co jako neviděný diadem jí čelo zdobilo?

Jí otecký hrad malým byl, neb spěla výš — jen výš —
a rostla zázračná, jak nebem požehnaná ratolest.
Jí prachem země byly cizí koruna a říš,
neb lásky božské Graal jí zářil, cíl všech časných cest.
Jak holubice plachá v přístav nový vletěla,
kde lásky záhon širý čekal rukou ochotných:
a s vřelým srdcem lidským s nezemskostí anděla
tam sloužila i vládla leskem ctností svých.

Hle, řeholnice-Anežka, rádkyně, rodu svého stráž
i smíru cherubín a prosebnice, doby střed!
Hle, zbožná Matka — Anežka v nejzazší věku meze až
vždy lidu štít a ochrana a pomocnice z béd!
Kdo v šeru časů žádáte, by světlo vniklo k nám
a srdce studená by teplo našla zas,
zda lepší obraz můžete vnést v rodinu i v chrám,
než skytá život Anežčin, ta duha věčných krás?

»Lid. Listy«, Praha, 1931.

Zelenková M.:

ANEŽČIN CHLÉB.

Je trudno v Čechách. Tvrdě tak si zdíml Zlatý král
a slavné jeho dědictví teď cizák v ruce vzal.
Jak vdova sirá leží zem, jež pláče křivdy své
a cizí ruka hrabivá jí roucho s těla rve.

I půda jako zakleta; kam branný zástup vpad,
ni zrno živné nevzchází a lidu hrozí hlad.
Je trudno v Praze. V ulicích se plouží bledý strach
a s bídou v černých šlářích mor mu kráčí ve stopách.

Co den se zástup hladových tam k řece ubírá,
kde »chudých paní« vlídný dům svou fortnu otvírá.
»Ó, máti naše, Anežko, rač dlaň svou otevřít,
my hladovíme, chleba dej, ať nezhyne tvůj lid!«

A Přemyslovna staříčká chléb dává, nečítá —
a slza kane za slzou jí v líce vrásčitá.
»Ó, starší sestro Anežko, ty duše laskavá,
ach, nezapomeň, kolik nás tu s tebou zůstává!
Tak málo chleba zbývá už a zítra také den!
Což hladověti musíme, by lid byl nasycen?«

»Ó, sestry mé, ó, dcery mé, je mocná boží páž!
Jen modlete se nad stolem, byť prázdným, otčenáš!
Vždyť vzejde božím pokynem i ze skal osení
a slovem Jeho kameny se v chleba promění!
Což Bůh by na své zapomněl, když krmí ptáčata?
Jen vzneste k Němu s důvěrou svá srdce rozňatá!
Však vězte: v Bohu bohatší ten bude nad jiné
kdo sebe ztratí pro Boha a v Něm jen spočine!«

Ó, máti Čechů Anežko, ty duše přemilá,
ba, pro Boha ty opravdu jsi sebe ztratila!
Ty slávy sobě nežádáš a v světě uctění,
však nám je tebe potřeba, ty lásky prameni!

Je trudno v Čechách. V poušti jsme jak ovce zbloudili
a zapomněli ohlížet se věčném po cíli.
My hladovíme, žízníme. Rač dlaň svou otevřít
a chléb tvé víry zázračné ať nasytí tvůj lid!

»Lidové Listy«, Praha, 1931.

Zelenková M.:

ANEŽČINA VELKÁ NOC.

Pod stříbrným pláštěm noci spala Praha. Šumot řeky
jako šepot ze sna splýval tam, kde temna samet měkký,
nejhustěji město halil. Spalo město — lidé spali.
jenom oči Anežčiny odpočinku nehledaly.

V noční lampy matném svitu hodiny už proklečela;
když pak po modlitbě dlouhé umdlévaly údy těla,
usedla a hledíc v šero, spjala bílé ruce v klínu,
jako by se zadívala tajuplnou na vidinu.

Zítří! Zítří! Hodiny jen od velké ji chvíle dělí,
její dávný sen a touha, co se ve skutečnost vtělí,
co ji v roucho přiodějí, které před světem ji skryje,
aby mohla samota ji uvést ve své mysterie,
samota, jež poustevníky učovala mocnou řečí,
jak by zachránili sebe, ušli světa nebezpečí.

Nebude již povinností, které měla dcera krále:
chudá dcera Františkova jenom bude žítí dále,
místo hradu klášter bílý domovem jí navždy bude,
kde si korunu svou najde: bídné, hladové a chudé.

Jako stuha před očima cesta v budoucnost jí leží,
úzká stezka, které nikdy nezasypou růže svěží,
na níž o kamení ostré mnohdy poraní se pata,
ale která vzhůru vede, tam, kde brána nebes zlatá!

Kolik šlo už po té cestě vyvolených, světlych duší!
Anežčino vlahé oko vzníceně jich řadu tuší,
od staletí jak se snuje, z dávných dob až k přítomnosti,
kdy ji František a Klára doplnili vzácnou ctností.

Vidí davy mučenníků skvělé, palmy v rukou jejich,
vidí davy vyznavačů s jasem Ducha v obličejích,
řeholníky, panny, vdovy, žebráky a panovnice —
co tu krásy nevadnoucí — co vše praví tyto líce!

Pohrdnuvše slávou, mocní vedle nejchudších se berou,
dobrovolně skrytou obět přinášejí tisícerou,
aby hodni byli kráčet za Tím, který sám jde prvý,
křížem stížen, úzkou cestu znamenaje svatou krví.

Také Anežka Jej vidí v jedinečné světlé kráse,
Syna Panny, jemuž něha jarních květů nerovná se,
vidí trny, jimiž nevděk Jemu rozryl čelo svaté:
kleká v pláči — za Ním vzpíná paže touhou rozepiaté.

»Pane, pane,« šeptá vroucně — »nech mne Tvoji cestou jítí,
v službě bídným, již jsou Tvoji, vyzníti nech moje žití,
nechci nic, než Tvoji lásku, která v nocích hvězdou září,
nechci víc, než nejmenší být před velebnou Tvoji tváří!«

Zřela bílou dlaň, jež kyne — vprostřed jizva rudá plála —
úsměv plný slitování, který z modliteb svých znala.
Vstala s rozechvěným srdcem. První úsvit vzbázel v běli —
den byl, v roucho františkánské Anežku kdy přioděli . . .

»Lidové Listy«, Praha, 1931.

Zýbal František:

KE DNI BL. ANEŽKY ČESKÉ PŘEMYSLOVNY.

Rozvila se růže nová
z keře rodu Přemyslova,
chválou vlast se ozývá,
matkou svou ji nazývá.

Nehledala slávy světa,
Bohu dala žití leta,
lásku Kristu, chudině,
sloužila jim jedině.

Ludmila a Václav, svatí,
učili ji ctnosti znáti,
František též chudáček,
Krista Pána miláček.

Jako anděl v lidském těle
oslavila Stvořitele
pokorou a tichostí,
rozkvétala milostí.

Utišila hněvy, zmatky,
přivodila pokoj sladký
Anežka ctná, beránek,
národa má dík a vděk.

*

Anežko, ty květe krásný,
zjeve vzácný, vzore jasný,
vonných ctností nádobo,
vlasti, církve ozdobo!

V lásce Boží uč nás státi,
bližní svoje milovati,
zapud' svár a rozbroje,
vypros štěstí pokoje!

*

»Našinec«, Olomouc, 1930.

Žák František:

BLAHOSLAVENÁ ANEŽKA ČESKÁ.

Zahořelo Františkovo
srdce láskou ke chudobě,
do duší ji sterých vlévá
opájí jak mladá réva,
mocnou silou táhne k sobě.

Z úst se line jako rosa,
v očích milosti má rysy,
rozumí, když zahovoří,
ptáci jí i ryby v moři,
z vlků dělá beránky si.

Jako oheň dál se šíří
ze Vlach dále ku severu,
svaté Kláry schvátil duši,
Anežka už sladkost tuší
chudoby v klášterním šeru.

Chudobo, má choti drahá,
František si vzdychl právě,
v Praze holubice sněžná
snoubí s ní se, mladá kněžna,
klášter staví k její slávě.

Staré Město vidí divy,
bosé nohy, hábit hrubý,
v nohy láska teple dýchá,
hábit šila světa pýcha,
která lidské duše hubí.

Chudí chudým věrní bratři,
z chudých nejchudší je chorý,
chudoba mu lůžko stele,
léčí láskou Spasitele,
léčí tělo, duše vzdory.

Jako anděl strážný vznáší
špitálem se hvězda něžná,
všechněm žár své lásky sdílí,
všechněm svítí, všechny sílí
Přemyslovna, česká kněžna.

Úryvek z knihy: »Blahoslavená Anežka Česká«, Praha, 1906.

Žák František:

ANEŽKA, PATRONKA MARIÁNSKÉ DRUŽINY.

Zas péro zbožně píše jméno tvé
a v prostý verš je klade, Anežko.
Že s pohnutím tak činím, nediv se,
neb nahlédl jsem trochu v duši tvou
a její čisté kouzlo pocítil. —

Kdys velikánů světa hlučný lesk
mne oslňoval činů nádherou.
Teď hledím s pohrdavým úsměvem
na divý zápas vášní vznícených
po zlatě, cti a moci ubohých,
jimž tato hrouda cílem posledním
a krása duše cetkou bezcennou.

Jak padá s větví listí zažloutlé,
když vítr zaduje v ně podzimní,
že na strom smutná podívaná pak,
tak padal divadelních cárů klam
z těch bohatýrů, když má dychtivost,
chtíc velikosti zbádat tajemství,
v šeř zákulisí z blízka nahlédla.

Ó nadšení, jaks bylo sraženo!
Tam lépe fráze píše zchátralost
a lesklé verše čumák buldoka,
o humanitě zlatou násadkou
dráp píše orlí, káže soví zob,
tam k blasfemiím pudí slavomam,
a talent s vepřem v blátě válí se,
by z nízkých pudů lidských mamonií,
tam geniálnost s bezohledností
si z mrtvol staví hroznou mohylu,
a čilé píle, úžas budící,
je pakou fanatismus sektářský.

Toť velkost, já se táži rozhorlen,
jíž svět se koří jako zmámený?
Toť geniálnost, o níž praví mi,
že paprskem jest božství skrytého?
Toť projev lidskosti, když síly své
do nejvyššího stupně rozpialo?

Já uzavřel se v děsi pustou sluj,
v níž krutý pessimismus zklamání
se vtíral. Na rtech šklebný sarkasmus
mně slova myslitele předvedl:
»Byl ubohý by národ, jenž by měl
jen to, co hlukem plní ulici.«

Mne urážela kdysi fráze ta,
neb zdála se mi dcerou cynismu,
jenž víru v dobro dávno pochoval.
Teď upoutala mne. Já táži se:
což je snad ještě jiná velikost,
jež světu neznáma se v skrytu stkví,
jak démant v klenotnici zavřené,
kam jenom zasvěcenců malý tlum
se chodí těšit jeho barev hrou?

Před obrazností mou se mihne tvář
tak něžná, dobrá, plná sladkosti,
že po ní napřáhuji ruce své
a volám: zůstaň, zůstaň, neprchej!
Jen usmála se; já ji poznal však.
Ó matičko, to úsměv býval tvůj!
A jasně, jako nikdy, vidím ji,
zřím očí neskonalou dobrotu,
na trpělivost její vzpomínám
a tichou obětavost bezmeznou.

Zřím v noci vstávat ji a s něžností
se chýlit nad mou dětskou postýlku.
Zřím, jak jsem jednou, nespě, horoucně
ji objal kolem šíje šeptaje
ó matičko! Jak křížkem žehnala
mi potom čelo, řkouc, spi dítě mé.
A duše její čistá, veliká
se zjevila mi v kráse andělské,
jak světlý chrám, v němž pějí andělé
o lásce boží, jež se vtělila — —

Já pookřál. Prch' pessimismu stín.
Svět zjevil se mi v jiné podobě.
Já poznal velikost, jež rostla víc,
čím vnímavěji na něj patřil jsem.
A když jsem hledal její živý zdroj,
vždy plynul z duší Bohu oddaných,
v nichž Ježíš božskou láskou kraluje
a Maria se krásou zrcadlí.

Těch duší krásný zářný ideál
tys, Anežko. Tvá duše krásná tak,
že jenom Bůh ji mohl vytvořit.
A chápu ovšem, že kdo čítá v ní,
k té kráse najde sílu milostnou,
jež trpěliva, dobrotiva jest,
jež nezávidí, nenadýmá se,
cti není žádostiva, nehledá
co jejího jest, zlého nemyslí,
jež všecko snáší, z dobra radost má,
vše trpělivě čeká v naději,
k té lásce, větší nežli proroctví
a vzácnější nad všecko umění.

Ó Anežko, hle, kouzlo duše tvé
zas vábí k sobě srdce přemnohá.
Tys Družin nejčastěji patronkou.
Přec v českých zemích ještě neuhas'
žár ideálů k Bohu vedoucích,
z nichž velikost se rodí nadzemská,
nad všecku slávu světa vzácnější,
ta velkost jediná, již ctí i Bůh
a pro niž žehná všemu národu.

Ty předvádíš je boží Mateři
a za ně prosíš vlídnou přímluvou.

Bud' učitelkou jim a strážkyní,
by neustaly v cestě počaté.
Ved' k čistým výšinám je svatosti,
kam sama dospělas už, blažená.

»Lupeny«, Praha, 1912.

Žák František.

BLAHO SLAVENÁ ANEŽKA.

Růže skvostná, růže bílá,
kdo té něhy pel
na tvůj lupen rozestýlá,
že jak kouzlem čistou duši
pohled na tě mocně vzruší,
rád bych vědět chtěl.

Růže skvostná, růže žhavá,
kdo ten čistý nach
na tvém květu rozžihává,
že jak kouzlem duše cítí
božské lásky vlnobití
ve svých útrokách?

Anežko, tys růže skvostná
bílá, červená,
duše ryzí, duše ctnostná
v sněžné běli nevinnosti,
s nevýslovnou láskou k ctnosti,
Bohem pěstěná.

Růže bílá, růže rudá,
chci tě milovat,
dej, by moje duše chudá
na tvých ctnostech porozkvetla,
na křídlech tvé lásky létla
do nebeských lad.

»Lupeny«, Praha, 1912.

PÍSNĚ.

Pisnė
Hudobiniai Anegės Priemylėnė,
 na slėpas V. Kornejus dėjėl
 J. K. Jankauskas
 1931 m.

Pisnė su Hudobiniais Anegės Priemylėnė.

Dievotajai; oriel na jėlėis godas

Diev *Diev* *Diev*
 Svė-ti-re ja-vna, knė-žno Bohm mila,
 A-ne-žla česla slė-vo rodylė mir, pamet' tva' oclial asim
 doakom by-la, nege mėl, ku je n so-dri li' dū
 živ. Pries vė-ky da-vnė lėkta tva' ja-ri, vltavoti

Varkany

bo-hy in-u' je-ji zvest, na-rod tvuj vde-cky

před Mo-že tvá - ů zpívá ti v písni chvá-ly

vě-čnou čest

Andante

23/xii 37

Vladimír Hornov:

PÍSEŇ K BL. ANEŽCE PŘEMYSLOVNĚ.
 NÁPĚV S DOPR. VARHAN SLOŽIL J. B. FOERSTER, PRAHA, 1931.

Světice jasná, kněžno Bohu milá,
 Anežko česká, slávo rodných niv,
 paměť tvá otcům našim drahou byla,
 nezemřel, kdo je v srdci lidu živ.
 Přes věky dávné láska tvá září,
 vltavské břehy šumí její zvěst,
 národ tvůj vděčný před boží tváří
 zpívá ti v písni chvály věčnou čest.

V milostné kráse z Přemyslova rodu
 rozpučel církvi bělostný tvůj květ,
 z nádhery světa, z lichých jeho svodů
 k nebi duch toužil v náruč boží spět.
 Odmítáš lesk a knížecí slávu,
 Františka otce volíš svatý řád,
 pohrdáš zlatem dvorského hávu,
 v řehole chudé odíváš se šat.

V pokoře tiché sloužíš nebes Pánu,
věno své dáváš chudým v lásky dar,
útluku svého otvíráš jim bránu,
nemocné voláš, mírníš bolů žár.
K tobě se vine chudina bídná,
svěřuje tobě srdce svého žal,
ó, jak je sílí slova tvá vlídná,
jak by dech ráje v srdce jejich vál.

Václava světce plníš odkaz svatý,
Lidmila pramáť je tvůj vzácný vzor,
sirotkům sloužíš, spěcháš v nuzné chaty,
v zemi když zuří válka, hlad a mor.
K trpícím láska tvoje se sklání,
v bolestech jejich Spasitele zříš,
korunu hloží v zbodené skrání,
na bedrech svatých nesoucího kříž.

V mateřské lásce vineš národ k sobě,
rozbroje tiší milostný tvůj hlas,
moudrostí svítíš vlasti v těžké době,
jako v den chmurný slunka zlatý jas.

V postech a bdění v tichu své cely
podkřížemkloníš na modlitbách skrání,
ó, jak se z duše prosby tvé chvěly:
»Bože mou zemi, národ drahý chraň!«

Pokorná, čistá, plná rajske něhy,
rozséváš květy lásky v srdce všech,
k sobě tě zvou již světů věčných břehy,
k Ježíši plesá poslední tvůj vzdech.
Za to, žes korun světa se vzdala,
s chudými chtěla kříž a hloží nést,
Kristova láska slávu ti dala,
zářící v nebi světlem jasných hvězd.

Světiče naše, rozněť lásku vroucí,
kterou tak hořel andělský tvůj duch,
srdce ať vznítí oheň její žhoucí,
zasvítí světlem ráje v český luh.
Jako jsi za vlast spínala dlaně,
důvěrně prosíc Boha v čase zlém,
oroduj za nás u trůnu Páně,
národ svůj chraň a rodnou svoji zem!

Psáno pro Sborník bl. Anežky, Praha 1931.

Anonym:

PÍSEŇ K BLAH. ANEŽCE ČESKÉ. NÁPĚV V KANCIONÁLU SVATOJÁNSKÉM, DÍL I., Č. 146.

Ústy vroucí chvály pějme, — s duší zbožnou, nadšenou;
Bohu Otci díky vzdejme — za světici vznešenou.

Za Anežku, něžné kvítko, — již zrodila Česká zem,
která již co útlé kvítko — příklad ctnosti byla všem.

Ó, Anežko, vzore ctností, — neopouštěj dítek svých!
vypros ducha kajícího, — zastaň, ochraň ubohých!

Shlédni s jasných výšin nebe — na svou milou českou
vlast, — by Tvé plémě, hodno Tebe, — vešlo s Tebou
v rajskou slast!

Vydal Svaz čl. katol. žen a dívek 1928 v Praze II., Národní tř. 6.

Bouška Václav:

**MEŠNÍ PÍSEŇ K BL. ANEŽCE
PŘEMYSLOVNĚ.**

2. BŘEZNA.

Nápěv podle sv. Janského kancionálu (č. 578) Ve hlubinách noci zkvetlo . . .
poslední verš nápěvu se opakuje.

Vstup:

Z luhů českých kvítko něžné,
liliové barvy sněžné,
Beránek v ráj přesadil.
Poděkujme, jak se sluší,
jemu za to z hloubi duší,
s celým srdcem, ze všech sil!

Sláva:

Zněte hymny plné vděků
Kristu, Králi všechněch věků,
při oběti mešní dnes,
jako píseň chvály skvělá
povždy se rtů jejích zněla,
vznášela se do nebes.

Epistola a evang.:

Diadému šlapeš zlato,
chudobu tíš vroucně za to,
záříš nám svým příkladem.
Svatý skutků dej nám olej,
zmírající lásku dolej,
jež tvým byla pokladem.

Věřím:

Chraň nám víry světlo svaté,
nevěry když vichr mate,
svítilnu nám hořící.
Dej, ať věrně lid Tvůj stojí,
neopustí víry svojí,
jež jest hvězdou blažící.

Obětování: Za oběť se Pánu dala,
beránkem se vlasti stala,
žití svého obětí;
s ní se chceme v oběť dáti,
navzájem se milovati,
jako děti v objetí.

Svatý:

Nebe plno Boží slávy,
s andělů mu pějme davy:
Svatý, Svatý, Svatý Pán,
jenž se v brzku na zem sníží,
požehnaný jenž se blíží,
v pozemský k nám srdce stan.

Po pozdvihování:

S oltáře se řinou zdroje,
obmyjme teď roucha svoje,
v koupeli ran Kristových,
po jehož jdou v nebi boku
panny svaté v každém kroku,
palmy slávy v rukou svých.

Přijímání:

Strhlas lásky světské mosty,
opustilas palác, skvosty,
snoubencem jen Krista máš.
Kéž i my jen jeho známe,
k němu srdce připoutáme,
onť jest pravý poklad náš!

Ke konci:

Neopouštěj české vlasti,
požívajíc rajské slasti,
nezapomeň na lid svůj!
Utvrď ve víře jej, v ctnosti,
aby krácel k blaženosti,
v nebi za něj oroduj!

Psáno pro Sborník blah. Anežky, 1932.

Dlouhá Běla:

BLAHO SLAVENÁ ANEŽKA ČESKÁ.

NÁPĚV SLOŽIL ANTONÍN JANDA.

V Čechách se stmívá, víra tu mizí,
modlitba hyne i mravy ryzí.
Berlu svou vztáhni, znamení kříže
ať všechny Čechy zas k Bohu víže.

Refrain:

Anežko naše, blažená, milá,
Ty's české země růžička bílá,
vykvetší jednou za řadu věků.
Zavaž si srdce Čechů svých k vděku.

Nachový plášť Tvůj noha Tvá deptá. Zašlápní pýchu, kde v duši šeptá. Z bohatství dáváš plničkou dlaní — mamonu kletbu změň v požehnání.	Smířila's hněvy, vyplela sváry, zhoj české duše ten neduh starý, jimž český národ nebe dal v sázku; u Boha vypros věrnost a lásku!
--	---

Anežko naše . . .

Anežko naše . . .

Chudobu volíš, chudým jsi matkou; zhrdat uč rozkoší světskou, vratkou, v trpícím bratru vidět uč Krista, jenž v nebi ctnosti odměnu chystá.	Modlitbou znala's vznášet se k Pánu, nauč nás obléhat nebes bránu; modlitba vroucí v nebi vše zmůže. Kdo kromě Boha kdy nám pomůže?
--	--

Anežko naše . . .

Anežko naše . . .

Čistotou srdce Tvoje se skvělo,
pro vášně lidské dost vytrpělo.
Zachovej, vzácná Ochrano země,
čisté a svaté své české plémě!

Anežko naše . . .

»Děšť růží«, Praha, 1930.

Tamže notopis nápěvu na str. 21., neb v »Novéně k blah. Anežce České« od Běly Dlouhé, str. 43. Objednati možno u Školských sester O. S. F., Vinohrady, Korunní, č. 4. (Cena Kč 3.—).

Zpív.
 Mnoho skvělých květů zemi země přemyslovců vydal rod;
 nejškvělejší mezi všemi mezi všemi v tmei - a nám dán byl plod;
 do nebes ji Pán Bůh vzal za patronku nám ji dal.

Varhany.

Kulda B. M.

PÍSEŇ O BLAHO SLAVENĚ ANEŽCE ČESKÉ.

Nápěv složil a průvodem varhan opatřil Václav Macháček, řídicí učitel v Trhové Kamenici roku 1876. Nově pro sborníček nápěv a doprovod komponoval J. C. Sychra ve Staré Boleslavi, 1932.

Mnoho skvělých květů zemi
 Přemyslovců vydal rod;
 nejškvělejší mezi všemi
 v Aniežce nám dán byl plod.
 Do nebes ji Pán Bůh vzal,
 za patronku nám ji dal.

Vychována v panen kruhu
 vrátila se ke dvoru;
 za příkladem Božích sluhů
 hříchům kladla záporu;
 nemýlilť ji zlatohlav,
 jež jí vnutil vzácný stav.

Domov byl jí stánkem Božím,
stánek Boží domovem;
veškerým svým zemským zbožím
zaháněla nouzi všem;
jí pak modlitba a půst
působily ctností vzrůst.

Za choť marně chtěl ji míti
mimo krále císař sám;
její duch se volil stkvíti
jenom Kristu jako chrám;
lásky Boží blažný květ
nahradil jí trůn i svět.

V jeptišku se kněžna mění,
roucho prosté obléká;
nad palác svůj klášter cení
chudoby se neleká;
slovem skutkem sestry své
na Kristovu svatbu zve.

Misku z hlíny, koflík z dřeva,
z plátna pás, a skromný kříž
váží sobě svatá děva
nad zlato a stříbro výš;
ryzé pokory v ní vzor
vděčně viděl panen sbor.

Chudá sestra v Boží bázni
po svém choti toužila;
sama žijíc v tuhé kázni
chorým vlídně sloužila;
skýtala jim pomoci
od rána až do noci.

Po nebeské vlasti toužíc
milovala zemskou vlast,
radou jí a činem sloužíc
cítila s ní každou strast;
modlila se, aby Bůh
zhoubných svárů ztišil ruch.

Uviděla kraje České
v požehnaném pokoji,
a již Bůh ji do nebeské
vlasti volal po boji,
tam jí za odplatu dán,
mezi světci rajský stan.

Anežko, ty kněžno svatá,
oroduj, by svízely,
jež nám strojí zloba klatá,
v národě tvém zmizely;
víra tvá a tvoje ctnost
pravou dá nám blaženost!

»Církevní rok«, Praha, 1880.

Štulc Václav:

PÍSEŇ K BLAHOŠLAVENÉ ANEŽCE.

Píseň složena k oslavám blahořečení v roce 1876 a otisknuta původně v »Blahosvětú«, r. 1876. Zpívá se nápěvem Svatojánského kancionálu, díl I., čís. 164.

Vítej v slávě nebešťanů
Fanno věrná Kristu Pánu;
vítej výši na nebeské
drahá perlo země české,
blažená Anežko!

Záhy v jarém, útlém věku
láskou k Bohu plná vděku
ctnostmi Tvá se duše celá
jak lilie rozvíjela,
blažená Anežko!

Královského pýcha dvoru
nezkalila Tvou pokoru;
s duší čistou, vroucí, něžnou,
v Boží službě bylas kněžnou,
blažená Anežko!

Otci, matce dobrou dcerou
a chudákům každou měrou
pomocnicí, těšitelkou
bylas milou, jemnou, velkou,
blažená Anežko!

Blahá víry, lásky květem
zhrzela jsi klamným světem
a chtěc dospět v Boží škole,
chvátala jsi do řehole,
blažená Anežko!

Chrám i klášter povstal nový
ke cti světci Františkovi
a tu svou jsi duší čistu
věnovala Jezu Kristu —
blažená Anežko!

Matka »chudých sester sboru«
vedle svaté Kláry vzoru
prožilas let padesáte,
v chudobě a kázni svaté,
blažená Anežko!

A Tvůj klášter, Boží stánek,
sídlo svatých radovánek,
jak na svícnu svíce svítí,
učil Čechy Bohu žíti —
blažená Anežko!

Břímě křížů a bolestí
uměla jsi s Bohem nésti
a kdes vládla, žila, stála,
láska Boží tebou plála,
blažená Anežko!

Život pracný, svatý, dlouhý,
Ježíš, Pán Tvůj, dle Tvé touhy
korunoval smrtí krásnou
a pojal Tě v slávu jasnou,
blažená Anežko!

Již v té slávě nehynoucí
z lásky k lidu svému vroucí
neustávej bdít nad námi
a pomáhej přímluvami,
blažená Anežko!

Měj nás, lid svůj, pod ochranou
ať za Tebou, svatou pannou,
po vezdejší život celý
spějem věrní Spasiteli,
blažená Anežko!

Emilie Schmutzerová-Pivoda:

MEŠNÍ PÍSEŇ K BLAH. ANEŽCE ČESKÉ.

Vstup. Hospodine, slyš volání — lidu svého zkroušeného;
odpušť vinu, smilování — měj pro lásku Syna svého!
Na přímluvu svaté kněžny — očisť lid svůj, Bože věčný!

Gloria. Sláva Tobě, věčný Pane, — ať zní po všem světa kraji;
jako cherub v nebi plane, — tak ať srdce láskou plají!
Nesmírné Tvé velebnosti — pějem chválu s uctivostí.

Epištola. Světla Tvého jasná záře — osvítila české luhy,
když Tvé slovo od oltáře — sklenulo nám rajske duhy;
proroků Tvých svaté zvěsti — roznítily v duších štěstí.

Evangelium. Zlatá slova Syna Tvého — zákon lásky v duši sela,
roznítla květ čistého — Anežčina srdce zcela,
vzkvetla v netušené kráse — v květ, jenž k nebi otvírá se.

Credo. V Tebe věřím, všemohoucí — Stvořiteli nebe, země;
v Syna Tvého s úctou vroucí, — jenž vykoupil lidské plémě;
v Ducha, od Něhož pramení — duši našich posvěcení.

Obětování. Na oltáři nekrvavou — oběť čistou nesem' Tobě,
přijmi s myslí nelaskavou — srdce v posvátné též době
změň je, Kriste, na výsosti — ať Ti slouží ve svatosti!

Po obětování. Ať ti slouží v oddanosti — proměněné duše zcela,
jako svatá Kněžna ctností, — láskou za Tvým vzorem spěla.
Příklad její hvězdou září — svaté lásky na oltáři

Preface. Svatý, svatý, věčně svatý, — jsi Ty, Bože, v slávě svojí;
vroucí láskou Cherub jatý — velebí Tě, lásky zdroji!
S Anežkou nechť pějeme věčně — chválu Tobě nekonečně!

Po pozdvih. Plesej, duše, Bůh je s námi — v svátosti zde zvolil býti;
Ten, jenž sídlí nad hvězdami — s námi spojen chce tu žít;
v lásce vede duši slabou — k nebi svaté víry dráhou.

Agnus. Božský Beránku náš tichý, — který snímáš světa viny,
sejmi s našich beder hříchy, — přijmi zas nás za své syny!
Vštěpuj lásky květ v nás něžný — na přímluvu naší Kněžny!

Přijímání. Zda-li smím jít k stolu Tvému, — o Ježíši, chlebe věčný?
Skloň se ke mně nehodnému, — jenž jsi v lásce nekonečný!
Nasyť svojí přítomností — duši moji do věčnosti.

Požehnání. Svatá Kněžno, s výšin nebe — pros za nás, Anežko čistá,
sjednoť národ kolem sebe, — spoj nás v lásce Pána Krista!
Vypros vlasti požehnání, — ať se Bůh k nám v lásce sklání.

»Zpěvníček Mariánských družin«, str. 75.

Otisky písně též vydal Svaz čsl. katolických žen a dívek v Praze r. 1926, kde obdrží se po 20 hal. Praha II., Národní tř. 6. Tamže lze ještě obdržeti »Mešní píseň k blah. Anežce Čes.: »Pohlédni na nás, Bože Hospodine...«, jež vyňata je z edice »Cyrilla«. Nápěvy k ní v Sychrově písni: »Prosba k českým patronům.«

POMŮCKY A POKYNY
K OSLAVÁM BLAHOŠLAVENÉ
ANEŽKY PŘEMYSLOVNY.

ANTONÍN ŠORM.

I. ŽIVOTOPISY.

K promluvám a přednáškám o blahoslavené Anežce Přemyslovně možno použití rozmanitých pomůcek, zvláště životopisů a statí, jež hojně nyní objevují se v našich časopisech, zvláště v »Dešti růží« a »Od Karlova mostu«, jichž obsah níže uvádím ještě podrobněji.

Životopisů blahoslavené Anežky Přemyslovny máme v každé knihovně dosti po ruce, ovšem, že samostatných nemnoho, ale podle následujícího ukazovatele jistě každý snadno si opatří potřebný materiál, pokud jej neskýtá sám sborníček, k pořádání oslav.

Podrobnější, zvláště starší prameny ke studiu života a působnosti blahoslavené Anežky nalezneme v Podlahově »*Bohovědném slovníku*«, díl I., strana 441—442, v Zíbrtově »*Bibliografii*«, díl II., str. 1000, a Dr. Jos. Tumpach a Dr. Antonín Podlaha: »*Dějiny a bibliografie katolické literatury náboženské*«, Praha, 1912—1923. Strana 369, 939, 940, 944, 945, 996, 2298 a 2299.

Naším pořadatelům budou však vítanější práce novější a nejnovější, jež zde uvedu podrobněji; prvé pořadatel nalezne téměř v každé knihovně farní neb spolkové, druhé za levný peníz opatří si velmi snadno v našich knihkupectvích, proto označen vždy nakladatel i cena.

Bezděka Viktor Jos.: *Drahé kameny z koruny Svatováclavské*. Vydalo Dědictví svatojánské v Praze, r. 1871.

Václav Štulc: *Z paláce a z kláštera*. Obrázky ze života blah. Anežky Přemyslovny (veršem). V Praze, 1875.

Václav Štulc: *Anežka, slavná Přemyslovna, blahoslavená první starší sestra chudých panen sv. Kláry*. V Praze, r. 1872.

J. K. Anežka, čili Nevěsta nejsvětější svátosti, zábavná bibl., d. XXXI. Nákladem časopisu »Božské srdce Páně« v Brně roku 1876.

Beckovský Jan: *Poselkyně, díl II.*, svazek třetí. (Stará kronika o těle a hrobě blah. Anežky). Strana 113—116. Vydalo »Dědictví svatého Prokopa«, v Praze 1880.

Jan Kř. Votka: *Drahé kameny z koruny sv. Václavské*. V Praze, r. 1880.

Beneš Method Kulda: *Církevní rok*, díl II., str. 273—281. V Praze, r. 1880.

Tykač Jan: »*Příběhové svatých patronů českých*«, Hradec Králové, r. 1885.

František Ekert: »*Církev Vítězná*«, díl I. Vydalo »Dědictví svatojánské« v Praze, r. 1892.

P. Rejzek Antonín T. J.: *Život blahoslavené Anežky České*. Jest to dosud nejobsáhlejší životopis naší blahoslavené, vydaný nákladem »Dědictví sv. Cyrila a Methoděje«, v Brně roku 1894, který vyčerpává všechny tehdejší přístupné prameny. Občas objeví se i antikvární výtisk tohoto životopisu v našich knihkupectvích.

Dr. Antonín Podlaha a Šittler E.: *Památky kultu sv. patronů českých*. Časopis »Vlast«, roč. XII. str. 171, V Praze 1895—6.

Dr. František Doubrava: *Šlechtné duše*. V Praze, r. 1901.

Dr. Václav Pavlík: *Anežka Přemyslovna, vzor dívek českých*. (Nákladem »Dědictví sv. Ludmily« v Písku, 1902.)

Vilém Bitnar: *Serafínské novelly*, str. 73, 76, 78, 94 a 173, Olomouc, 1926. Nákladem Matice Cyrilometodějské.

P. Vilém Auer — Jos. Hronek: *Legenda svatých*. Vydal Gustav Franc, Praha I., Melantrichova, v Praze, r. 1930.

Isidor Vondruška: *Životopisy svatých v pořadí dějin církevních*, díl III., str. 114—117. Vydal Ladislav Kuřcír, Praha II., Voršilská 3, v Praze 1931.

František Žák T. J. *Bl. Anežka Česká. Životopis veršem*, v Praze 1906. Stran 40. Vydala Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba, Praha II., Pštrossova ul. č. 200. (S reprodukcí obrázku Hellichova). Cena Kč 1.—.

Žák Fr. T. J.: *Malé hodinky k bl. Anežce České*. V Praze 1909. Nákladem Mariánských Družin v Praze II., Ječná ulice č. 2.

V. Svatohor Bělohlávek: *Čtení o našich svatých ochranách*. (Bl. Anežka str. 66—81.) Vyšlo jako první svazek sbírky lidových spisů náboženských: »Věrozvěsti« v Praze r. 1923, nákladem Cyril. Meth. tiskárny V. Kotrba, Praha II., Pštrossova, č. 200. Cena Kč 6.—.

V. Svatohor: *Čtení o blahoslavené Přemyslovně*. Praha 1927. Vydala »Jednota pro obnovu kláštera bl. Anežky v Praze I., čp. 191. Stran 48, cena Kč 4.—. Připojena jest reprodukce: Bl. Anežka Přemyslovna odevzdává křížovníkům s č. hv. kostel. sv. Františka v Praze u mostu — z Puchnerova oltáře z r. 1484. Obsah: Iniciála blah. Přemyslovny. Výbor z legendy: Vita Beatae Agnetis, již vydal Walter W. Seton, v Londýně 1915. Tři listy a požehnání sv. Kláry bl. Anežce.

Em Schmutzerová: *Blahoslavená Anežka Česká*. Krátký životopis a pobožnost. V Praze 1928. Připojena mše sv. na počest bl. Anežky, mešní píseň, odpolední pobožnost k blah. Anežce české, 48 stran. Cena Kč 2.—. Vydal »Svaz českosl. katol. žen a dívek« v Praze II., Národní tř. č. 6.

Za redakce Prof. Rud. Schikory ve sbírce »Životem«, II. ročník, číslo 35. *Blahoslavená Anežka Česká*. Hlučín, 1928. Přehledný životopis, dopisy sv. Kláry a modlitba k bl. Anežce. Stran 32. Cena 50 hal.

Bořivoj Benetka: *Služebníci a přátelé Boží v České zemi*. Blah. Anežka, str. 81—86. S kresbou Břetislava Štorma. Nákladem autorovým v roce 1928. Krásná úprava grafická, cena a adresa vydavatele neudána, jest však v našich knihkupectvích k dostání.

Běla Dlouhá: *Blahoslavená Anežka Česká*. Život zakladatelky českého Assisi. Vydala jako 4. svazek Edice »Krystalu«, knihovna časopisu »Na hlubi-

nu«, v Olomouci s grafickou výzdobou a úpravou Břetislava Štorma. Olomouc 1929. Není to pouhý životopis naší dříve nevděčně zapomínané blahoslovené Přemyslovny, nýbrž výraz upřímné úcty a vřelé touhy, aby svatost Anežčina, jež byla doma ve vlasti známa, také svatou Stolicí byla před celým světem prohlášena. Spisovatelka zasadila svá líčení do pevného rámce historických událostí, čerpaných ze spolehlivých nejnovějších pramenů. V roce 1930 obdržela autorka za tuto knihu Hubáčkovu literární cenu.

B ě l a D l o u h á: *Děti u blahoslovené Anežky*. Vydaly: Školské Sestry O. S. F., Praha XII., Korunní č. 4., roku 1930, s perokresbami O. Strasserové. Stran 64, cena Kč 5.—. V této knižce vypravuje autorka našim katolickým dítkám o mládí a dětství svaté Přemyslovny. Na životopisné obrázky vhodně štěpuje nadšená povzbuzení k obdivu a následování ctnostné dívenky a pozdější blahoslovené kněžny.

Podle předběžných zpráv pracují na vydání kritických životopisů a studií o blah. Anežce Přemyslovně P. Jos. Vraštil, T. J. rektor arcibiskupského gymnasia v Bubenči a Dr. J. Kap. Vyskočil O. F. M. v Kroměříži. Zda-li své práce vydají do jubilea letošního není známo.

Nakladatelství Československé akciové tiskárny, Praha II., Karlovo nám 5., připravuje k vydání *Život blah. Anežky podle sepsání Crucigerova v Acta Sanktorum*.

II. PŘEDNÁŠKY SE SVĚTELNÝMI OBRAZY.

»Sdružení katolické mládeže v Československu«, v Praze II., Spálená ulice 15, sestavilo k letošnímu výročí serií asi šedesáti světelných obrázků k *přednášce o blahoslovené Anežce*, jež slovem doprovází spisovatelka B ě l a D l o u h á. Snadno přenosnou tuto serií obrázků a přednášku bude zapůjčovati: Sekretariát S. K. Mládeže, Praha II., Spálená ul. č. 15, za obvyklých půjčovných podmínek (50 hal. za obrázek na hrazení režie).

Druhou přednášku k jubileu se světelnými obrazy o blah. Anežce připravuje pí. ředitelka Emilie Schmutzerová; bližší bude sděleno v denním tisku Svazem čl. katolických žen a dívek v Praze II., Národní tř. 6, neb přímo »Výborem pro oslavu blah. Anežky Přemyslovny«, Praha II., Národní tř. 6.

III. OBRÁZKY, MEDAILKY A NÁLEPKY BL. ANEŽKY.

Mimo chystaných obrázků, které vydá Výbor pro oslavu bl. Anežky, uvádíme dříve vydané.

Jednota pro obnovu kláštera bl. Anežky v Praze I.-191, vydala tyto dvě krásné barevné reprodukce obrázků bl. Anežky:

J. N a v r á t i l : Blah. Anežka odevzdává špitál sv. Františka Křížovníkům v Praze.

E m. D í t ě : Blahoslovená Anežka ošetřuje nemocného.

Dr. Antonín Podlaha, světící biskup v Praze IV., Hradčanské náměstí vydal cyklus krásných barevných obrázků českých světců a světic, mezi nimiž jest od

F r a n t. U r b a n a: Blahoslavená Anežka.

Jinou jednobarevnou reprodukcí bl. Anežky rovněž od Frant. Urbana vydalo nakladatelství Václav Kotrba, Praha II., Pštrossova ul., č. 200. Jednobarevnou reprodukcí Seitzova obrazu z Týna vydalo Nakladatelství tohoto sborníčku.

Starší rytinky a obrázky bl. Anežky jsou všechny rozebrány a existují jen ve význačných sbírkách vldp. kanovníka K. Procházky ze Žižkova, arcib. kons. rady Vítka z Vinohrad a snad jiných, a budou vystaveny v připravované výstavce bl. Anežky v jubilejním roce. —

J u b i l e j n í n á l e p k y k uctění bl. Anežky vydal Arcidiecesní svaz katol. charity po 20 hal., arch za Kč 10.— ve prospěch Charity.

M e d a i l k y. Existuje několik medailí bl. Anežky, většinou z posledního padesátiletí. Nejnovější chystá Výbor pro oslavu 650. výročí smrti bl. Anežky Přemyslovny. Zvláště horlivě šířily medailky »Mariánské družiny«. Starší nalézají se ještě ve sbírkách náboženských medailí kanovníka Karla Procházky na Žižkově, sběratele a spisovatele v tomto oboru Bedřicha Příbila na Vyšehradě, Vinařického 6. Stať o medailích bl. Anežky chystá pro revui »Od Karlova mostu« též jiný sběratel p. Hauner.

Nové vydání medailí bl. Anežky k letošnímu jubileu připravuje Opatství Emauzské v Praze II., 320, Vyšehradská třída.

IV. PUBLIKACE »JEDNOTY PRO OBNOVU KLÁŠTERA BLAHOSLAVENÉ ANEŽKY«.

Tyto tři vesměs hodnotné publikace lze obdržeti za velmi nízkou cenu u Jednoty v nadpise jmenované, Praha I., 191, Klášter Křižovníků s červenou hvězdou.

V. V. Tomek a J. Mocker: *Klášter blah. Anežky v Praze v ohledu dějepisném i uměleckém*, Praha 1892. Vydáno původně »Dědictvím sv. Prokopa v Praze«. K dějepisné a archeologické studii Tomkové připojeno jest na kartonech mnoho nákresů, nejpamátnejších stavitelských výzdob od bývalého stavitele svatovítského dómu J. Mockera. Tato zvlášt cenná publikace se prodává za nepatrný příspěvek režijní Kč 4.—.

Ferdinand Lehner: *Klášter Bl. Anežky Přemyslovny a obnova jeho*. V Praze 1896. Obsahuje dějepisný nástin kláštera, Umělecký i archeologický význam kláštera, Jednota pro obnovu kláštera bl. Anežky, Návrh na obnovu a postup prací do roku 1896. Připojeny jsou četné půdorysy a plány i návrh na jeho obnovu od profesora J. Kouly. Stran 18. Snížená cena 1.— Kč.

Dvacetpět let kláštera bl. Anežky, 1893—1918. Jubilejní zpráva Jednoty pro obnovu kláštera bl. Anežky v Praze. V Praze 1918. Pietní sborníček, jenž slovem a zvláště obrazem naznačuje čtvrt století práce a upozorňuje na objevy mimořádných hodnot uměleckých i historických na půdě posvěcené

kdys pobytem blah. Přemyslovny. Z obsahu slovního budiž uvedeno: Báseň Xav. Dvořáka, zpráva jednatelská, zprávy stavitelské, se zvláštní kapitolou o nálezech a objevech při opravných pracech, seznamy členů; 54 stran, 12 vyobrazení a půdorys; snížená cena Kč 5.—.

Táž jednota vydala velmi vkusné *nálepky* s návrhem obnovy kláštera blah. Anežky profesora J. Kouly.

V. REVUE A ČASOPISY VĚNOVANÉ Z VĚTŠÍ ČÁSTI BLAHOSLAVENÉ ANEŽKY.

ANEŽKA, List pro křesťanské panny, ročník padesátýčtvrtý (1932), řídí Msgre Dr. Karel Slavík, papežský prelát, prof. bohosloví, atd. v Českých Budějovicích. Redakce i administrace: České Budějovice, Kněžská ulice, číslo 7 nové. Vychází měsíčně, roční předplatné Kč 10.—. Měsíčník tento jest vydáván nyní nákladem »Diecévního organizačního komitétu« v Č. Budějovicích. —

Měsíčník »*Anežka*« založen byl v roce 1878 v Českých Budějovicích profesorem bohosloví Dr. Antonínem Skočdopolem, kterýžto založil též »Jednotu panen blah. Anežky České« v Čes. Buděj. v roce 1881. Jest pak součástí celku tří bratrských měsíčníků, jichž čtenáři tvoří známou »Papiřovou rodinu« a pořádají časté duchovní sjezdy; titul druhých měsíčníků jest »Václav« (vychází nyní 53. roč.), »Ludmila« (vychází již 56. roč.). Po smrti zakladatele roku 1919 redigoval »*Anežku*« prof. Dr. J. Budař, děkan Karel Balík v Černovicích, Frant. Kuttan, farář ve Slavkově u Čes. Krumlova až do svého odchodu na vojnu v roce 1915, od kteréžto doby rediguje Msgre Dr. Karel Slavík. Časopis byl rozšířen a velmi oblíben nejen po všech našich vlastech, ale i u krajanů v Americe, u Vídeňských Čechů, i v Jugoslavii. Časopis přináší črty ze života blah. Anežky, zvláště v číslech březnových a v záhlaví má pérokresbu Anežky Přemyslovny. Kromě anonymních příspěvatelů vyplňovaly si obsah časopisu též odběratelky.

OD KARLOVA MOSTU. Zprávy řádu Křižovníků s červenou hvězdou v Praze. Řídí P. Václav Bělohlávek O. Cr. Vydává čtvrtletně Řád Křižovníků s červ. hvězdou, Praha I.-191, Křižovníký klášter. Předplatné na rok Kč 15.—. List je krásně tištěn a přináší vzácné reprodukce i barevné, týkající se kultu blah. Anežky, jejíž jediný ostatek a památku klášter chová u veliké úctě. Upozorňuji zvláště na články:

Ročník I., 1928. — P. V. Bělohlávek ř. kř.: *K svatořečení bl. Anežky*. — Vyobrazení z breviáře velmistra Lva: *Blah. Anežka zakládá křižovníký klášter*.

Ročník II., 1929. — P. V. Bělohlávek ř. kř.: *Svatý Václav a Blah. Anežka*. — *Zprávy o oslavách bl. Anežky 1928*. —

Ročník III., 1930. — V. Svatohor: *Zpěv o chudé dceři Zlatého krále*. — P. V. Bělohlávek, ř. kř.: *Slovesné památky úcty bl. Anežky v křižov. řádě*. — Od téhož: *Tři promluvy o bl. Anežce a Z. Anežské kuchyně*.

— Barevná reprodukce: Prof. E. Dítě: *Blah. Anežka*. Obraz z kostela sv. Petra na Poříčí v Praze. — Barokový řádový obraz Blah. Anežky.

Ročník IV., 1931. — *Blah. Anežka u nemocného a Bl. Anežka a křížovnícký velmistr z Puchnerovského oltáře*, atd.

Ročník V., 1932. — V. Bělohávek: *Ve slávě a ponížení*, atd.

Administrace časopisu jest v Praze II., Karlovo náměstí, č. 5, v Československé akciové tiskárně, na jejichž strojích se tiskne časopis »Od Karlova mostu«.

DĚŠŤ RŮŽÍ. Časopis věnovaný úctě sv. Terezie Ježíškovy a blah. Anežky České. Rediguje Běla Dlouhá, vydávají čtvrtletně Školské sestry O. S. F. na Král. Vinohradech, Korunní tř. čís. 4. Roční předplatné 15.— Kč.

Dobře známá spisovatelka Běla Dlouhá podobně jako v dříve zmíněném životopise sleduje tu všechny složky života i kultu blah. Anežky Přemyslovny, jež mají býti též základem i pro příští případný proces kanonisační. Grafické úpravě věnují vydavatelky značný náklad dříve ve Státní, nyní v Průmyslové tiskárně v Praze a provází textové sloupce hojnými ilustracemi a poesíí z péra redaktorky, z níž malé ukázky byly zařazeny v »Poesii« tohoto sborníčku. Revue tato soustředila dosud největší počet spisovatelů, jež pérem oslavují blah. Anežku. Z obsahu upozorňujeme alespoň na následující stati a články:

Ročník I., 1929. — Běla Dlouhá: Vánoční modlitba k blah. Anežce, Děti u blah. Anežky, Matka bl. Anežky, Ohlas blahořečení Anežky Přemyslovny, Svatý Václav Anežčin strýc a vzor, Blah. Anežka a j. — Dr. Al. Fuchs: Z officia blah. Anežky české, Národní patronové. — A. Šorm: Bl. Anežka a české zvonařství, Beckovského modlitba za objevení hrobu a ostatků bl. Anežky, Český anděl u jesliček, Zaniklá svatyněka bl. Anežky v Praze. — Václ. Štulc: Píseň k bl. Anežce. — Dr. P. J. Vraštil S. J.: Zájem sv. Otce Pia XI. o život bl. Anežky České.

Ročník II., 1930. — P. Evermond Vl., Balcárek, O. Praem.: Blahoslavená Anežka v Doksanech, Obrázek bl. Anežky Př. v Doksanech. — Bořivoj Benetka: Svaté ženy české. — Dr. Alž. Birnbaurová: Anežka Přem. v českých kronikách. — Běla Dlouhá: Blahoslavená Anežko!, Pohled bl. Anežky na oltář, Vánoční píseň Anežčina, Děti u bl. Anežky. — A. Šorm: Svěcení sokolského praporu s obrazem bl. Anežky na stuze. —

Ročník III., 1931. — Dr. Al. Birnbaurová: Úprava okolí kláštera blah. Anežky, Anna Lehnická, sestra bl. Anežky. E. Balcárek: Bl. Anežka jest ideálem české dívky a ochránkyní manželek v rodině, Kaple blah. Anežky v Pístech. — Běla Dlouhá: Bl. Anežka ideálem české dívky, Rozkvět úcty k bl. Anežce v poslední době, Dívky u blah. Anežky, První chrám bl. Anežky, Bl. Anežka a dělníci, Bl. Anežka před obrazem Zvěstování, a j. Dr. Fr. Pechuška: Dosud neznámý rukopis bl. Anežky Č. v Šibeníku. A. Šorm: Česká zámořská osada bl. Anežky, Příspěvek k ikonografii bl. Anežky. — Dr. J. K. Vyskočil: Jak se pracovalo o kanonisaci bl. Anežky v 17. století.

Ročník IV., 1932. — Běla Dlouhá: Bl. Anežka zakladatelka chrámů, Dívky u bl. Anežky. — Dr. P. Kap. Vyskočil O. F. M.: Nevěsta císařova. A. Šorm: Oslavy blahorečené Anežky Př. ve Sloupnici u Lito-myšle, atd.

V každém čísle Deště »růží« jest potom rubrika »*Hvězdná dráha*«, obsahující často velmi dojemná poděkování za vyslyšení prosb na přímluvu bl. Anežky.

K letošnímu březnu připravují se zvláštní čísla některých časopisů, jež budou cele neb z větší části věnována blahoslavené jubilentce, jako »*Dorost*«, »*Serafinský prapor*«, »*Svatováclavský přehled*« a jiné. Vánoční číslo »*Lidových Listů*«, již 25. prosince 1931 přineslo zvláštní přílohu věnovanou námětům Anežčiným za redakce pí Běly Dlouhé.

VI. MODLITBY SAMOSTATNĚ VYDANÉ.

Za redakce prof. Rud. Schikory: *Blahoslavená Anežka Česká*, Hlučín, 1928 ve sbírce »*Životem*«, viz životopisy. Cena 50 hal.

Em. Shmutzerová: *Blah. Anežka Česká*, Praha 1928, viz životopisy. Kromě životopisu obsahuje: Mše na počest bl. Anežky České. Mešní píseň k bl. Anežce, Odpolední pobožnost k bl. Anežce Č. Litanie, Modlitby a Chvalozpěv o bl. Anežce České. — Nákladem Svazu katol. žen a dívek v Praze II., Národní tř., č. 6. Cena Kč 2.—. Nyní připravuje se druhé rozšířené vydání.

Běla Dlouhá: *Novéna k blahoslavené Anežce České*, Praha 1930. Vydaly školské sestry O. S. F., Vinohrady, Korunní tř. 4. Připojeny litanie a píseň Běly Dlouhé a nápěvem od Ant. Jandy: V Čechách se stmívá. Cena Kč 3.—.

Litanie k blah. Anežce České. Praha 1930. Vydaly Školské Sestry O. S. F., Vinohrady, Korunní 4. Cena neudána.

VII. HUDEBNÍ SKLADBY A PÍSNĚ.

Skladba F. Z. Skuherského: *Missa in honorem beatae Agnetis de Bohemia*.

K slavnostem blahorečení Anežky Přemyslovny připravil ředitel var. školy a hudební skladatel F. Z. Skuherský mešní skladbu, již nazval »*Missa in honorem beatae Agnetis de Bohemia*«. Nacvičení i slavnostní provedení, této tehdy ještě tiskem nevydané skladby řídil sám autor. Provedena byla 27. února 1876 při zahájení čtrnáctidenních oslav pražských, v chrámu svatého Jakuba, ježto tento kostel a klášter založen byl bratrem Anežčiným králem Václavem I. Zde také konána hostina při poslední korunovaci Přemyslovské Elišky, již byla bl. Anežka pratetou. Později byla vydána tiskem u Em. Starého v Praze.

Rozbor díla mše Skuherského jest v hudebním časopise »Cecilie«, roč. III. (1876).

Písně. Viz strana 65 až 75 tohoto sborníku.

VIII. NĚMECKÉ PUBLIKACE O BLAH. ANEŽCE.

J. Beckovský: Die geliebte Gespons des himmlischen Bräutigams die selige Jungfrau Agnes, Przemislai II. (welcher ansonst Ottogarus I. genennet wird), dritten böhmischen Königs dritte Tochter, Vorge stellt zur aufmerksame Betrachtung, andächtiger Verehrung, und allen ihren Landsleuten zum Trost, als ein kostbares und vor ihnen zu dato vorborgenes Kleinod geöffnet. Vormalens in böhmischer Sprache verfasst, nun aber in das deutsche übertragen, Prag 1758, (Stran 118).

Cornova: Analekten aus böhmischer Geschichte. (Znalost řečí bl. Anežky, dcery Přemysla Otakara I.) Meissner, Apollo, III. str. 230 a další.

Jos. Schiffner: Landespatronen II, str. 177—200, Lebensgeschichte der seligen Agnes, Tochter, Königs, Przmisl Ottogars I., Praha 1801.

Zimmermann: Die St. Agneskirche und St. Barbara-Kapelle mit einem Frauenkloster der Klarissinen. Geschichte d. *aufgehob.* Klöster in Prag 1837. (Str. 48—96).

Jentsch Joh. Nep.: Die selige Agnes von Böhmen. Katol. Pressverein, Praha, 1872, str. 62.

Glaubrecht J.: Die selige Königstochter Agnes von Böhmen und die letzten Przemisliden. Ein histor. Zeit - und Sittenmächte aus dem 13. Jahrhundert, Regensburg, Řezno 1874, stran 227.

Anonymous: Die selige Agnes von Böhmen, Tochter des Königs Přemysl Otakar I. Kurzgefasste Lebensbeschreibung mit entprechenden Gebeten. Vydáno k oslavám blahorečení v Praze roku 1876.

Tomek W. W., Mocker J.: Das Agneskloster in Prag, Geschichtlich und artistisch dargestellt. Vídeň 1891.

Wiehl Anton: St. Agnes-Kloster in Prag. Mitth. Central. Comm. N. F. XXVII., Vídeň, 1901 (strana 113—4).

IX. LIDOVÉ LEGENDY O BLAH. ANEŽCE PŘEMYSLOVNĚ.

Josef Svátek: »Pověsti a legendy pražské«, díl I., str. 78, Císař Karel IV. v klášteře blah. Anežky.

Julius Košnář: »Pět legend o Staré Praze«. Vánoční legenda z klášteřa blah. Anežky České.

Václav Řezníček: »Naše zlatá Matička«, díl IV., str. 227—232, vypravuje o vidění blah. Anežky při pádu Přemysla Otakara II.

PATRONÁTY BL. ANEŽKY PŘEM.

I. JEDNOTA PRO OBNOVU KLÁŠTERA BL. ANEŽKY V PRAZE.

Naši blahoslavené Anežce Přemyslovně staví se pod ochranu celá řada mimořádně důležitých podniků, velmi blízce okolnostmi a poměry příbuzných dobám, v nichž ona uskutečňovala svoje vzácné tužby a šlechtné plány a tak nám vzniká celá řada nových původních patronátů bl. Anežky, zcela odlišných, pro něž neměli jsme dosud v našem nebeském souhvězdí zástupce. Pořadatel sborníčku považuje za svou povinnost upozorniti alespoň co nejstručněji na tyto na výsost důležité podniky, zvláště ty čtenáře, kdož žijí mimo Prahu. Jako zakladatelka klášterů a kostelů především stala se patronkou »Jednoty«, jež ustavila se v letech devadesátých minulého století s krásným a vlasteneckým programem: obnoviti bývalý klášter a pozvednouti jej ze ssutin a nánosů věků, totiž znovu vybudovati České Assisi.

V prvních březnových dnech, obyčejně v předvečer svátku blahoslavené Anežky České, konává se každoročně v generalátě řádu Křižovnického tichá slavnost, vlastně valná hromada »*Jednoty pro obnovu kláštera bl. Anežky*«, jež svou intimitou stírá typický suchopárny ráz valné hromady a dodává jí rázu spíše jímavé slavnosti ctitelů blahosl. Anežky, milovníků Staré Prahy, obdivovatelů starého umění, i české slávy. Kdos napsal o této jednotě, že »jest snad nejtišším českým spolkem, který pracuje docela v ústraní, bez reklamy, který však hrdě může prokázati se svými činy«.

O těchto činech ovšem nelze referovati v jednostránkovém článku, který má býti pouze upozorněním na významnou korporaci. Nejlepší poučení poskytnou publikace této Jednoty jak byly již citovány na stránce 82 tohoto sborníčku.

II. DÍLO BLAH. ANEŽKY PŘEMYSLOVNY.

Františkánské oslavy české v jubilejním roce 1926 daly signál k novému, zcela dosud dobře neoceněnému podniku, který převzal na sebe úkol snad na pohled snazší, než »Jednota«, ale pro dnešní dobu jistě většího dosahu, jemuž určily přílehlavý titul ve spojení se jménem Anežka, a jež naplňuje mysl věřících Čechů velikou nadějí. O »Díle blah. Anežky« nejlépe poučí nás brožurka (vyšla jako 64. svazek sbírky »Životem« v Hlučíně za 50 haléřů) pod titulem »Pomozte pražské periferii!« od neúnavného apoštola pražské periferie P. Frant. Kruse, T. J., který jest zároveň jednatelem tohoto dosud jedinečného výboru. Náš apoštol periferie seznamuje nás s tímto zcela novým světem a jeho duchovními potřebami, které vyvolaly právě za *předsednictví J. M. ndp. velmistra Vlasáka* »Dílo blah. Anežky Přemysl.«, jemuž se dostalo čestného uznání od Svatého otce, který výslovně ve svém dopise napsal: »Žádné dílo apoštolátu není tak vzácné, jako dílo, které má za účel opatrovati kostely a duchovní správu pro tolik nesmrtelných duší« . . .

Program díla nejlépe tlumočí památné provolání vydané o svátku blahoslavené Anežky v roce 1928, jež zde otiskujeme pro jeho dalekosáhlý význam i poučení doslovně:

Velká Praha mohutně se rozvíjí. Kdo po několik měsíců si nevšímal, co se děje v předměstích, žasne, když se tam opět podívá: jaké zatím nastaly změny!

Starodávňý, venkovský ráz úplně mizí; zato rostou ze země moderní budovy a nové osady. Ale vše to nestačí na ubytování přívalu obyvatelstva. Tisíce lidí se musí spokojiti s chatrnými útulky, jež nezasluhují jména »domů«; stačí připomenouti »kolonie«: Na krejčárku, Čínu, na Bořkově ulici, na Strži, v Poli atd.

Není divu, že s překotným rozmachem Prahy — a podobné věci se dějí v jiných větších městech: v Brně, Mor. Ostravě — jsou spojeny i povážlivé zjevy; nejednou už byly úřady nuceny zakročiti proti nepořádku, vzrůstajícímu se v některých koloniích. Příčinou nikoli podřadnou nedobrych zjevů jsou *nedostatky náboženského života*. Z nejedné osady, čítající už 8 až 10 až 20 tisíc lidí, ozývají se prosby o duchovní pomoc. Nežádají nějakých monumentálních chrámů; na takové podniky při dnešních drahotných poměrech nelze pomyslet. Namnoze by stačily skrovné prozatímní kaple. Rovněž nutné jsou útulečky pro děti, jež by jinak — pro nedostatek výchovného dozoru — utrpěly zkázu na mravech i na těle.

Zkušenosti z jiných velkých měst nutí upřímného vlastence všimnouti si této záležitosti. V Paříži na př. do nedávna bylo poukazováno na nebezpečí, jež mohlo vzejíti hlavnímu městu i celé Francii ze statisíců obyvatelstva na periferii pařížské, kdyby zůstávalo mravně a nábožensky zanedbáno. Obětavé a vlastenecké duchovenstvo francouzské, pochopivši situaci, dalo se do práce a za pomoci rozvázných tříd veškeré Francie zřízováním nových farností a charitativních ústavů tak pozvedlo nábožensko-mravní úroveň pařížských předměstí, že ono nebezpečí je velice zmírněno, ne-li úplně zžehnáno.

Proto: kdož jsi přesvědčen o velkém významu upřímného náboženství pro zdravý vývoj celonárodního života, pomáhej, jakýmkoliv způsobem můžeš, dílu blahosl. Anežky Přemyslovny, jež si vzalo za účel, ve shodě s příslušnými úřady podporovati hmotně a morálně snahy o vybudování řádné duchovní správy i nejnütnějších dobročinných ústavů, v nově povstávajících předměstích Velké Prahy, i v jiných velkých městech Čsl. republiky.

Jakékoliv příspěvky, pokyny, návrhy, přijímá a dotazy vyřizuje: Výbor Díla blah. Anežky, Praha I., 191.

III. BLAHO SLAVENÁ ANEŽKA PATRONKOU DRUŽINSKOU, SPOLKOVOU, ATD.

Blahoslavená Anežka Přemyslovna záhy se stala po vzniku sdružování zbožných spolků a jednot patronkou spolků a organizační činnosti vůbec, a proto tak často nalezneme ji nejen u společností spjatých s její úctou, ale

ve spolkovém životě vůbec a na spolkových praporech. Tak zvláště oblíbily si ji Mariánské Družiny české, které druží Blahoslavenou přímo s Pannou Marií. Tak jest blah. Anežka patronkou Mariánských družin pro učitelky v Praze od roku 1886, v Českých Budějovicích rovněž učitelek od r. 1908 a Mariánských družin dívčích na Velehradě od roku 1902, v Kroměříži od roku 1904, v Napajedlech od roku 1902, v Kvasicích do roku 1908 atd. Z novější literatury viz: Rybák: Blah. Anežka patronkou Mariánských družin («Ve službách Královny», XXIII., 1930). Ale kromě toho dostalo se jí nespočetné násobné důvěry pro život spolkový ve všech oborech, z nichž za poznamenání tu stůj, že i odbor jízdního sokola v Opavě v roce 1880 dává stuhu svého praporu zdobiti obrazem blahoslavené Anežky České.

Ze spolků, jež pak přímo spialy tuto patronaci i s pojmenováním blahoslavené Anežky, budiž tu zmínka o »Spolku blah. Anežky České« nebo-li o »Spolku svaté Marie-Anežky pro dobrovolnou péči o chudé v království českém«, jenž založen roku 1876 zásluhou P. Josefa Všetěcky, kněze řádu křížovnického. Účelem spolku jest po příkladu blah. Anežky a sv. Vincence z Paula působiti k duchovnímu blahu chudých, odpomáhati hmotné bídě jejich.

Celá řada místních odborů katolické charity ustavila se pod patronací blah. Anežky Přemyslovny (Jindř. Hradec r. 1926, Vysoké Mýto, atd.), a spolků vzájemné podpory jako *Anežka* v Úpici, v Březnici (1903); »*Jednota panen blah. Anežky*« v Českých Budějovicích oslavovala loňského roku již své padesáté výročí. Z moravských k nejstarším se pojí »*Družina blahoslavené Anežky České*« v Hustopečích (Morav. Vlastivěda, díl 25, str. 76.).

Jiný spolek pod titulem Anežčiným jest »*Družina bl. Anežky české*«, totiž spolek dam sdružených za účelem podporovati křesťansko-katolické vychování českých dívek, schválený arcibiskupskou konsistoří v Praze roku 1890. Družina má několik oborů a u ní vznikl Útulak slepých dívek na Kampě a řada jiných blahodárných podniků. Původcem Družiny byl školní rada Josef Šauer z Augenburgu.

O významu časopisu »*Anežka*«, vycházejícího v Českých Budějovicích a sdružující odběratelky — dívky t. zv. »*Papírové rodiny*«, zmínil jsem se již ve výpočtu časopisů šířících úctu k Blahoslavené.

Tím ovšem nejsou vyčerpány všechny patronáty bl. Anežky v okruhu působnosti organizační, duchovní a charitativní. Celá řada ústavů již dala její jméno na svá průčelí (Útulna Anežky Přemyslovny v Přerově atd.), a do svých pojmenování, ale hlavně její příklady životní provádějí skutkem. Proto zasluhují nejen všestranné podpory a účasti, kteroužto součinností bude zajisté nejlépe oslaveno jubileum naší blahoslavené Anežky Přemyslovny.

A. Š.

SVĚTICE S BERÁNKEM.*)

Umění výtvarnému připadá čestný úkol, aby nám představilo a přiblížilo vynikající osoby a události dob minulých; nejtěžší jest to ovšem úloha v těch případech, kde nezachovalo se nám jich současných vyobrazení, a kde odkázán jest umělec pouze na památky písemné a na svou obrazotvornost. Nemohou tudíž ani výtvarníci podati nám obraz skutečnosti samé, nýbrž jen illusi — nebo-li dojem skutečnosti. Takové výtvary jsou mocnou pomůckou naší obraznosti, ba často tak mocnou, že se vzpomínkou na příklad na světce nějakého spojujeme bezděky představu jeho, jak nám jest známa z některého díla umění výtvarného.

Ve vyobrazení světců ustálil se pak obyčej k snadnějšímu a přístupnějšímu pochopení mimo svatou bytost samu, uváděti na obraze ještě některý přívlastek, někdy i více přívlastků, jež výmluvně nám představují určitou vlastnost neb připomínají nějaký význačný děj ze života světce samého.

Jedním z nejvýraznějších a nejuctyhodnějších náznaků křesťanských jest beránek, jenž se stal symbolem samého Krista: Beránek s křížem — symbol utrpení a smrti Kristovy, s korouhví, na níž jest kříž — symbolem vzkříšení a vítězství Kristova; jindy vidíme beránka na knize, atd. Později vyobrazování křesťané jako ovečky, — mezi nimiž vidíme sv. Petra, jeho nástupce, Klementa I. a jiné. Také svatý Jan Křtitel často se vyobrazuje s beránkem v náručí. Celý kult vyobrazování s ovečkami sám o sobě představuje »Ježíš dobrý pastýř« a podobně.

Českým světcům a světicím dostalo se záhy jednotného typického vyobrazování a ustálených atributů, podle nichž bezpečně v řadě jiných vyvolenců Božích toho kterého poznáme.

Blahoslavenou Anežku dosud tak jednotně ikonograficky podánu však nemáme. Shledáváme tu dva typy jejího zobrazování — neberouce zřetel k nejstarším dvěma vyobrazením v breviáři velmistra Lva, a na Puchnerově oltáři — totiž jako ošetřovatelku nemocných a almužnu rozdělující, shodný to způsob vyobrazování se svatou Alžbětou, potom podle obdobných vyobrazení svaté Anežky Římské vyobrazenu též naši Anežku s beránkem.***) Také naši Blahoslavené velmi přílehně tento symbol se druží nejen jménem, ale i symbolicky označuje úkol života jejího, jak krásně napsal již Svatohor-Bělohlávek ve »Čtení o našich svatých ochranách«:

*) Užívaje zde několikrát slov „svatá“ a „světice“ o blahoslavené Anežce Přemyslovně, podrobuje se pisatel předem každému rozhodnutí Církve svaté ve smyslu dekretu papeže Urbana VIII.

***) Anežka Římská osmý den po svém umučení zjevila se podle zbožné legendy svým rodičům s beránkem, utěšujíc rodiče své, aby ji neoplakávali, ježto Spasitel ji v ráji vyznamenal. V Římně postavená jí basilika, kde vždy o jejím svátku 21. ledna podle dávného zvyku jest svěcení beránků, jejichž vlny jest potom použito k zhotovování arcibiskupských odznaků zvaných „palií“. Ověčené beránky v jakýchsi ošatkách ke svěcení přinášejí dívky ustrojené za družice v bílé šaty. Po slavnostní mši svaté jsou přeneseny do Vatikánu, kdež jim žehná svatý Otec a potom se dopraví do kláštera svaté Cecílie, kdež o Velikonocích se provede stříž vlny. — Při zobrazování sv. Anežky Římské bývá beránek často malován s gloriolou kolem hlavy na rozdíl u naší blahoslavené, kde této glorioly není.

JAN BURGMAIER: BL. ANEŽKA. Dřevoryt z doby okolo r. 1514.

Její jméno Anežka-Agnes, má něco v sobě z beránka — Agnus, z toho beránka, jenž za jiné jest obětován. Jakoby ji za svou šťastnou pokračovatelku vyslaly nejšlechtnější ženy Přemyslovců, kterým bylo souzeno často usmiřovati oběti velké zbožnosti, krvavé stíny svého rodu: Ludmila, Přibyslava, Mlada . . .»

Již svatý Ambrož, biskup milánský, krásně vykládá jméno Anežka, jako symbol nevinnosti. Latinsky Agnes, řecky Agné, to jest — čistá. Jméno toto jest zároveň symbolem zbožnosti, neboť agni, t. j. ovce, bývaly nejmilejším a nejčastěji podávaným obětním darem; ač tento výklad se vztahoval samozřejmě ke jménu svaté Anežky Římské, umučené ve věku dvanácti let pro víru křesťanskou, velmi dobře se hodí i pro jméno naší Anežky České, neboť i z ní

čistota života, zbožnost a pokora učinila slavnou obět, kterou směl rod Přemyslovců nabídnouti Bohu jménem celého národa.

Nejprve letmo projdeme se galerií světců a světic Božích, jež se vyobrazují podobně s beránkem nebo s ovečkami.

Kromě zmíněné římské Svěťice Anežky zobrazuje se s beránkem neb ovečkou svatá Jenovefa Pařížská, svatá panna a mučednice Solongia, svatá Saturnia, jež jsouc pronásledována, skryla se katům ve stádě ovcí, svatá Anežka z Montepulciano, svěťice klariska Coleta, svatá Lucie z Berge, svatá pastýřka Germána, a svatá Regina s pasoucí se ovečkou; dále svatá Humilita přináší zbloudilou ovečku ke stádu a jiné. Též řada světců maluje se ve společnosti jedné i vícero oveček a tak se s tímto atributem setkáváme u svatého Františka z Assisi, u svatého Vendelína, u svatého Ondřeje Korsinského, u svatého Bernardina z Tiron, u františkána sv. Paschala Bayonského, u sv. Florentina, poustevníka Malchuse i jiných. Z toho patrno, že zvláště řád františkánský volil za přívlastek oblíbeného beránka Františkova a proto radostně jen můžeme konstatovati, že tento poetický námět již biblický (Abel, Petr, Dobrý Pastýř a j.) dostal se za atribut naší české první františkánské svěťici.

Na nejstarším obraze, kdy vyskytuje se blah. Anežka Přemyslovna s beránkem, jest rytina Jana Burgmaiera z doby okolo r. 1514, kterou v době blahorečení objevil zasloužilý český kněz tehdy protektor koleje »Dell Anima« praelát Msgr. Jänig v Římě ve sbírkách rakouského vyslance hraběte Paara. S jeho svolením byla ofotografována a péčí Křesťanské akademie v Praze rozšířena u nás v letech 1876 a násled. Na tomto dřevorytu jest beránek bl. Anežky s malou jednoduchou gloriolou kolem hlavy, kterouž jiní výtvarníci později nemalovali.

Tato rytina sloužila pak za předlohu četným výtvarníkům, kteří v době blahorečení často byli vyzváni, aby opatřili obrazy i obrazy oltářní bl. Anežky, pro svatyně zemí koruny Svatováclavské.

Pietně se tohoto námětu ujal tehdy representant našeho posvátného umění, mistr Josef Hellich, který k beatifikační slavnosti maloval v letech 1875—6 dva obrazy, první, objednaný klášterem Křižovníků v Praze, druhý pro biskupa Dra K. Průchu, zasloužilého horlitele o blahorečení Anežčino. Na obraze pro Křižovníky s červenou hvězdou, umístěném nyní po straně hlavního oltáře v presbytáři, spatřujeme blah. Anežku v řeholním rouchu, po straně jedné klečí anděl, držící řádový kříž, na druhé straně beránek; v pozadí týčí se královský zámek na Hradčanech. Na obraze pro biskupa Průchu má blahoslavená podobné pojetí; místo anděla s řeholním znakem staví autor k nohám blah. Anežky český znak se lvem, na druhé straně opět svěťici provází družný beránek a v pozadí vidíme apsidu románského kostela po jedné straně, po druhé zahradu, snad klášterní; mezi oběma jest koberec, jenž tvoří pozadí blahoslavené postavě. V době blahorečení zvláště toto druhé pojetí došlo veliké obliby, a proto zhotoveny tehdy sádrové reliefy a sochy věrně podle Hellichova pojetí, jež podle soudobé zprávy v časopise »Method« (r. II., str. 39.) došly rozšíření mezi věřícími v mnoha tisících odlitcích. Kromě toho rozešlo se z Prahy nespočetně mnoho fotografií tohoto Hellichova obrazu po vlastech českých a moravských, ba i do Slezska.

Obraz Hellichův zaslán též profesoru Sekvencovi do Lipska, aby jej dal rýti výtečnému tehdejšímu rytci Oswaldu pro ocelorytinový obrázek, jenž vyšel ve třech formátech, které se subskribovaly u nedávno tehdy založené Křesťanské akademie v Praze po 1.20 zl., po 50 kr. a 20 kr. Záhy na to nové provedení rytin podle Hellicha svěřeno umělci krajanu Schmidтови, ve Vídni žijícímu (Method, r. II., 97.). Rytinky tyto podle tehdejších zpráv Křesťan. akademie po celých stovkách byly rozprodávány.

Podle Hellichova obrazu blah. Anežky objednány další oltářní obrazy do Žďáru, Pluhova (Method II., 109.), do Křížkova Kostelce (Method II., 133). V roce 1877 maluje Hellich znovu obraz blah. Anežky Přemyslovny pro kostel ve Veliši u Jičína. (Method III., 135.).

Dále podle námětu Hellichova vznikly obrazy blah. Anežky ve Spáleném Poříčí, v Čičově a v Těnovicích. (Dr. Ant. Podlaha, »Posvátná místa«, d. IV.).

Podle tohoto Hellichova námětu raženy v Paříži medaile k pražským oslavám blahorečení, jichž rozdalo a rozprodalo se v době oslav od 28. února do 11. března roku 1876 na patnáct tisíc. (Podle tehdejších nabídek v novinách a časopisech prodávaly se u knihkupce A. G. Steinhauera společně s medailkou tehdy blahorečeného Jana Sarkandra »obyčejný penízek 4 kr., pozlacený 10 kr.«).

Konečně podle Hellichova námětu malovány též četné korouhve a prapory kostelní, jako do Chválkovic, r. 1878, a t. d.

Podle těchto Hellichových a Jedličkových obrazů vznikla řada ocelorytů a kamenotisků i autotypií blahoslavené Anežky, jež téměř vždy mají beránka v průvodu světice, neb v levém rohu nahoře v oblacích jako symbol Krista. Řada takových obrázků nalézá se ve sbírkách kláštera Křížovníků, čest. kanovníka Karla Procházky na Žižkově, a arcibiskup. kons. rady Václ. Vítka na Král. Vinohradech. Hojně jich vydal měditiskař Rudl v Praze.

Vyhledáme-li i neveliký počet maleb vzniklých v mezidobí vzniku rytiny Burgmaierovy a jejího uvedení do Čech v roce 1875, nalezneme i na řadě obrazů barokových, beránka v společnosti blah. Anežky Přemysl. Jsou to olejové obrazy u Křížovníků, v Doksanech a jinde. Beránek tu však není zobrazován jako krotký průvodce světice, ale v jiných zastoupeních a často asi je symbolem samého Krista, duchovního ženicha naší Blahoslavené, zjevující se buď v oblacích, nebo spočívající na jednoduchém trůně neb podstavci.

Ve sbírkách J. M. biskupa Dra. Antonína Podlahy jest obraz blah. Anežky z poloviny XVII. věku, kde zakladatelka kláštera na Františku hledí beránka, po hlavičce; beránek sedí na podstavci pokrytém královským purpurem, u podstavce leží odložené koruny císařská a královská. Obdobně jest umístěn beránek na pěkném obrázku blahosl. Anežky v Doksanech s rámováním, bohatě vyzdobeném dracounem, perličkami atd.

Také svěží a vroucně malované obrazy bl. Anežky od Fr. Urbana provází beránek.

Ze sochařů použil symbolu beránka při zobrazování blah. Anežky Přemyslovny Čeněk Vosmík pro galerii českých světců v průčelí kostela v Karlíně roku 1911; beránka něžně posadil na knihu, jež blahoslavená drží v ruce,

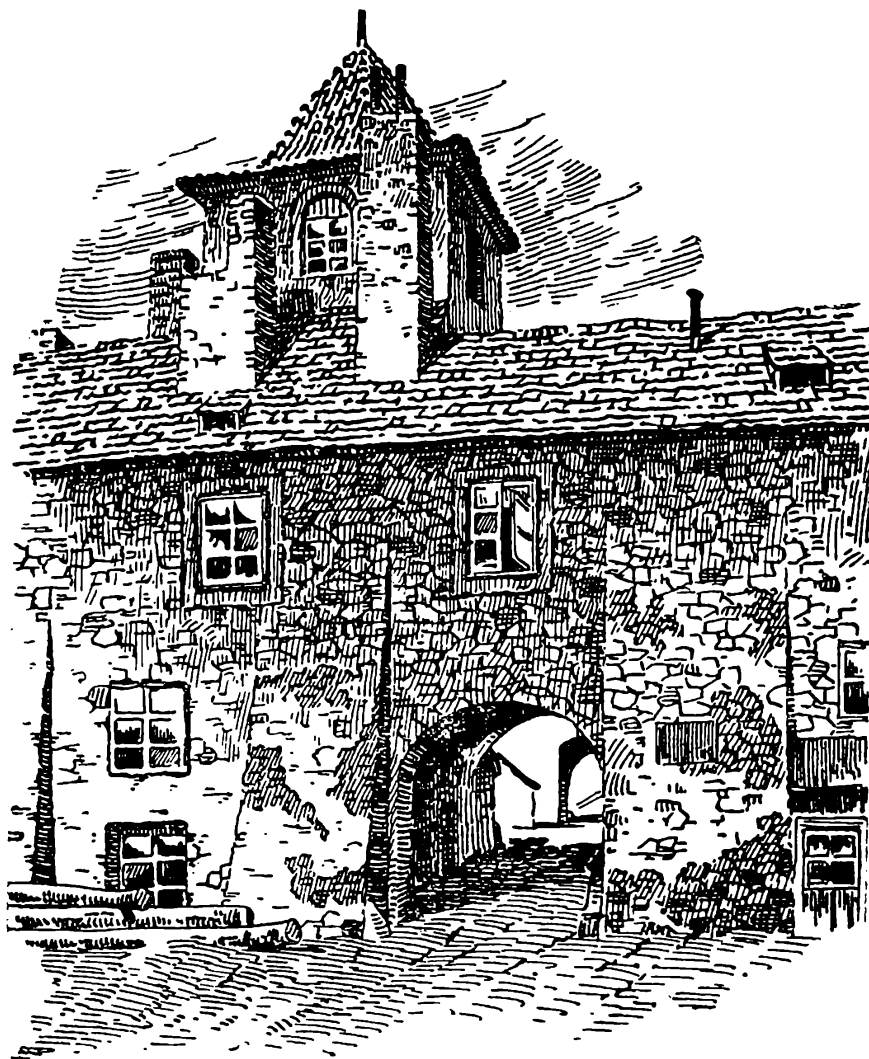
zatím co koruna královská odložena stranou u nohou; podobně tvořil sochu pro výklenek gymnasiálního kostela v Klatovech roku 1914.

Nejstarší patrně pražská kamenná socha bl. Anežky, označená na podstavci nápisem »Svatá Anežka«, stávala na Františku na nábřeží nad vraty vchodu do bývalé budovy konventní; Anežka tu představuje se v rouchu Klarisek, má na hlavě korunu, v pravici berlu, v levici knihu a u nohou beránka (srovnej Fr. Eckert: Posv. místa, II., 483.). Sochař Myslbek do sousoší svatováclavského umístil bl. Anežku bez beránka.

Za to umění slovesné a poesie často věnuje zvýšenou pozornost něžnému atributu — Anežčinu beránku, jak v tomto sborníčku jest zastoupeno básní Rud. Stupavského na straně 49.

Jistě, že připravovaná Výstavka památek kultu blah. Anežky Přemyslovny zpřístupní nám nejen zde jmenované umělecké dílo velebící naši Klarisku s beránkem, ale předvede ještě mnoho dosud neznámých a jinak těžko přístupných krásných památek i se všemi jejími ostatními zajímavými atributy čili přívlastky.

A. Š.

Zátiší z kláštera blah. Anežky Přemyslovny »Na Františku«.

STRUČNÝ PŘEHLED PAMÁTEK KULTU BL. ANEŽKY PŘEMYSLOVNY A JUBILEJNÍ VÝSTAVKA V ROCE 1932.

Nejstarší vyobrazení bl. Anežky Přemyslovny nalézá se v breviáři velmistra řádu křižovnického, jenž byl dokončen roku 1356. Blahoslavená spatřuje se zde, kterak podává velmistru Křižovníků Albrechtu ze Šternberka model kostela. Podobně a snad i podle tohoto vzoru vznikl pozdější tabulový obraz blah. Anežky pro oltářní archu Puchernovu, jejíž část nalézá se v majetku Obrazárny společnosti přátel umění. Část s blah. Anežkou jest majetkem Křižovníků, jakož i breviář velmistra Lva. Jiná deska z oltáře Puchnerova (r. 1484) představuje bl. Anežku jako ošetřovatelku nemocného.

Z doby kolem roku 1514 pochází rytina norimberského umělce Jana Burgmaiera, o níž činí se zmínka v předchozím článku.

V XVII. a XVIII. věku vzniklo více obrazů olejem malovaných, kde blahoslavená Anežka, zobrazuje se jako Klariska, obyčejně s křížem a lilií v ruce.

Na počátku XVII. století vymaloval Jan Jiří Heintsch (zemřel r. 1713), pro klášter křižovnický cyklus lunetových obrazů s výjevy ze života blah. Anežky, z nichž nejzdařilejší jsou: Bl. Anežka vyjednává se stavitelem stavbu kláštera, dále uvádí Křižovníky do vystaveného kláštera u mostu, Blah. Anežka přijímá roucho řeholní atd. Jest tudíž veškerá starší tvorba k oslavě bl. Anežky soustředěna u Křižovníků v pražském jejich generalátě; ale i jinde přicházejí vzácné ze starší doby obrazy, jako v Doksanech, ve sbírkách Podlahových, atd. V Doksanech nalezen obraz naší světice s označením »C. R. Kulik, delineavit« z doby kolem roku 1700.

Teprve blahorečení oslavované u nás prvně 2. března r. 1876 přispělo k rozmnožení obrazů a oltářů. Byly to nejprve dvě práce Jos. Hellicha, z nichž v roce 1876 malovaná dostala se na oltářík v presbytěři kostela sv. Františka u Křižovníků v Praze. Druhý Hellichův obraz bl. Anežky vznikl na popud biskupa Průchy, pro jeho domácí kapli v roce 1875, který patrně později byl věnován kapli sv. Kříže Mariánského ústavu v Ječné ulici, kdež visel již roku 1884. Obraz od Antonína Krause pro kapli v Pístech u Budyně malován jest v roce 1873.

Kromě praeláta Msgra Jäniga možno nazvati mecenášem Anežčinského výtvarného umění biskupa K. Průchu, který dal malovati nově blahorečenou též u malíře J. Heřmana, a obraz ten daroval zámku Vranskému, odkudž obraz později se dostal do kostela v Klobukách. (Viz Dr. Antonín Podlaha: »Posvátná místa«, díl VII., str. 73.) Týž biskup a předseda komise blahorečení Anežky věnoval r. 1879 okna do kaple Šternberské ve velechrámě sv. Víta na Hradčanech, kde jest vyobrazena bl. Anežka, sv. Vít a bl. Jan Sarkandr. V Týně na oltáři sv. Kryšpína a Křišpianina jest nad oltářním stolem obraz blah. Anežky, který roku 1881 maloval za dozoru autorova malíř von Rhoden jun., podle obrazu L. Seitze na klenbě kostela S. Maria dell' Anima v Římě na podnět a náklad rektora hospice v Římě Jäniga. Obraz ten požehnal sám svatý Otec Lev XIII. a do chrámu Týnského přinesl jej z poutě

Slovanů do Říma vyšehradský probošt Václav Štulc. Obraz ten pěknou koncepcí a jemným koloritem zvláště upoutával zraky navštěvovatelů Národopisné výstavy (Dr. Antonín Podlaha a Ed. Šittler: »Národopisná výstava českoslovanská v Praze roku 1895«, *Vlast* r. XII., str. 381 a Ekert »Posvátná místa, od. I., str. 320). Ludvík Seitz (nar. v Římě r. 1845) syn a žák výtečného Alexandra Seitze byl stoupencem školy Overbeckovy; spolu se svým otcem povolán byl biskupem Strossmayerem do Ďakovarů vyzdobiti stoliční chrám. Mimo to ozdobil svými malbami mnoho jiných vynikajících budov a chrámů v Římě a jinde. Seitzův obraz blahoslavené Anežky představuje kněžnu Přemyslovnu oděnou v šedé roucho řeholní a opásanou cingulem, ona odkládá, pohlížejíc s vroucí oddaností na kříž, skvostný plášť knížecí. Krásnou reprodukcí tohoto obrazu uveřejnil Dr. Antonín Podlaha v »Českých květech«, r. I., 91. Obraz tento v uměleckém měditisku na japonsku vydalo též Nakl. Kropáč & Kucharský v Praze. Jiný Seitzův obraz bl. Anežky jest v soukromém majetku. Malíř A. Jedlička maloval blah. Anežku s ovečkou, ona drží v rukou chrám, kterýžto obraz sloužil velmi často za vzor k drobným rytinám a obrázkům bl. Anežky. Cenný obraz, kterak blah. Anežka odevzdává špitál sv. Františka Křižovníkům od J. Navrátila chová rovněž ve svých sbírkách klášter Křižovníků.

V chrámě sv. Ignáce v Praze při kapli sv. Františka visí obraz blah. Anežky od malíře Zapletala. Od Zapletala jest obraz bl. Anežky též v Dobřichovicích, v zámecké kapli. Na podnět horlitele o blahorečení v diecesi královéhradecké, kněze Dremla, maloval obraz blahosl. Anežky pro kostel ve Sloupnici u Litomyšle kyšperský autor Jan Umlauf, r. 1875. Ve »Zlaté Praze« XVIII. reprodukován jest obraz bl. Anežky od J. Mandla. Malíř J. Heřman, maloval r. 1881 obraz blah. Anežky pro filiální kostel ve Votrybech na Vlašimsku a jiný pro biskupa Průchu.

Z novějších pokusů nejzdařileji provedl scény s blah. Anežkou prof. Em. Dítě: Obraz založení špitálu u sv. Petra na Poříčí malován r. 1903, nyní v kostele u sv. Petra na Poříčí, a obraz, kterak bl. Anežka ošetřuje nemocné. Urbanovy malby bl. Anežky Přem., vlastní ve svých sbírkách J. M. Dr. Antonín Podlaha. Z moravských umělců sluší upozorniti na obraz J. Köhlera.

Freskovou malbu bl. Anežky od Nováka nalezneme v průčelí lázeňské budovy v Bohdanči u Pardubic, nástěnnou pak od K. L. Klusáčka v kostele v Čakovicích u Prahy; v biskupské residenci královéhradecké jest obraz od V. Hynaise, objednaný biskupem Haisem kol roku 1879.

Z prací umístěných mimo hranice vlasti, mile překvapí obraz bl. Anežky v polské osadě Dolních Kojanovicích na území německého Slezska a ve Vratislavi na postraní oltáře sv. Heleny v gymnasiálním kostele od malíře F. Krause z prvních let minulého věku. Tamže při bývalém klášteře Křižovníků, jehož kopule se dochovala našim dnům, jest jedna ze sličných fresek věnována námětu, kterak bl. Anežka zakládá klášter křižovnícký v Praze a klášter na Františku. Freska byla pořízena roku 1715 od malíře J. Eybelloissera.

Nezřídka se setkáme se sklomalbou blah. Anežky v chrámových barevných oknech z posledního půlstoletí: U svatého Víta na Hradčanech r. 1879

v kapli Šternberské, ve votivním kostele ve Vídni od Sekvence («Method» III., str. 135), v Rozseči na Moravě od Viktora Förstra, na Kladně, v Pa-lečku na Slánsku, v kapli na Radhošti, u sv. Haštala v Praze, v Oubě-nících a jinde.

Na Národopisné výstavě v Praze roku 1895 byly některé význačné pa-mátky kultu blah. Anežky vystaveny v oddělení českých sv. patronů. (Viz Dr. Podlaha »Vlast«, roč. XII., str. 379—382). Dvě menší expozice pa-mátek bl. Anežky sestavil pisatel těchto řádků počátkem února v roce 1924 ve výkladních skříních Knihkupectví »Zlatý Klas« v Praze I., (ulice Ka-roliny Světlé), a v Praze II., ve Spálené ulici, kde vystaveny některé pa-mátky z kláštera Křižovnického, ze sbírek Dra Antonína Podlahy, žižkov-ského vikáře Karla Procházky a arcib. kons. rady Václava Vítka. Popisem tyto expozice glosovány v »Lidových Listech«, (1924), č. 52.

Ne tak četně oslavilo bl. Anežku sochařství. Na Františku nad vraty z ná-břeží do bývalé konventní budovy stávala socha bl. Anežky na bráně. K nej-starším sošnickým výtvorům náleží socha bl. Anežky v Klučenci na brance po straně hlavního oltáře. Zcela jiného pojetí jest baroková socha, jež se označuje za blah. Anežku v řadě světců na mostě v Náměstí nad Oslavou na Moravě, kteréžto sochy vznikly v letech 1740—1752. Svěťice jest znázorněna jako Klariska s knihou v ruce, u jejích nohou andělíčků. Dále dlužno při-pomenouti nejasnou sochu t. zv. »kamennou pannu«, jež v dějinách Jemnice na Moravě vyskytuje se jako »genius loci«, ochraňující město před neštěstím, a jest podle některých snad starobylou sochou bl. Anežky. K blahořečení vy-dány odlitky blah. Anežky od sochaře Wilda.

Z autorů známých připomeňme si ještě model Šimkův, z nejnovější doby so-chy od Pelikána v Příkazech u Olomouce a od Kloučka na klášteře Křižovníků. Vosmíkovy sochy bl. Anežky nalezne pozorovatel na průčelí kostela v Kar-líně z roku 1911 a ve výklenku gymnasijského kostela v Klatovech z roku 1914. Při poměrně málo početném zastoupení v sochařství, dostalo se vzácné-ho několikerého provedení bl. Anežky mistrem Myslbekem při námětech pro sousoší na svatováclavské náměstí. Některé náměty k této práci i Myslbekův relief blah. Anežky získal již řád Křižovníků. V roce 1878 péčí kaplana Václava Oplta v Libochovicích opatřena pro tamní kostel socha bl. Anežky. Rovněž nad vchodem do Družinské kaple v koleji sv. Ignáce jest bl. Anežka, již řezal závod F. V. Buk v Praze atd. V majetku kláštera Křižovníků jsou ještě mo-dely soch bl. Anežky od Pekárka, Máry, Pešana a jiných.

K nejvzácnějším pracím na oslavu blah. Anežky pojí se její jemně te-pané obrazy neb umělé emailové mosaiky na posvátných nádobách liturgic-kých, jimiž se honosí sám klášter Křižovníků v Praze, kalich v Chotýšanech, v Králové Hradci u sv. Ducha (v medailonu vroubeném českými granáty) a jiné. S těmito spíat jest též křižovnický relikviář s ostatky blahoslavené Anež-ky, jedinými to dnes známými ostatky naší Blahoslavené vůbec.

»Soupis památek, díl XLI«, udává Anežku s beránkem na zelené kasuli ze XVI. věku v Hořicích na Šumavě. (Zda-li jedná se o sv. Anežku Římskou neb naši Blahoslavenou, není v soupise uvedeno.) —

Jeden z posledních pražských zvonařů — Josef Diepoldt — založil si zvonárnu právě tam, kde bývala kuchyně kláštera blah. Anežky, což rád na svých zvonech označoval, a zvony své ozdoboval reliefy blah. Anežky Přemyslovny. Na zvonu s bl. Anežkou litém roku 1888 do Vranova, čteme legendu: »*Kde blah. Anežka vařivala, tam mně zbožná mysl utvořila.*«.

Zvony, na nichž relief blah. Anežky přichází, máme na Žižkově, ve Mšeně, Čes. Budějovicích, v Seifen u Jáchymova, v Řebčíně u Olomouce, mezi zvony zvonkové hry ve Staré Boleslavě a jiných více.

Četné jsou i prapory a korouhve s obrazem blah. Anežky, zvláště Mariánských družin.

Ze svatyní jsou zasvěceny blah. Anežce chrám v Chicagu, postavený americkými Čechy vystěhovalci, kaple v Pístech u Budyně a ve Spořilově má býti postaven kostel bl. Anežky v dohledné době. Z klášterních kaplí připomínám kapli u Křižovníků v Praze a jinou na Kladně. V Praze bývala ještě kaple blah. Anežky Přemyslovny při bývalých lázních »Písané«, kde stojí nyní palác Lažanských a ve Vratislavi bývalý kostel křižovníků, zasvěcený původně sv. Jiří, zván od čtrnáctého století »U svaté Anežky« — Agneskirche. — Oltáře neb větší obrazy její kromě již dříve připomenutých, jsou v Lipnici nad Sázavou, v Hrubém Jeseníku, v Mcelách u Nymburka, atd., atd.

Nejobsáhlejší jest ovšem řada památek písemných, zachovaných doma i za hranicemi, mezi nimiž zvláště stal se známý spis v milánské Ambrosianě objevený nynějším papežem J. Sv. Piem XI. Ostatní vypočítávati v tomto krátkém náčrtku nelze; hojně bude jich vystaveno a soustředěno na výstavce letošního roku u Křižovníků. Výstavka bude přístupna po celé léto a upozorňují na ni již nyní, aby také všichni návštěvníci Prahy, kteří i mimo hlavní oslavy do Prahy zavítají o prázdninách, neopomenuli výstavku navštívit. Výstavka bude umístěna v prostředí co nejbližším blahodárné životní činnosti Anežčiny, v klášteře Křižovníků u Karlova mostu a sice v bývalé kapli k její počtě založené. Odbor výstavní v čele s J. M. nřdp. velmistrem Vlasákem pilně pečuje, aby shromáždil i jinde rozptýlené památky na blahoslavenou Anežku a objevil nové dosud neznámé předměty s její úctou související. Při tom budou zpřístupněny k nahlédnutí některé historické a umělecké rarity vzácných hodnot jindy nedostupných, jako breviář velmistra Lva, vzácný kalich s medailonem bl. Anežky, relikviář s jedinými známými ostatky a jiné. Odbor také touto cestou obrací se na ctitele bl. Anežky, aby upozorněním spolupracovali na získání zpráv o jiných památkách kultu Anežčiny dosud skrytých a rozptýlených po celých Čechách a Moravě a upozornili výstavní odbor, zda v jejich okruhu nenalézá se oltář, obraz, rytina, socha, výšivky, obraz na posvátných nádobách, zvonech, obrazy na praporech, medailky, okenní malby, atd., bl. Anežky. Zprávy tyto račte adresovati: Výstavka památek kultu blah. Anežky Přem., v Praze I-191, Klášter Křižovníků.

A. Š.

DOSLOVEM.

Pořadatel Sborníčku blah. Anežky Přemyslovny jest při redakční závěrce zavázán vroucím díkem všem, kteří tak rychle a ochotně přispěli zpestřiti jeho obsah, zvláště rektoru Karlovy university dru Josefu Pekařovi za článek úvodní, vdp. P. Václavu Bělohlávkovi, za krásné promluvy duchovní, Mons. J. Boháčovi za blahovolné obstarání původních nápěvů a doprovodů písní od J. B. Förstra a J. C. Sychry, i zanícené ctitelce bl. Anežky Přem., m. pí. řiditelce Em. Schmutzerové za mnohonásobnou a neúmornou obětavost, s níž tak blahovolně vydání této knížky podporovala.

Hlavní zásluha o vydání sborníku tohoto ovšem patří našemu mladému obětavému katolickému nakladatelství Kropáč & Kucharský, Praha I., Konviktská č. 5, které převzalo jeho vydání do vlastního nákladu a administrace, poskytujíc jej naší obci katolické za cenu velmi výhodnou. A. Š.

OBSAH:

<i>Dr. Jos. Pekař: Slovo úvodní</i>	7
<i>Emilie Schmutzerová: Radostné české jubileum</i>	8
<i>V. Svatohor: K šestistému padesátému roku zesnutí bl. Anežky Přemyslovny</i>	10
<i>Emilie Schmutzerová: Anežka Přemyslovna, dramatická báseň</i>	17
 <i>Malý výběr z České poesie</i>	 29
A. Š.: Úvodem	30
Anonym: Blahoslavená Anežka Česká	31
Dlouhá Běla: Blah. Anežce Přemyslovně	31
» » Snubní smlouva	32
» » Tvou dráhou z hvězd	33
» » Pohled blah. Anežky na oltář	34
Dvořák Xav.: Blah. Anežka Česká	34
» » Blah. Anežce České	35
Grund Antonín: Závěr promluvy při svěcení praporu v Opavě	36
Hornov Vladimír: Proslovy k oslavě 650. výročí bl. Anežky Přem.	36
» » Bl. Anežka Přemyslovna	38
Horská Eliška: První česká řeholnice	39
Keltnerová Aloisie: Bl. Anežka na oltáři čes. sv. patronů u sv.	
Ludmily	40
Kos František: Dcera vlasti — Anežka Česká	41
Králová Marta: Bl. Anežka Přemyslovna	41
Odvalil František: Z »České litanie«	42
» » O prapor	42
Stupavský R.: Uzdravení	43
» » Beránek Bl. Anežky Přemyslovny	44
» » Úryvek z »České koledy«	45
V. Svatohor: Hvězda pod křížem	46
» » Pouť světem čistoty	47
» » Zpěv o chudé dceři Zlatého krále	49
Štulc Václav: Na oslavu blah. Anežky České	51
» » Z paláce a z kláštera	52
Voborský Jan: Největší touha naše	53
Zelenková M.: Veliká Přemyslovna	54
» » Anežčin chléb	55
» » Anežčina velká noc	56
Zýbal Frant.: Ke dni bl. Anežky Čes. Přemyslovny	58
Žák Frant.: Blah. Anežka Česká	58
» » Patronka Mar. Družiny	59
» » Blah. Anežka	62

<i>Písňe</i>	63
Hornov - J. B. Foerster: Píseň ke blah. Anežce Přemyslovně 64,	65
Anonym: Píseň k bl. Anežce České	66
Bouška Václ.: Mešní píseň k bl. Anežce Přemyslovně	67
Dlouhá Běla - Ant. Janda: Blahoslavená Anežka Česká	68
Kulda B. M. - J. C. Sychra: Píseň o blah. Anežce České	69
Štulc Václav: Vítej v slávě nebešťanů	70
Emilie Schmutzerová - Pivoda: Mešní píseň k bl. Anežce	71
<i>Ant. Šorm: Pomůcky a pokyny k oslavám bl. Anežky</i>	73
I. Životopisy	74
II. Přednášky se světelnými obrazy	76
III. Obrázky, medailky a nálepky	76
IV. Publikace »Jednoty pro obnovu kláštera bl. Anežky«	77
V. Revue a časopisy, věnované bl. Anežce	78
VI. Modlitby	80
VII. Hudební skladby	80
VIII. Německé publikace	81
IX. Lidové legendy o bl. Anežce	81
<i>A. Š.: Patronáty bl. Anežce:</i>	
I. Jednota pro obnovu kláštera bl. Anežky	83
II. Dílo blah. Anežky Přemyslovně	83
III. Blah. Anežka patronkou družinskou, spolkovou	84
<i>A. Š.: Světice s beránkem.</i>	
<i>A. Š.: Stručný přehled památek kultu bl. Anežky a jubilejní výstavka</i>	91

